

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra primární a preprimární pedagogiky

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Kateřina Honová

**Postoje učitelů a rodičů k výuce sexuální výchovy na 1. stupni základních škol
v kontextu Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání**

Attitudes of teachers and parents to teaching of sex education at primary schools in the
context of the Framework Education Programme for Elementary Education

Studijní obor: Učitelství pro 1. stupeň základních škol

Vedoucí práce: doc. PaedDr. Miluše Rašková, Ph.D.

Olomouc 2023

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně pod vedením doc. PaedDr. Miluše Raškové, Ph.D. a uvedla jsem v ní veškeré použité zdroje a literaturu.

V Olomouci dne

---

podpis

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí této diplomové práce paní doc. PaedDr. Miluši Raškové, Ph.D. za její vedení, odborné rady a konzultace a také podporu, kterou mi v rámci naší spolupráce poskytovala. Dále bych ráda poděkovala všem respondentům, kteří se zapojili do výzkumného šetření

Anotace

Tato diplomová práce se zabývá problematikou sexuální výchovy na 1. stupni základní školy v kontextu Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání a analýzou postojů učitelů a rodičů k této problematice. Teoretická část vymezuje základní aspekty sexuální výchovy; postojů jakožto psychologického pojmu; mladšího školního věku z hlediska psychosexuálního vývoje, psychosexuálních vztahů a sexuálního chování; ukotvení sexuální výchovy v kurikulárních dokumentech; sexuální výchovy na 1. stupni základní školy z hlediska role učitele, školního metodika prevence, úlohy rodiny a spolupráce rodiny a školy; způsobů implementace sexuální výchovy do výuky na 1. stupni ZŠ. Praktická část je založena na dotazníkovém šetření, jehož cílem je analýza postojů učitelů a rodičů ke způsobům výuky sexuální výchovy na 1. stupni základní školy, kompetentním pracovníkům, spolupráci rodiny a školy, ukotvení v kurikulárních dokumentech a vybraným tématům sexuální výchovy.

Klíčová slova

sexuální výchova, postoje, mladší školní věk, kurikulární dokumenty, první stupeň základní školy

Annotation

This diploma thesis deals with the issue of sex education at the 1st grade of elementary school in the context of the Framework Educational Program for elementary education and the analysis of the attitudes of teachers and parents to this issue. The theoretical part defines the basic aspects of sex education; attitudes as a psychological concept; younger school age in terms of psychosexual development, psychosexual relationships and sexual behavior; embedding sex education in curriculum documents; sex education at the 1st grade of elementary school from the point of view of the role of the teacher, the school prevention methodology, the role of the family and cooperation between the family and the school; ways of implementing sex education into teaching at the 1st grade of elementary school. The practical part is based on a questionnaire survey, the aim of which is to analyze the attitudes of teachers and parents towards the methods of teaching sex education at the 1st grade of primary school, competent staff, cooperation between family and school, anchoring in curriculum documents and selected topics of sex education.

Keywords

sex education, attitudes, younger school age, curriculum documents, first grade of elementary school

OBSAH

OBSAH	6
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	8
SEZNAM GRAFŮ.....	9
ÚVOD	12
1 SEXUÁLNÍ VÝCHOVA	14
1.1 Sexuální výchova jako pojem	14
1.2 Cíle sexuální výchovy	17
1.3 Obsah sexuální výchovy	18
1.4 Principy a etické zásady sexuální výchovy.....	20
1.5 Sexuální výchova v České republice	23
1.6 Zdůvodnění sexuální výchovy.....	23
2 POSTOJE.....	25
2.1 Postoj jako psychologický pojem.....	25
2.2 Funkce postojů	26
2.3 Charakteristiky postojů	27
2.4 Utváření postojů.....	27
2.5 Změny postojů.....	28
2.6 Měření postojů	29
3 MLADŠÍ ŠKOLNÍ VĚK	30
3.1 Psychosexuální vývoj v mladším školním věku.....	30
3.2 Psychosexuální vztahy v mladším školním věku.....	32
3.3 Sexuální chování v mladším školním věku	33
4 SEXUÁLNÍ VÝCHOVA V KURIKULÁRNÍCH DOKUMENTECH	35
4.1 Sexuální výchova v RVP ZV	35
4.2 Sexuální výchova v MPP	37
5 SEXUÁLNÍ VÝCHOVA NA 1. STUPNI ZŠ.....	40
5.1 Role učitele sexuální výchovy.....	40
5.2 Role školního metodika prevence	41
5.3 Úloha rodiny v kontextu sexuální výchovy.....	42
5.4 Spolupráce rodiny a školy.....	43
6 ZPŮSOBY IMPLEMENTACE SEXUÁLNÍ VÝCHOVY DO VÝUKY NA 1. STUPNI ZŠ	44
6.1 Organizační podmínky a formy výuky	44
6.2 Metody výuky	45

6.3	Extérní organizace a programy.....	47
7	METODOLOGIE VÝZKUMU	49
7.1	Cíl výzkumného šetření	49
7.2	Výzkumné otázky.....	49
7.3	Metoda sběru dat.....	49
7.4	Realizace předvýzkumu	51
7.5	Charakteristika výzkumného vzorku	51
7.6	Realizace výzkumného šetření	56
7.7	Statistické zpracování a vyhodnocení dat	56
7.8	Interpretace výsledků.....	80
7.9	Odpovědi na výzkumné otázky a komentáře respondentů	118
	ZÁVĚR	123
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ A LITERATURY	124
	SEZNAM PŘÍLOH	128

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

BzgA	Federální centrum pro zdravotní výchovu
MPP	Minimální preventivní program
MŠ	mateřská škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
RVP ZV	Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání
SOŠ	střední odborná škola
SŠ	střední škola
VOŠ	vyšší odborná škola
VŠ bc.	Vysokoškolský bakalářský titul
VŠ Mgr.	Vysokoškolský magisterský titul
WHO	Světová zdravotnická organizace
ZŠ	základní škola

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 - pohlaví respondentů	52
Graf 2 - věk respondentů	52
Graf 3 - vzdělání respondentů.....	53
Graf 4 - zastoupení tříd, které navštěvují děti zúčastněných rodičů	54
Graf 5 - délka učitelské praxe	54
Graf 6 - zastoupení ročníků, které navštěvují studenti učitelství	55
Graf 7 - Vzpomínáte si, že by jakoukoli formou probíhala výuka sexuální výchovy, když jste byli vy sami žáky 1. stupně ZŠ?	55
Graf 8 - Ve kterém období by podle vás měla začít výuka sexuální výchovy dětí/žáků garantovaná MŠMT?	81
Graf 9 - Podporujete výuku sexuální výchovy jako součást vzdělávání žáků 1. stupně ZŠ?	82
Graf 10 - Měla by podle vás být sexuální výchova na 1. stupni ZŠ vyučována jako samostatný předmět?.....	83
Graf 11 - Podporujete integraci témat sexuální výchovy v rámci jiných předmětů na 1. stupni ZŠ?	84
Graf 12 - Měli by se podle vás sexuální výchovu na 1. stupni ZŠ učit chlapci a dívky odděleně?	85
Graf 13 - Měla by podle vás být sexuální výchova na 1. stupni ZŠ volitelným předmětem? ..	86
Graf 14 - Souhlasíte s kompetencí třídního učitele k výuce sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?	87
Graf 15 - Měla by podle vás být výuka sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ v kompetenci jiného pracovníka?	88
Graf 16 - Je podle vás důležité spolupracovat v rámci výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ s rodiči žáků?.....	89
Graf 17 - Je podle vás důležité informovat rodiče žáků o průběhu výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?	90
Graf 18 - Je podle vás důležité spolupracovat v rámci výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ se školním metodikem prevence?	91
Graf 19 - Je podle vás důležité informovat školního metodika prevence o průběhu výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?	92

Graf 20 - Podporujete ukotvení výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání?.....	93
Graf 21 - Je podle vás sexuální výchova žáků 1. stupně ZŠ zastoupena v RVP ZV v dostatečné míře?.....	94
Graf 22 - Mělo by podle vás být sexuální výchově žáků 1. stupně ZŠ v RVP ZV věnováno pozornosti více?	95
Graf 23 - Jste-li učitelem 1. stupně ZŠ, podporujete ukotvení výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ v Minimálním preventivním programu vaší školy?	96
Graf 24 - Jste-li učitelem 1. stupně ZŠ, je podle vás sexuální výchova žáků 1. stupně ZŠ zastoupena ve vašem MPP v dostatečné míře?.....	97
Graf 25 - Jste-li učitelem 1. stupně ZŠ, mělo by podle vás být sexuální výchově žáků 1. stupně ZŠ ve vašem MPP věnováno pozornosti více?	98
Graf 26 - Mělo by podle vás být téma „Pohlavní orgány a pohlavní znaky muže a ženy“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?	99
Graf 27 - Pokud ano, ve kterém ročníku by se téma „Pohlavní orgány a pohlavní znaky muže a ženy“ mělo začít probírat?	100
Graf 28 - Mělo by podle vás být téma „Pohlavní styk a oplození“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?	101
Graf 29 - Pokud ano, ve kterém ročníku by se téma „Pohlavní styk a oplození“ mělo začít probírat?.....	102
Graf 30 - Mělo by podle vás být téma „Těhotenství, porod a rodičovství“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?	103
Graf 31 - Pokud ano, ve kterém ročníku by se téma „Těhotenství, porod a rodičovství“ mělo začít probírat?	104
Graf 32 - Mělo by podle vás být téma „Intimní hygiena“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?	105
Graf 33 - Pokud ano, ve kterém ročníku by se téma „Intimní hygiena“ mělo začít probírat?	106
Graf 34 - Mělo by podle vás být téma „Menstruace a poluce“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?	107
Graf 35 - Pokud ano, ve kterém ročníku by téma „Menstruace a poluce“ mělo začít probírat?	108

Graf 36 - Mělo by podle vás být téma „Antikoncepce“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?	109
Graf 37 - Pokud ano, ve kterém ročníku by se téma „Antikoncepce“ mělo začít probírat?..	110
Graf 38 - Mělo by podle vás být téma „Homosexualita a transsexualita“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?	111
Graf 39 - Pokud ano, ve kterém ročníku by se téma „Homosexualita a transsexualita“ mělo začít probírat?	112
Graf 40 - Mělo by podle vás být téma „Masturbace a pornografie“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?	113
Graf 41 - Pokud ano, ve kterém ročníku by se téma „Masturbace a pornografie“ mělo začít probírat?.....	114
Graf 42 - Mělo by podle vás být téma „Pohlavně přenosné nemoci“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?	115
Graf 43 - Pokud ano, ve kterém ročníku by se téma „Pohlavně přenosné nemoci“ mělo začít probírat?.....	116
Graf 44 - Mělo by podle vás být téma „Pohlavní zneužívání“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?	117
Graf 45 - Pokud ano, ve kterém ročníku by se téma „Pohlavní zneužívání“ mělo začít probírat?	118

ÚVOD

Tato diplomová práce se zabývá problematikou výuky sexuální výchovy na 1. stupni základních škol. Navzdory snahám velkého počtu odborníků, kteří již ve 2. polovině 20. století začali aktivně vystupovat proti tabuizaci sexuálních témat a zdůrazňovat potřebu včasné a systematicky probíhající sexuální výchovy, navzdory stále vznikajícím moderním edukačním programům jak pro žáky, tak pro učitele a navzdory vrůstajícímu počtu výzkumných šetření, zejména v souvislosti s tvorbou závěrečných vysokoškolských prací věnujících se dané problematice se naše společnost neustále potýká s tabuizací sexuálních témat a s odpůrci sexuální výchovy jako takové.

Sexuální výchova je však s rostoucí dostupností mediálního obsahu, který poskytuje dětem často zkreslené, nepřesné či dokonce zavádějící informace potřebnější než kdy dřív. Hlavní roli v sexuální výchově dětí by měla hrát rodina. Ta ale ne vždy svou roli naplňuje, a proto by měla na scénu nastupovat škola, která na rodinnou sexuální výchovu navazuje, doplňuje a prohlubuje ji či dokonce je-li to potřeba její roli zastupuje. Z toho také vyplývá, že rodina a škola by měli na sexuální výchově dětí efektivně spolupracovat. Jedině tak dítě získá komplexní a zcela pravdivé informace. Tato výše uvedená fakta jsou zároveň motivací a důvodem pro volbu tématu diplomové práce.

Ta je rozdělena na 7 kapitol. Kapitoly 1-6 jsou tzv. teoretickou částí diplomové práce a jejich cílem je popsat a objasnit základní teoretická východiska pro tzv. praktickou část diplomové práce, která je tvořena kapitolou 7 a jejími podkapitolami. První kapitola s názvem Sexuální výchova se věnuje pojmu sexuální výchova jako takovému, dále pak jejím cílům, obsahu, principům, etickým zásadám a dalšímu. Druhá kapitola s názvem Postoje se věnuje funkcím, charakteristikám, utváření, změnám a měření postojů. Třetí kapitola s názvem Mladší školní věk se věnuje psychosexuálnímu vývoji, psychosexuálním vztahům a sexuálnímu chování v mladším školním věku. Čtvrtá kapitola s názvem Sexuální výchova v kurikulárních dokumentech se věnuje ukotvení sexuální výchovy v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání a v Minimální preventivní programu školy. Pátá kapitola s názvem Sexuální výchova na 1. stupni ZŠ se věnuje roli učitele sexuální výchovy, roli školního metodika prevence, úloze rodiny a spolupráci rodiny a školy. Šestá kapitola s názvem Způsoby implementace sexuální výchovy do výuky na 1. stupni ZŠ se věnuje organizačním podmínkám, formám a metodám výuky, dále pak exténním organizacím a výukovým programům.

Sedmá kapitola pak zastupuje (jak bylo uvedeno výše) tzv. praktickou část diplomové práce, která reflektuje výzkumné šetření, jež bylo za účely vypracování této diplomové práce realizováno. Hlavním cílem tohoto výzkumného šetření bylo pomocí dotazníku analyzovat postoje rodičů, učitelů a studentů učitelství k výuce sexuální výchovy na 1. stupni základních škol. Analýza těchto postojů by pak měla vést k zamyšlení nad významem, obsahem a kvalitou výuky dané problematiky na 1. stupních českých základních škol. Kapitola obsahuje formulaci výzkumných otázek, popis zvolené metody sběru dat, realizaci předvýzkumu, charakteristiku výzkumného vzorku, realizaci výzkumného šetření, statistické zpracování a vyhodnocení dat, interpretaci výsledků a odpovědi na výzkumné otázky a komentáře respondentů.

1 SEXUÁLNÍ VÝCHOVA

1.1 Sexuální výchova jako pojem

Koliba (2019) definuje sexuální výchovu jako školní předmět, jehož snahou je seznámení žáků se základními poznatky týkajícími se lidské sexuality a příprava žáků na zodpovědné chování a jednání v této oblasti. Nepředstavuje však jen přípravu na sexuální život, ale klade důraz také na výchovu k mezilidským a rodinným vztahům. Správně realizovaná sexuální výchova má pozitivní vliv nejen na žáka a jeho vývoj, ale také na jeho vztah s rodiči, neboť sexuální výchova by měla probíhat nejen ve škole, ale také v rodině.

Sexuální výchovou se rozumí formativní, plánované, cílevědomé a dlouhodobé působení učitele na žáka. Sexuální výchova se zaměřuje především na kultivaci sexuálního chování, získávání vědomostí, osvojování dovedností a utváření postojů a hodnot v oblasti sexuality. Sexuálním chováním se zde rozumí jak chování, které souvisí přímo s lidskou sexualitou a jejími projevy, tak chování v oblasti mezilidských vztahů, komunikace, ochrany zdraví, tvorby mravních hodnot a norem atd. (Täubner in Štěrbová et al., 2012)

Sexuální výchova zaujímá ve výchovně-vzdělávacím procesu žáků mladšího školního věku důležité postavení již od samého počátku jejich vzdělávání na základní škole. Na 1. stupni základní školy má sexuální výchova interdisciplinární charakter. Témata sexuální výchovy tedy prostupují napříč celým výchovně-vzdělávacím procesem. (Rašková, 2008)

Sexuální výchova může být definována různými způsoby. Jeden z úhlů pohledu je definice sexuální výchovy jako výchovy k mezilidským vztahům. Dalším možným způsobem je definice sexuální výchovy jako procesu předávání poznatků z fyziologie a biologie člověka a jeho reprodukce. (Rašková, 2008)

Většina autorů se ale postupem času shoduje, že sexuální výchova by měla být pojímána komplexně. „*Sexuální výchova jako výchova komplexní zahrnuje vedle předávání informací i postoje k sexuální morálce a podporu osobnostní autonomie. Komplexní sexuální výchova vštěpuje dítěti morální principy, formuje jeho jednání a postoje k sexuální problematice, rozvíjí citovou oblast v návaznosti na jeho budoucí sexuální touhy a potřeby.*“ (Rašková, 2008, s. 18)

Aby v rámci sexuální výchovy docházelo nejen k předávání informací, ale také k formování postojů, hodnot a podpoře osobnostní autonomie je třeba ji pojímat komplexně,

tedy nejen z hlediska biologického, ale také sociálního, psychologického a etického. (Němec, 2019)

Šulová et al. (2011) chápe sexuální výchovu jako dlouhodobý proces, který by měl probíhat v rodinách a ve kterém by škola měla pouze nahrazovat případné nedostatky ve schopnostech rodičů předat svým dětem informace týkající se dané problematiky.

„Škola v případě sexuální výchovy poskytuje možnost institucionálního, kontinuálního a odborného působení na všechny děti a dospívající, z nichž někteří tyto poznatky již slyší opakovaně, ale někteří se s těmito znalostmi seznamují prvně.“ (Šulová et al., 2011, s. 386)

Šulová et al. (2011) dále uvádí, že sexuální výchova probíhající na institucionální úrovni (tj. i na základních školách), která se opírá o aktuální vědecké poznatky, napomáhá ke komplexnímu chápání sexuality a sexuálního chování vzhledem ke všem aspektům dané problematiky.

Zvěřina (2003) uvádí dva základní přístupy k realizaci sexuální výchovy. Restriktivní přístup staví na zakazování, odmítání a potlačování sexuálních aktivit jedinců s důrazem na rizika sexuálního chování. Liberální přístup staví na informovanosti v oblasti sexuality a následné schopnosti jedinců se v rámci sexuálních aktivit zodpovědně a svobodně rozhodovat.

„Nad sexuálním poučením, nad informacemi, byť včasné a vkusně podávanými, je tu ještě něco, co tomu všemu dává smysl, směr a cíl, tj. aby to bylo jedinci k radosti a uspokojení, společnosti k užitku a nikomu ke škodě, bolesti či ponížení.“ (Matějček, 2013, s. 90)

Matějček (2013) dále uvádí, že sexuální výchova, ať v rodině nebo ve škole, probíhá ve třech základních rovinách. První rovina je rovina vztahu. Jedná se o vztah dítěte k druhým lidem, členům rodiny, vrstevníkům. Tento vztah by měl být zejména citlivý, ohleduplný, upřímný. Druhá rovina je rovina vzoru, kdy dítě přijímá modely (sexuálního) chování druhých lidí, zejména svých blízkých a vychovatelů. Třetí rovina je rovina poučení. Jedná se o předávání informací, znalostí a dovedností. Toto poučení může dítě získat v rodině, v literatuře nebo ve škole. A je to právě škola, která může dětem, kterým se v oblasti lidské sexuality poučení v rodině nedostane, tuto mezeru vyplnit.

Rizikem ale může být, že pokud nebudou první dvě roviny naplněny, je pravděpodobné, že samotné poučení ve třetí rovině k plnohodnotnému prožitku vlastní sexuality nebude stačit. Naopak je velmi nepravděpodobné, že by kvalitní náplň první a druhé úrovně mohlo pokazit nevhodné či nesprávné poučení ve škole. (Matějček, 2013)

„Sexuální výchova znamená učení se o kognitivních, emocionálních, sociálních, interakčních a fyzických aspektech sexuality.“ (WHO Regional Office for Europe and BZgA, 2017, s. 25)

Záměrem takovéto sexuální výchovy je podpora a ochrana sexuálního vývoje jedinců. Sexuální výchova poskytuje informace, vybavuje dovednostmi a posiluje pozitivní hodnoty tak, aby jedinci byli schopni vlastní sexualitu pochopit a nalézali v ní uspokojení. Vede také k odpovědnosti za vlastní sexualitu a jednání v této oblasti. (WHO Regional Office for Europe and BZgA, 2017)

WHO Regional Office for Europe and BZgA (2017) dělí sexuální výchovu na formální a neformální. Neformální sexuální výchova zahrnuje vedle jiných neformálních zdrojů také sexuální výchovu rodinnou. Role odborníků je v tomto procesu upozaděna a spočívá v řešení případných výchovných problémů. V západních kulturách ovšem roste důraz na prevenci vzniku problémů ve všech rizikových oblastech tedy i v oblasti lidské sexuality. Zvyšují se tak požadavky na zapojení odborníků, kteří zastupují formální stránku sexuální výchovy a hrají v této oblasti významnou roli. Často se však zaměřují na negativní jevy a jejich prevenci, což může být v rozporu se zájmy a potřebami žáků. Může to být také důvod proč jejich působení není vždy dostatečně efektivní, což postupně vede k požadavkům na pozitivněji orientovaný přístup k výchově a vzdělávání v této oblasti. Pro žáky jsou důležité obě složky, jak formální, tak neformální sexuální výchova. Ty by rozhodně neměli jít proti sobě, ale měli by se navzájem doplňovat. Neformální složka zastupuje prostor, lásku a podporu v jejich každodenním životě, a to převážně ze strany rodiny. Formální složka pak způsob, jak získat specifické znalosti a dovednosti zprostředkované odborníky.

Kelly (2008) uvádí, že diskuse na téma sexuální výchovy se nevedou na úrovni, zda vůbec sexuální výchovu na školách vyučovat, protože výzkumy potvrzují, že 90 procent rodičů sexuální výchovu na školách podporuje. Většina diskusí je však vedena nad filozofii a obsahem sexuální výchovy.

Na jedné straně diskuse stojí zastánci tzv. komplexní sexuální výchovy, kteří se domnívají, že dospívajícím by měly být poskytnuty veškeré informace, které potřebují k zodpovědnému rozhodování o svém životě. Podle tohoto komplexního přístupu by žáci měli být přiměřeně věku informováni o metodách antikoncepce, bezpečném pohlavním styku, různých sexuálních orientacích atd. Žáci by si měli dokázat ujasnit své hodnoty a naučit se

komunikačním a vyjednávacím dovednostem, které jim pomohou oddálit zahájení pohlavního života, pokud se tak rozhodnou. (Kelly, 2008)

Na druhé straně diskuse stojí zastánci tzv. abstinence-only-until-marriage sexuality education (výchovy k sexuální abstinenci do manželství), kteří se domnívají, že dospívajícím by neměly být poskytovány žádné podrobné informace z oblasti sexuality. Žáci by měli být vedeni k abstinenci sexuálních aktivit před vstupem do manželství. Poskytování informací o metodách antikoncepce a bezpečném pohlavním styku podle tohoto přístupu urychluje zahájení pohlavního života. Tento přístup také nepodporuje alternativní sexuální orientace a životní styly. (Kelly, 2008)

1.2 Cíle sexuální výchovy

„Cíl sexuální výchovy je odrazem stavu rozvoje a potřeb společnosti a lidí v této společnosti žijících. Cíl sexuální výchovy je současně i historickým a filozoficko-světónázorovým fenoménem.“ (Täubner in Štěrbová et al., 2012, s. 121)

Täubner in Štěrbová et al. (2012) vymezuje cíle sexuální výchovy ve školní praxi na základě tří rovin: Rovina kognitivní a informativní – jedná se o kvalitu a obsah informací získaných v rámci sexuální výchovy. Rovina postojová a emocionální – jedná se o kvalitu a obsah emocionálních postojů získaných v rámci sexuální výchovy. Rovina dovedností, návyků a chování – jedná se o kvalitu a obsah dovedností, návyků a vzorců chování získaných v rámci sexuální výchovy.

„Obecný ideální cíl sexuální výchovy je zdravý a kvalitní život v partnerství, manželství a rodičovství, přičemž je v něm obsažena harmonie sociální, etická, psychická a biologická.“ (Täubner in Štěrbová et al., 2012, s. 122)

Dílčí cíle sexuální výchovy se odvíjí od věkové úrovně žáků a již uvedených základních rovin sexuální výchovy. Jedná se tedy o konkrétní očekávanou úroveň vědomostí, dovedností a postojů v rámci dané věkové kategorie žáka. Mezi hlavní dílčí cíle sexuální výchovy patří: respektování a pochopení rozmanitosti projevů a rozvoje lidské sexuality, přiměřené a správné vyjadřování a překonávání tabu v oblasti sexuality, utváření sexuální identity, identifikace s mravními hodnotami a normami, příprava na život a roli v partnerství, manželství a rodičovství, prevence a ochrana před rizikovými situacemi, které mohou v oblasti sexuality

nastat (nechtěné těhotenství, infekční nemoci, sexuální zneužívání atd.), respektování a pochopení zvláštností pohlavní identity. (Täubner in Štěrbová et al., 2012)

„Mezi základní cíle sexuální výchovy patří předávání přiměřených znalostí o anatomii, fyziologii, psychologii a etice sexuality, poskytování předpokladů pro tvorbu vlastního hodnotového systému i pro zodpovědné usměrňování vlastního života. Dalším nezbytným cílem je naučit děti pojímat sexualitu jako nedílnou součást lidského života a respektovat složitost a pestrost různých stanovisek.“ (Rašková, 2008, s. 19)

Cílem sexuální výchovy jako školního předmětu je srozumitelně a přiměřeně věku seznamovat žáky s lidskou sexualitou a připravovat je tak na vlastní sexuální život. Podávat žákům pravdivé a nezkrácené informace z této oblasti, aby byli schopni kriticky posoudit informace, které se k nim dostávají z jiných zdrojů. Vymýtit u žáků předsudky k sexuálním menšinám. Seznamovat žáky s otázkami bezpečného sexu, s možnostmi ochrany proti nechtěnému otěhotnění, s riziky pohlavních nemocí a možnostmi ochrany před nimi. (Němec, 2019)

Šulová et al. (2011) dělí cíle sexuální výchovy na kognitivní, které se týkají předávání informací z této oblasti, cíle emocionální a postojevé, jež akcentují utváření hodnot a postojů v rámci dané problematiky a cíle související s konkrétními činnostmi a dovednostmi, které představují vhodné způsoby chování a jednání v oblasti lidské sexuality.

Zvěřina (2003) vymezuje 4 hlavní cíle sexuální výchovy: 1. předávání informací o anatomii, fyziologii, psychologii a etice sexuality v rámci mezilidských vztahů a z toho vyplývající ochrana před vlivem dezinformací a předsudků, 2. tvoření vlastního hodnotového systému a možnost zodpovědného rozhodování, 3. respektování sexuality jako nedílné součásti života jedince ve společnosti, 4. zohledňování různých názorů, postojů a stanovisek.

1.3 Obsah sexuální výchovy

Názory odborníků na obsah sexuální výchovy jsou pochopitelně různé. Lze ale vymezit jeho určitou podobu, která musí vždy vycházet z aktuální úrovně vývoje žáků a jejich dosavadních zkušeností. Obsah sexuální výchovy u žáků mladšího školního věku navazuje na již získané informace a vlastní zkušenosti, které dále prohlubuje s neustálým důrazem na přiměřenost k jejich věku. Žáci by měli v tomto období již přijímat odpovědnost za své jednání, měli by poznat rizikové situace a učit se v nich správně a bezpečně zachovat, měli by chápat

význam rodiny a chovat se dle společenských norem. Žáci by měli během tohoto období získávat informace o jednotlivých částech lidského těla včetně pohlavních orgánů muže i ženy, o anatomickefyzilogických a psychosociálních aspektech lidské sexuality. Dále by měli získávat etické postoje a morální hodnoty v oblasti sexuality, rozpoznat a ubránit se nebezpečným formám sexuálních projevů a sexuálního zneužívání. (Rašková, 2007)

Rašková (2007) uvádí tyto základní témata sexuální výchovy v období mladšího školního věku: *rodina, partnerské soužití, projevy citu a lásky, manželství, rodičovství, etické a právní normy, vztahy mezi lidmi, přátelství, kamarádství, kulturní slovník, rozdílnost pohlaví, rozdíly mezi ženou a mužem, vztahy k druhému pohlaví, zamilovanost, láska, úcta, ohleduplnost, sexuální chování mezi lidmi, mazlení, objímání, líbání, ochrana před sexuálním a jiným zneužíváním, sexualita a násilí ve sdělovacích prostředcích, lidské tělo, jeho části, význam tělesné i duševní hygieny, puberta, změny v pubertě, tělesný vzhled, menstruace, poluce, základy lidské reprodukce, prenatalní a postnatalní vývoj jedince, plánované rodičovství, početí, těhotenství, porod, novorozenec, kojení, rizika pohlavně přenosných chorob.*

V období mladšího školního věku se zvyšuje potřeba sociálních vztahů a kontaktů. Žáci se více zajímají o projevy ostatních, zejména vrstevníků. Témata sexuální výchovy nejsou centrem pozornosti, to ale neznamená že by se žáci mladšího školního věku o sexualitu nezajímali vůbec. Časté jsou dotazy na význam určitých termínů z oblasti sexuální výchovy např. menstruace, antikoncepce, orální sex atp., které se k žákům dostávají prostřednictvím médií či ze školního nebo rodinného prostředí. Žáci se na tyto otázky ptají osob, které mají nejbližší a kterým důvěřují, nejčastěji tedy rodičů nebo učitelů. Způsob, jakým dotazovaný na tyto otázky reaguje má značný vliv na budování žákova vztahu k sexualitě, ale také na žákovu důvěru v dotazovanou osobu. Proto je důležité na tyto dotazy vhodným způsobem odpovídat a o sexuálních tématech s žáky mluvit otevřeně. (Stretti a Kaňák, 2014)

Stretti a Kaňák (2014) vymezují základní informace, se kterými by žáci mladšího školního věku měli být seznámeni: probíhající tělesné změny v období růstu, zjednodušené informace o početí, těhotenství a porodu, pravidla týkající se intimních partií (zakrývání, dotýkání se atp.), informace o sexuálním zneužívání, probíhající tělesné změny v období puberty a možný vliv těchto změn na psychiku, rizika sexuálních aktivit, způsoby antikoncepce, informace o masturbaci a vhodných způsobech její realizace, rozpoznávání a vyhýbání se rizikovým situacím jak v reálném tak virtuálním prostředí.

„Obsahem sexuální výchovy jsou vědomosti, postoje, dovednosti, návyky a chování, které má žák během sexuální výchovy získat.“ (Täubner in Štěrbová et al., 2012, s. 127)

Na obsah sexuální výchovy mají vliv zejména exogenní podmínky jako např.: 1. aktuální potřeba společnosti založená na objevu nebo růstu negativních jevů v oblasti sexuality, 2. tradice, kultura, politika a ideologie státu, 3. aktuální společenské zákony, pravidla a normy, 4. rozvoj vědeckého poznání v pedagogice, biologii, psychologii, medicíně, sexuologii a dalších vědách. (Täubner in Štěrbová et al., 2012)

1.4 Principy a etické zásady sexuální výchovy

Sexuální výchova by se měla řídit následujícími etickými zásadami: Respektovat věk, pohlaví, sociokulturní podmínky základní lidská práva žáků. Nediskriminovat v souvislosti s rasovými nebo jinými odlišnostmi. Předávat vědecky ověřené a přesné informace. Vést k toleranci a respektu k různým projevům sexuality. Zprostředkovat přístup k poradenským a zdravotnickým službám. Podporovat vytváření rovnocenných vztahů a schopnost v oblasti sexuality otevřeně komunikovat. Vést k prevenci sexuálního zneužívání a násilí. (Dibonová, 2019)

Zvěřina (2003) uvádí tyto etické zásady sexuální výchovy: Využívání druhé osoby pro své vlastní uspokojení, tak jako psychický nebo fyzický nátlak a agrese porušují osobní svobodu a nejsou přípustné. Sexuální aktivity v rámci partnerského vztahu jsou hodnoceny pozitivně, stejně jako vzájemná partnerská věrnost. Naprosté odmítání různě zprostředkovaných sexuálních aktivit není žádoucí, je ale nutné kriticky hodnotit dehumanizaci v pornografii. Muži a ženy jsou si v oblasti sexuality naprosto rovni. Rasová diskriminace není v sexuálních vztazích přípustná. Je potřeba napomáhat ke zlepšování pozice homosexuálů ve společnosti. Sexuální vztahy navazují všichni lidé bez rozdílu např. tělesně nebo mentálně znevýhodnění.

Mezi základní principy sexuální výchovy patří: Komplexně rozvíjet všechny oblasti a roviny dané problematiky. Uplatnit vzájemnou důvěru mezi učitelem a žáky. Respektovat biologickou, psychickou a sociální úroveň žáků. Respektovat etické a morální zásady. Předávat vědecky podložené informace. Působit na žáky koedukovaně. Volit aktivizační výukové metody a formy. Uplatnit spolupráci rodiny a školy. (Rašková, 2008)

Šulová et al. (2011) také vymezuje několik principů, které by měl učitel v rámci výuky sexuální výchovy respektovat. Jedná se o důvěru mezi učitelem a jeho žáky, ale také o důvěru

mezi žáky navzájem. Dále je nutné respektovat věk a dosaženou úroveň kognitivního vývoje žáků. Volit přiměřená a zajímavá témata a zabývat se otázkami, které si žáci v určitém věku skutečně pokládají. Začne-li se s dětmi mluvit o sexuálních tématech již v okamžiku kdy se u nich přirozený zájem o sexualitu začne projevovat (tj. mezi 3. – 6. rokem života), přijímají tyto informace jako kterékoli nové poznatky a ze sexuálních témat se tak nestává tabu. Dále by výuka měla být vedena interaktivně např. formou diskusí, skupinové práce atd. a měla by využívat názorných pomůcek.

Současná úroveň pedagogického a psychologického vědeckého poznání spolu s aplikací poznatků z výuky sexuální výchovy v ČR i v zahraničí v uplynulých letech, dala vzniknout zobecněným principům výuky sexuální výchovy, které zvyšují její efektivitu. Při výuce sexuální výchovy pochopitelně respektujeme tradiční didaktické zásady jako jsou např. posloupnost, názornost, přiměřenost atd. Následujeme ale též specifické principy sexuální výchovy, mezi které patří: (Täubner in Štěrbová et al., 2012)

Princip spolupráce rodiny a školy

Rodiče se na sexuální výchově svých dětí často do značné míry podílejí. Mají tedy právo být informováni o průběhu výuky sexuální výchovy ve škole. Je proto žádoucí vhodným způsobem rodiče žáků informovat o cíli, obsahu a způsobu výuky sexuální výchovy a do jisté míry také respektovat jejich alternativní názory a postoje.

Princip začlenění sexuální výchovy do obecného projektu výchovy dítěte

Navzdory tomu že je sexuální výchova specifickou výchovně vzdělávací disciplínou, probíhá v různých formách prakticky neustále. Učitel se dostává do situací, na které určitým způsobem reaguje, projevuje své vědomosti a dovednosti, vyjadřuje své postoje a názory, aplikuje určité vzorce chování, a tak se pro žáka stává vzorem i ve chvílích, kdy záměrná sexuální výchova neprobíhá.

Princip vědeckosti v sexuální výchově

Veškeré informace předávané v rámci sexuální výchovy musí odpovídat aktuálnímu vědeckému poznání. Zároveň však musí být přizpůsobeny věkové úrovni žáka a míře jeho zkušeností. Princip vědeckosti zajišťuje objektivitu a pravdivost zprostředkovaných informací.

Princip aktuálnosti, latentnosti a projekce budoucnosti v sexuální výchově

Některé vědomosti, postoje a dovednosti osvojované v rámci sexuální výchovy jsou pro žáka aktuální a jsou určeny pro okamžité využití (např. hygienické návyky, komunikační

dovednosti atd.). Některé jsou tzv. latentní, tedy jsou připraveny k využití v případě, že to bude potřeba (např. pokus o sexuální zneužití atd.). Některé jsou pak určeny výhradně pro budoucí využití, jejich včasné formování má však preventivní charakter (např. informace o početí, těhotenství, rodině atd.).

Princip koedukovanosti v sexuální výchově

Jedná se o princip společného edukativního působení na chlapce a dívky. Žákům odlišného pohlaví by měly být předávány stejné informace, a to jak obecného charakteru, tak týkající se specifík obou pohlaví. Koedukovaná sexuální výchova vytváří prostor k výcviku asertivního chování, etikety, respektování odlišných názorů a postojů, budoucího partnerského chování atd. Podporuje přirozené sexuální chování mezi chlapci a dívkami a zabraňuje tabuizování sexuálních témat.

Princip etičnosti v sexuální výchově

Sexuální výchova se zaměřuje také na sexuální chování z hlediska společenské etiky. Jedná se tedy i o výchovu k mravním společenským vztahům, zejména pak vztahům partnerským. Tento princip je realizován zejména ve sféře postojové, dovednostní a v oblasti chování.

Princip aktivity žáka a spolupráce se žákem

K realizaci sexuální výchovy jsou vhodné především aktivizační výukové metody, pomocí kterých jsou díky vysoké aktivitě žáka a jeho spolupráci s učitelem budovány nástroje pro žákův současný i budoucí život. Tento princip je významný zejména v oblasti postojů, které musí být pro jejich trvalost a použitelnost identifikované a interiorizované, čehož lze docílit jedině na základě uplatnění tohoto principu.

Princip komplexnosti a harmonie v sexuální výchově

Jedná se o postihnutí a rozvíjení všech podstatných oblastí sexuální výchovy najednou. Samozřejmě způsobem přiměřeným věku a s ohledem na procesy biologického, psychického a sociálního vývoje žáků.

Princip osobnosti sexuálního pedagoga

Tento princip doporučuje jmenování konkrétního učitele odpovědného za realizaci a průběh sexuální výchovy na škole. Vybraný pedagog by měl disponovat odpovídajícím vzděláním v sexuální pedagogice a plnit také funkci poradenskou a konzultační. Tento princip však v dnešní školní praxi zpravidla uplatňován nebývá.

Princip přiměřenosti v sexuální výchově

Uplatňuje se vzhledem k úrovni biologického, psychického a sociálního vývoje žáka. Realizován je pak v rovině metod a prostředků a v rovině obsahu a cílů sexuální výchovy. Vzhledem k různým specifikům je zde poté aplikován také princip individuálního přístupu.

1.5 Sexuální výchova v České republice

V současné době je sexuální výchova na školách realizována na 1. stupni základní školy v rámci vzdělávacího oboru „Člověk a jeho svět“, na 2. stupni základní školy pak v rámci vzdělávacího oboru „Výchova ke zdraví“. Není tedy aplikována jako povinný samostatný předmět, ale její obsah je do výuky integrován. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy vydalo v roce 2009 dva dokumenty, které předkládají ucelenou koncepci pojetí sexuální výchovy v České republice. Jedná se o „Doporučení MŠMT k realizaci sexuální výchovy v základních školách“ a „Výchova ke zdraví, Sexuální výchova, vybraná témata. Příručka pro učitele“. Tyto dokumenty vymezují nároky na učitele, organizační podmínky, výukové metody a formy, didaktické náměty a další. Kladou důraz na návaznost sexuální výchovy v rodině a ve škole. Výuka sexuální výchovy ve škole má podle doporučení rozšiřovat a prohlubovat základy, které žákům poskytuje rodina. Vymezují také obsah sexuální výchovy a stanovují témata, se kterými by měli být žáci seznámeni.

1.6 Zdůvodnění sexuální výchovy

Sexualita je základní součástí lidského bytí. Každý jedinec musí jakožto sexuální bytost rozvíjet svůj sexuální potenciál. Na základě sexuálních práv jakožto lidských práv souvisejících se sexualitou má každý jedinec právo na přístup k ucelené sexuální výchově, právo být informován. Neformální sexuální výchova není pro moderní společnost dostatečná. Zdroje neformální sexuální výchovy ne vždy disponují potřebnými ucelenými a odbornými informacemi. Moderní zejména internetová média představují nový podstatný zdroj informací. Ne vždy jsou však tyto informace pravdivé, reálné a mohou být i dehonestující, což je novým důvodem pro korekce těchto zavádějících informací poskytovaných médii za pomoci ucelené sexuální výchovy. Vzhledem k dostupným znalostem, menší tabuizaci a s tím související možností prevence v oblasti sexuality plní sexuální výchova funkci podpory

sexuálního zdraví, což je dnes celosvětově významnou hodnotou. (WHO Regional Office for Europe and BZgA, 2017)

2 POSTOJE

2.1 Postoj jako psychologický pojem

Psychologický slovník uvádí následující definici postojů: *„Postoj je sklon ustáleným způsobem reagovat na předměty, osoby, situace a na sebe sama. Postoje jsou součástí osobnosti, souvisí se sklony a zájmy osobnosti, předurčují poznání, chápání, myšlení a cítění. Vědomosti, dovednosti a postoje se získávají v průběhu života, především vzděláváním a širšími sociálními vlivy, jako je veřejné mínění, sociální kontakty aj. Postoje jsou všechny relativně trvalé a obsahují složku poznávací (kognitivní), citovou (afektivní) a konativní (behaviorální). Postoje lze měřit kvantitativně (škály) či analyzovat obsahově podle vztahu k hierarchii hodnot. Postoje jsou děleny podle různých kritérií na: a) citové, poznávací, b) kladné, záporné, c) verbální, neverbální, d) skryté, zjevné, e) silné, slabé, f) soudržné, nesoudržné, g) vědomé, nevědomé, h) individuální, skupinové, i) stálé, proměnlivé aj.“* (Hartl, Hartlová, 2015, s. 442)

Postoj je dispozice příznivě či nepříznivě reagovat na objekty, události nebo osoby. Formální definice postoje jsou různé. Většina dnešních sociálních psychologů se ale shoduje, že charakteristickým rysem postoje je jeho hodnotící povaha. Postoje nelze zjistit pozorováním, musejí být tedy odvozeny z měřitelných odpovědí. Tyto odpovědi pak odrážejí pozitivní či negativní hodnocení objektu postoje. (Ajzen, 2005)

Ajzen (2005) dále uvádí následující kategorizaci reakcí na objekty postojů: 1. Kognitivní reakce – tyto reakce odrážejí vnímání a myšlení vzhledem k objektu postoje, 2. Afektivní reakce – tyto reakce odrážejí hodnocení a pocity vzhledem k objektu postoje, 3. Konativní reakce – tyto reakce odrážejí úmysl zachovat se nebo konkrétní způsob chování vzhledem k objektu postoje.

Existuje mnoho různých definic postojů od mnoha různých autorů. Hayesová (2021) vybírá následující: *„Postoje jsou naučené predispozice k celkově příznivé nebo nepříznivé reakci na daný objekt, osobu či událost.“* (Fishbein a Ajzen in Hayesová, 2021) *„Postoje jsou stabilní systémy pozitivního či negativního hodnocení, emočních pocitů a technik jednání týkajících se sociálních cílů.“* (Krech, Crutchfield a Ballachey in Hayesová, 2021) *„Postoje jsou predispozice k reakci, které se od jiných stavů připravenosti liší hodnotícím charakterem reakce, ke které predisponují.“* (Osgood, Sucim a Tannenbaum in Hayesová, 2021)

Z uvedených definic vyplývá, že postoje souvisí s chováním jedince. Postoj, který jedinec zastává však nemusí být vždy zcela v souladu s jeho chováním. Navíc je možné v souvislosti mezi postojem a chováním pozorovat také rozpor mezi dvěma různými postoji jedince. Je také vhodné rozlišovat postoje od názorů. Hlavní rozdíl je v emocionální dimenzi. Zatímco názor bývá neutrálním popisem subjektivně pravdivého výroku, postoj bývá hodnotící a zahrnuje emocionální aspekt. Vývoj postojů závisí také na dostupných zdrojích informací. Je-li jedinec konfrontován různými zdroji informací, je také nucen formovat si vlastní postoje a názory. (Hayesová, 2021)

Postoje se obvykle popisují na základě 3 dimenzí: 1. Kognitivní dimenze – zahrnuje názory a myšlenky jedince týkající se objektu postoje, 2. Emocionální dimenze – zahrnuje city a emocionální reakce jedince vztahující se k objektu postoje, 3. Konativní dimenze – zahrnuje způsoby jednání a chování jedince k objektu postoje. (Hayesová, 2021)

2.2 Funkce postojů

Instrumentální, adjustační, utilitární funkce – Jedinec získává pozitivní postoj k objektům, které jsou zdrojem odměny a negativní postoj k objektům, které jsou zdrojem trestu. Postoje jsou zde odrazem zkušenosti. *Ego-defenzivní funkce* – Tato funkce postojů může zajistit jedinci sebeobranu před negativním sebehodnocením a chránit tak integritu jeho osobnosti například tím, že jedinec vyzdvihuje své vlastnosti, které považuje za pozitivní. *Hodnotově expresivní funkce* – Vyjadřování postojů může přinášet jedinci uspokojení nebo může fungovat jako způsob uvolnění napětí. *Kognitivní funkce* – Sklony jedince k uspořádávání informací, hledání řádu, pochopení smyslu a nalézání vztahů mezi jevy se promítají také do utváření postojů, které propojují kognitivní a emocionální složku do organizovaného systému hodnot. (Katz in Nakonečný, 2020)

Funkce hodnocení objektů – Na základě předchozích zkušeností postoje korigují reakce na okolní podněty a není tedy nutné hledat pokaždé nový způsob vhodné reakce. *Funkce sociálního přizpůsobení* – Postoje mohou být také nástrojem sociálního přizpůsobení. Stejně nebo podobné názory jedince a skupiny mohou posilovat sociální vztahy a napomáhat k vytvoření sounáležitosti. Naopak odlišné názory jedince a skupiny mohou zdůraznit jejich vzájemné rozdíly. Zastání určitého názoru tak může napomáhat sociální identifikaci. *Funkce externalizace* – Některé postoje jsou utvářeny díky nevědomému propojení vnitřního stavu

jedince a vnějšího objektu a mohou tak vyjadřovat některé vnitřní konflikty jedince. (Smith, Bruner a White in Hayesová, 2021)

2.3 Charakteristiky postojů

Mezi základní charakteristiky postojů, které odráží také možnosti jejich změn patří: *Extrémnost postoje* – jedná se o velmi silný pozitivní či negativní postoj, který je proto velmi rezistentní vůči změnám. *Multiplexita postoje* – je-li postoj založen na jedné informaci, pak se jedná o postoj jednoduchý. Čím více informací má na tvorbu postoje vliv, tím je postoj více multiplexní. Multiplexní postoje jsou vůči změnám rezistentnější než postoje jednoduché. *Konzistentnost postoje* – znamená psychologickou vyrovnanost jeho složek. *Interkonexe postojů* – jedná se o vzájemnou závislost jednoho postoje na druhém, tedy vzájemnou propojenost jednotlivých postojů. Čím jsou postoje více propojeny, tím jsou rezistentnější vůči změnám. *Konsonance a disonance postojů* – jsou-li postoje relativně shodné, jednotné a navzájem se podporují, jedná se o postoje konsonantní a vůči změnám rezistentnější než postoje disonantní, které si navzájem odporují. *Síla a množství uspokojovaných potřeb* – postoje mohou uspokojovat různé potřeby jedince a podporovat tak integritu jeho osobnosti. Čím více potřeb uspokojují, tím jsou rezistentnější vůči změnám. *Centrálnost vztažných hodnot* – postoje k objektům, které mají pro jedince význam jsou postoje centrální a jako takové jsou velmi rezistentní vůči změnám. (Krech, Crutchfield a Ballachey in Nakonečný, 2020)

2.4 Utváření postojů

O tom, jak se postoje utvářejí existuje mnoho teorií. Mezi základní patří následující čtyři. První z nich hovoří o utváření postojů na základě sociálního učení, tedy o jejich přejímání z rodiny a z okolí. Druhá hovoří o utváření postojů na základě sociální identifikace, tedy o jejich silné ovlivnitelnosti ze strany sociálních skupin, ve kterých se jedinec identifikuje. Třetí hovoří o tom, že postoje jsou z velké části vrozené. Čtvrtá hovoří o formování postoje díky postupnému seznamování se s objektem nejprve za pomoci deskriptivního přesvědčení, kdy s objektem nemáme dostatek zkušeností a usuzujeme především z faktů. Poté za pomoci deduktivního přesvědčení, kdy postupně získáváme více informací, utváříme si názor a budujeme si k objektu postoje vztah. (Hayesová, 2021)

Nakonečný (2020) uvádí, že postoje jakožto vztahy k hodnotám založené na zkušenostech jsou výsledkem učení. Jedinec se učí rozpoznávat co je dobré a co je špatné, a to jak v rovině společensko-normativní tak v rovině subjektivní. Poté si díky odměnám a trestům, které se v interakci s dobrým nebo špatným objevují, vytváří osobní systém apetencí a averzí k daným objektům. Tento systém zahrnuje také konativní a emotivní komponenty postojů. Na jeho hierarchii mají pak vliv ego-vztažné, neboli pro jedince významné aspekty.

Řada výzkumů dále potvrzuje, že vliv na utváření postojů mají také genetické faktory. Dalším významným faktorem je pak *evaluativní podmiňování*, což je hodnocení objektu postoje za pomoci afektivní reakce. Učení se postojům je tak v podstatě emotivním učením, protože význam objektu postoje určují emotivní komponenty. (Werthová a Mayerová in Nakonečný, 2020)

2.5 Změny postojů

Jedním z faktorů, který může vést ke změně postoje je tzv. kognitivní disonance, tj. nesoulad mezi postoji jedince. Tento nesoulad je zdrojem tenze a působí jako stresor. Řešením situace je pro jedince změna jednoho z postojů nebo akceptace nového postoje, který situaci umožní nahlížet jiným způsobem. (Festinger in Hayesová, 2021)

Nakonečný (2020) uvádí, že postoje jakožto výsledky učení se obvykle nemění a pokud ke změnám dochází, tak na základě význačné korektivní zkušenosti a za určitých podmínek. Změna významného životního postoje může totiž narušit integritu osobnosti. Nejvíce obtížná je změna extrémního postoje v jeho protiklad, taková změna se nazývá konverze. Jednodušší je změna intenzity postoje, jeho zeslabení nebo zesílení v pozitivním či negativním směru. Změnu postoje mohou ovlivnit také fakta, podstatnější než samotná fakta, je ale vztah jedince k faktům, jelikož způsobují-li fakta u jedince kognitivní disonanci, mohou být jedincem deformována nebo odmítána.

Krech, Crutchfield a Ballachey in Nakonečný (2020) rozlišují tyto druhy změn postoje: 1. Sourodé změny – ty se týkají zesílení pozitivního či negativního postoje, 2. Nesourodé změny – zde se jistá míra pozitivního či negativního postoje mění v jistou míru negativního či pozitivního postoje, 3. Konverze – zde se jedná o významnou změnu postoje v jeho absolutní protiklad.

2.6 Měření postojů

Při pokusech o měření postojů vyvstává obvykle několik problémů. Domnívá-li se totiž dotazovaný jedinec, že s jeho postojem nebude souhlaseno, obvykle ho odmítá vyjádřit a odpovídá tak, jak se domnívá, že se od něj očekává, místo toho, aby vyjádřil svůj vlastní postoj. Dalším problémem může být interpretace vyjádření postoje. Slovní vyjádření postoje nemusí vždy odpovídat univerzálnímu významu. Lidé mohou totiž stejným způsobem popisovat odlišné skutečnosti. Jedním z dalších problémů je kvantifikace. Zpravidla totiž není možné změřit naprosto přesně intenzitu postoje, existují však různé techniky, které k tomu směřují. Např. *Likertova škála; Sémantický diferencál; Sociometrie; Bogardusova škála sociální vzdálenosti; Analýza rozhovoru*. (Hayesová, 2021)

3 MLADŠÍ ŠKOLNÍ VĚK

3.1 Psychosexuální vývoj v mladším školním věku

Na formování sexuality mají vliv biologické, psychologické a sociální faktory. Základními prvky tohoto vývoje jsou pak *sexuální identifikace*, *sexuální role*, *sexuální preference* a *sexuální chování*. Biologický aspekt formování sexuality reprezentuje zejména pohlavní dimorfismus. Ten se projevuje pohlavními znaky primárními – chromozomální pohlaví (XX nebo XY) a reprodukční orgány, sekundárními – somatické rozdíly (stavba kostry, ochlupení, hlas atd.), terciálními – rozdíly v myšlení, chování, prožívání atd. (Weiss, 2011)

Sexuální identifikace je pocit náležitosti k určitému pohlaví. Jedná se o proces, který začíná již v prenatálním období a rozhodující v tomto procesu jsou faktory genetické. K finálnímu dotvoření pohlavní identity pak dochází v prvních měsících života vlivem již zmíněných genetických predispozic a prostředí. Dalším faktorem, který má na utváření sexuální identity vliv je proces sociálního učení. Pohlavní identita je tedy subjektivním pocitem náležitosti či rozporu s biologickým pohlavím a sociální rolí daného pohlaví.

Sexuální role je vnější projev sexuální identity a pro její utváření jsou podstatné zejména vlivy kulturně-společenské. V předškolním věku se jedná především o vliv ze strany rodiny, ve školním věku se přidávají další kulturně-společenské vlivy jako vrstevníci, škola, média atd. Projevit navenek pohlavní identitu formou pohlavní role je dítě schopno již v předškolním věku.

Sexuální preference je způsob dosahování sexuálního uspokojení a proces jejího utváření není zatím dokonale popsán. Rozhodující jsou pravděpodobně faktory vrozené. Poruchy sexuální preference se většinou projevují až v období puberty nebo adolescence.

Sexuální chování se u člověka projevuje již od raného dětství zejména v podobě masturbace a sexuálních her. Sexuální hry se vyskytují kolem pátého roku života a zahrnují především vzájemné odhalování intimních partií a napodobování sexuálních aktivit dospělých. Zakazování těchto projevů sexuálního chování může vést k negativnímu dopadu na vývoj sexuální identity a sexuální role. (Weiss, 2011)

Zájem o sexualitu se u člověka objevuje již v dětství a v průběhu života se mění v závislosti na jeho vývojové úrovni a životní situaci. Proto by také sexuální výchova měla vycházet z poznatků vývojové psychologie a respektovat aktuální úroveň jedinceva vývoje.

V mladším školním věku se upevňují sexuální role, které jsou reprezentovány typickým mužským či ženským chováním, vzhledem atd. Prohlubuje se také pohlavní identita, dochází k uvědomění příslušnosti k jednomu z pohlaví. V prvních letech školní docházky se u žáků projevuje zájem o informace, které se týkají vzniku lidského života. Tyto informace by jim měli být poskytnuty. Stejně důležité je žákům vysvětlit, že pohlavní styk nevede jen k početí, ale je také prostředkem k uspokojení a projevem lásky. (Šilerová, 2003)

Jedním z hlavních zdrojů informací jsou pro žáky na 1. stupni ZŠ vrstevníci. Tyto informace mohou být ale často zavádějící a nespolehlivé, což je dalším argumentem pro zprostředkování informací rodiči nebo učitelem. V prvních letech školní docházky je také žádoucí informovat žáky, nejen dívky, o menstruaci, která se u dívek dříve či později objeví a měly by na to být tedy připraveny. Menstruace jako projev dospělosti, ženství a plodnosti by rozhodně neměla být tabuizována, naopak by měla být v životě dívek očekávanou a pozitivní událostí. Kolem desátého roku se také může začít objevovat onanie, a to jak u chlapců, tak u dívek. Formují se také rodičovské postoje, které se projevují v chování a vztahu k malým dětem. Žáci spolu diskutují o sexuálních tématech, většinou ale chlapci a dívky odděleně. (Šilerová, 2003)

Vývoj sexuality a sexuálních vztahů má vliv na celkový vývoj jedince. Zejména pak na *pocit základní jistoty, sebevědomí, postavení ve skupině, hodnoty a postoje, osamostatnění a projevy agrese*. Pocit základní jistoty v této oblasti znamená přijetí vlastního těla a vlastní sexuality. To vede k získání sebevědomí a sebedůvěry a podporuje navazování a rozvíjení partnerských vztahů. Významnou roli zde hraje možnost otevřené komunikace s rodiči a učiteli. Na sebevědomí má dále značný vliv schopnost navazovat a udržovat vztahy s jedinci opačného pohlaví. Sexualita a sexuální zkušenosti mohou také do jisté míry ovlivnit postavení jedince ve skupině vrstevníků. Každá skupina však sexualitu pojímá jiným způsobem a zahájení sexuálního života tak nemusí být vždy známkou kvality jedince. Sexualita dále napomáhá k rozvoji morálního usuzování a hodnotového systému. Navazování vztahů pak vede k osamostatňování se, zprvu jen psychickému, od rodiny. Sexualita může být ale také způsobem, jak projevit a zmírnit agresi, životní nespokojenost nebo frustraci. (Šilerová, 2003)

Vývojová psychologie ukazuje, že člověk je sexuální bytostí již od narození a jeho sexualita se tedy vyvíjí od raného dětství, což vysvětluje potřebu včasné sexuální výchovy. Specifická témata (např. menstruace, poluce, fyziologické a psychické změny v pubertě atd.) by měla být jedinci představena ještě před dosažením odpovídajícího stupně vývoje. Je ale

důležité vzít na vědomí podstatnou rozdílnost vnímání sexuality u dětí a dospělých. Na sexuální vývoj jedince mají vliv také biologické, psychologické a sociální faktory. Sexuální vývoj jedince souvisí zejména s jeho potřebami, tělem, vztahy a sexualitou. Zkušenosti s těmito oblastmi nemusí být vždy jen sexuálního charakteru, ale pro vývoj osobnosti a lidské sexuality jsou přesto určující. Sexuální chování se projevuje zejména v rámci her, pomocí kterých dítě poznává sebe a ostatní, intimitu, pravidla chování atd. Stejným způsobem se formují také normy a hodnoty v oblasti sexuality. Na formování norem a hodnot mají dále značný vliv média, rodina, škola a další vychovatelé. Sexuální vývoj a s tím související vnímání, postoje, motivace a schopnost interakce v oblasti sexuality dále ovlivňuje rodinné zázemí, vrstevníci, sexuální výchova na institucionální úrovni, autoerotika a sexuální zkušenosti. (WHO Regional Office for Europe and BZgA, 2017)

Mezi 2. a 3. rokem života si děti začínají všimnout svého těla a rozdílů v pohlaví. Zkoumají a poznávají svá těla a těla svých vrstevníků (hry na doktory). Tak jako své okolí, poznávají děti i sexualitu pomocí experimentu. Od tří let dítě rozpozná, že sexualita je z pohledu dospělých choulostivé téma. Děti jsou v tomto období velice zvědavé a pokládají hodně otázek. S ustupujícím egocentrismem pak získávají schopnost empatie a postupem času se začíná objevovat také pocit studu. S nástupem do školy dětská zvědavost neustupuje, ale zdrojem informací se stávají zejména vrstevníci. V oblasti sexuality nadále vzrůstá pocit studu. Sexuální aktivity, hry a zájmy jsou motivovány zvědavostí a objevují se čím dál častěji. Mezi 11. a 13. rokem se pozornost zaměřuje na podrobné znalosti lidského těla a pohlavních orgánů. V tomto období sexuální vývoj akceleruje a sexualita získává nový sociální aspekt. Také biologické zrání akceleruje a zvýrazňují se pohlavní rozdíly mezi chlapci a dívkami. Začíná také poznání vlastní sexuální orientace a sexuálních preferencí, tento proces však může probíhat ještě řadu let. (WHO Regional Office for Europe and BZgA, 2017)

3.2 Psychosexuální vztahy v mladším školním věku

V mladším školním věku roste význam sociálních vztahů žáka s jeho vrstevnickou skupinou. Tyto vztahy mají na žáka nezanedbatelný vliv a mohou být do značné míry rizikové. Žáci si v tomto období velmi zakládají na tom, aby vše odpovídalo normám a standardům většiny. Často tedy odmítají přijetí spolužáků, kteří se nějakým způsobem odlišují. Faktorem, který může toto chování žáků ovlivnit je působení autorit ze strany rodiny a institucí.

V mladším školním věku se žáci porovnávají s ostatními. To může, jak snižovat, tak podporovat jejich sebevědomí. Vychovatelé by se měli snažit, aby žáci dokázali nejen soupeřit, ale také spolupracovat. Dalším typickým znakem psychosexuálních vztahů mladšího školního věku je vytváření izosexuálních skupin (dle pohlaví). Toto období se projevuje typicky „mužským“ a typicky „ženským“ chováním. Období izosexuálních skupin přechází do izosexuálních dyadických vztahů, zde se jedná o důvěrný přátelský vztah mezi dvěma osobami stejného pohlaví. Na toto období navazuje vytváření heterosexuálních skupin, kdy se přátelí skupiny dívek a skupiny chlapců. Nakonec přechází období heterosexuálních skupin do heterosexuálních dyadických vztahů, zde se jedná o vztah k jednomu konkrétnímu člověku opačného pohlaví. Psychosexuální vztahy mladšího školního věku se dále projevují na úrovni péče o mladší děti. Nejen dívky, ale i chlapci se mladším dítětem rádi věnují, hlídají je, učí je atd. V tomto věku se tak již formuje rodičovské chování. (Šulová, 2011)

3.3 Sexuální chování v mladším školním věku

Období před nástupem puberty je z pohledu sexuality považováno za relativně klidné někdy až skoro asexuální období. Jak ale bylo popsáno výše, sexuální identifikace a sexuální role se vyvíjí již v raném dětství a tento vývoj není možno ovlivnit výchovným působením. Chlapci volí bojové hry a kompetitivní činnosti, dívky naopak pečovatelské hry a nekompetitivní činnosti. Děti vyhledávají společnost příslušníků stejného pohlaví. Je-li tomu opačně, může se jednat o první náznak příslušnosti k menšinové sexuální orientaci nebo identifikaci. Je možno také pozorovat určité procento dětí, které se projevují heterotopicky, tzn. dívky se chovají typicky mužsky a chlapci naopak typicky žensky. Tyto projevy mohou, ale nemusí signalizovat budoucí problémy v sexuální orientaci nebo identifikaci. U dětí se objevují také základní sexuální emoce a projevy jako sexuální vzrušení, orgasmus, erotický objekt zájmu atd. Proto je poměrně častý výskyt dětské onanie, kterou není potřeba zakazovat, jen upozornit dítě, že existují pro tuto aktivitu vhodné situace a místa. To stejné platí o dětských sexuálních hrách, které spočívají především ve vzájemném odhalování intimních partií a napodobování sexuálních aktivit dospělých a nejsou primárně nebezpečné, je ale vhodné dětem vymezit hranice pro tyto aktivity. Některé sexuální projevy dětí, mohou být ale také příznakem sexuálního zneužívání. (Zvěřina, 2003)

Zahájením povinné školní docházky se děti ocitají v nové sociální roli (žák, školák), nastupují také školní povinnosti a zvyšují se nároky a požadavky, které jsou na žáky kladeny. Navazují se a rozvíjí nové vztahy se spolužáky a s učiteli. Žáci na 1. stupni ZŠ se dostávají do vývojového období zvaného prepuberta, které je typické výraznými fyzickými i psychickými rozdíly mezi jednotlivými žáky. Ti jsou ale velice citliví na odchylky zejména v oblasti vlastního tělesného vývoje. Je proto důležité žáky informovat o různosti způsobu a tempa vývoje každého jedince, aby tyto odchylky nebyly důvodem k negativním pocitům vůči svému tělu. (Rašková, 2007)

Prepuberta je dále charakteristická prvními znaky pohlavního dospívání a výrazným růstem do výšky. Typická je vysoká pohybová aktivita, ale také pečující a ochranné sklony k mladším dětem. Dalším projevem sexuálního chování žáků mladšího školního věku je navazování kamarádských vztahů s jedinci stejného pohlaví. Žáci v tomto období dokážou lépe ovládat své emocionální projevy. Mají velkou důvěru zejména k dospělým, což ale může vést k tomu, že nedokážou rozpoznat nebezpečné situace a mohou se tak stát obětí sexuálního zneužívání. (Rašková, 2007)

Dalším typickým projevem žáků mladšího školního věku je užívání vulgárních slov, které často označují intimní partie nebo jinak souvisí se sexualitou. Žáci tyto slova znají obvykle z rodiny nebo od starších žáků, často ale neznají jejich význam. Je proto důležité žákům význam slov objasnit a upozornit na jejich nevhodnost a urážlivost. Žáci mladšího školního věku se více rozmýšlejí, zda se mají na konkrétní otázky z oblasti sexuality zeptat či nikoli, protože již lépe identifikují případnou neochotu dospělého o tématu mluvit. To, že se žáci mladšího školního věku neptají tolik jako v předškolním období neznamena, že je tato problematika nezajímá. Může se také objevit prohlížení různého erotického obsahu jak v tištěné podobě, tak na internetu. Jedná se o projev dětské zvědavosti a pozorování vlastního i cizího těla je dalším projevem sexuálního chování v tomto období. (Rašková, 2007)

4 SEXUÁLNÍ VÝCHOVA V KURIKULÁRNÍCH DOKUMENTECH

4.1 Sexuální výchova v RVP ZV

Veškeré pro školy závazné kurikulární dokumenty vydává v České republice Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT). Jedná se o Národní program vzdělávání, který vymezuje vzdělávání na národní úrovni. Dále jsou to Rámcové vzdělávací programy (RVP), které vymezují vzdělávání pro jednotlivé stupně vzdělání a Školní vzdělávací programy (ŠVP), které vymezují vzdělávání na jednotlivých školách. (Sadková, 2018)

Sexuální výchova je na základní škole realizována v rámci obecné koncepce výchovy ke zdraví. Ta má interdisciplinární charakter a její obsah a pojetí vymezuje kurikulární dokument MŠMT – Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (RVP ZV), který spolu s Národním programem vzdělávání a ostatními RVP zastupuje státní úroveň kurikulárních dokumentů. Školní vzdělávací programy zastupují školní úroveň. Veškeré uvedené dokumenty jsou přístupné odborné i laické veřejnosti. (Rašková, 2016)

Pro realizaci sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ je prioritní vzdělávací oblast Člověk a jeho svět. Její obsah je rozdělen do 5 tematických okruhů. Témata sexuální výchovy pak zahrnují především okruhy Lidé kolem nás a Člověk a jeho zdraví. Tematický okruh Lidé kolem nás je zaměřen na vhodné chování a způsoby jednání žáka ve společnosti a na osvojování hodnot jako tolerance, pomoc, úcta, rovnoprávnost atd. Tematický okruh Člověk a jeho zdraví je pak zaměřen především na poznávání biologických a fyziologických potřeb člověka, zdraví jako stavu bio-psycho-sociální rovnováhy a na osvojování poznatků z oblasti hygieny, výživy, prevence zdraví a nemoci, základů první pomoci atd. Problematika sexuální výchovy je dále propojena také s průřezovými tématy Osobnostní a sociální výchova a Mediální výchova (RVP ZV, 2021)

RVP ZV (2021) stanovuje pro vzdělávací oblast Člověk a jeho svět následující očekávané výstupy a učivo související se sexuální výchovou:

Tematický okruh Lidé kolem nás – Očekávané výstupy 1. období: ČJS-3-2-01 žák rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi, projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků i jiných lidí, jejich přednostem i nedostatkům.

Tematický okruh Lidé kolem nás – Očekávané výstupy 2. období: ČJS-5-2-01 žák vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, v obci (městě); ČJS-5-2-02 žák rozpozná ve svém okolí jednání a chování, která se už nemohou tolerovat.

Tematický okruh Lidé kolem nás – Učivo: Rodina – postavení jedince v rodině, role členů rodiny, příbuzenské a mezigenerační vztahy, život a funkce rodiny; Soužití lidí – mezilidské vztahy, komunikace, principy demokracie; Chování lidí – vlastnosti lidí, pravidla slušného chování, ohleduplnost, etické zásady, zvládání vlastní emocionality, rizikové situace, rizikové chování, předcházení konfliktům; Právo a spravedlnost – základní lidská práva a práva dítěte, práva a povinnosti žáků školy.

Tematický okruh Člověk a jeho zdraví – Očekávané výstupy 1. období: ČJS-3-5-01 žák uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí o lidském těle; projevuje vhodným chováním a činnostmi vztah ke zdraví; ČJS-3-5-02 žák rozezná nebezpečí různého charakteru, využívá bezpečná místa pro hru a trávení volného času; jedná tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných; ČJS-3-5-03 žák se chová obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepříjemná; v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné; ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek.

Tematický okruh Člověk a jeho zdraví – Očekávané výstupy 2. období: ČJS-5-5-01 žák využívá poznatky o lidském těle k podpoře vlastního zdravého způsobu života; ČJS-5-5-02 žák rozlišuje jednotlivé etapy lidského života a orientuje se ve vývoji dítěte před a po jeho narození; ČJS-5-5-04 žák uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události; ČJS-5-5-06 žák uplatňuje základní dovednosti a návyky související s podporou zdraví a jeho preventivní ochranou.

Tematický okruh Člověk a jeho zdraví – Učivo: Lidské tělo – stavba těla, základní funkce a projevy, životní potřeby člověka, pohlavní rozdíly mezi mužem a ženou, biologické a psychické změny v dospívání, základy lidské reprodukce, vývoj jedince; Péče o zdraví – zdravý životní styl, denní režim, přenosné a nepřenositelné nemoci, ochrana před infekcemi přenosnými krví (hepatitida, HIV/AIDS), osobní, intimní a duševní hygiena; Osobní bezpečí, krizové situace – nebezpečí komunikace prostřednictvím elektronických médií, vhodná a nevhodná místa pro hru, bezpečné chování v rizikovém prostředí, sexuální a jiné zneužívání; Přivolání pomoci v

případě ohrožení fyzického a duševního zdraví – služby odborné pomoci, čísla tísňového volání, správný způsob volání na tísňovou linku.

Z tematického okruhu Člověk a jeho zdraví byl oproti původnímu znění vyškrtnut očekávaný výstup ČJS-5-5-08 *žák uplatňuje ohleduplné chování k druhému pohlaví a orientuje se v bezpečných způsobech sexuálního chování mezi chlapci a děvčaty v daném věku.* Dále pak bylo vyškrtnuto učivo *Partnerství, manželství, rodičovství, základy sexuální výchovy – rodina, vztahy v rodině, partnerské vztahy, osobní vztahy, etická stránka vztahů, etická stránka sexuality.* (RVP ZV 2021)

RVP ZV (2021) dále vymezuje přínosy jednotlivých průřezových témat související se sexuální výchovou:

Osobnostní a sociální výchova – vede k porozumění sobě samému a druhým; napomáhá ke zvládnutí vlastního chování; přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů; rozvíjí základní dovednosti dobré komunikace a k tomu příslušné vědomosti; vede k získání základních sociálních dovedností pro řešení složitých situací (např. konfliktů); pomáhá k utváření pozitivního (nezraňujícího) postoje k sobě a k druhým; přispívá k uvědomování si mravních rozměrů různých způsobů lidského chování; napomáhá primární prevenci sociálně patologických jevů a škodlivých způsobů chování.

Mediální výchova – přispívá ke schopnosti úspěšně a samostatně se zapojit do mediální komunikace; umožňuje rozvíjet schopnost analytického přístupu k mediálním obsahům a kritického odstupu od nich; učí využívat potenciál médií jako zdroje informací, kvalitní zábavy i naplnění volného času; umožňuje pochopení cílů a strategií vybraných mediálních obsahů; vede k rozeznávání platnosti a významu argumentů ve veřejné komunikaci; vede k uvědomování si hodnoty vlastního života (zvláště volného času) a odpovědnosti za jeho naplnění; rozvíjí citlivost vůči předsudkům a zjednodušujícím soudům o společnosti (zejména o menšinách) i jednotlivci; napomáhá k uvědomění si možnosti svobodného vyjádření vlastních postojů a odpovědnosti za způsob jeho formulování a prezentace.

4.2 Sexuální výchova v MPP

MŠMT (2010a) doporučuje školám podrobné zpracování problematiky sexuální výchovy do minimálního preventivního programu školy (dále jen MPP). Vzhledem k možnosti každoroční aktualizace tohoto dokumentu může škola v MPP akcentovat momentální potřeby

v rámci zaměření sexuální výchovy na škole a věnovat pozornost aktuálním tématům. V MPP by měla být zohledněna: *Regionální specifika; Etnická, národnostní a náboženská specifika; Nárůst různých forem rizikového chování žáků; Specifika daná klimatem školy a třídního kolektivu.*

Prevence je význačným fenoménem 21. století, proto jsou školy povinny mít vypracován minimální preventivní program, který by neměl opomíjet ani témata sexuální výchovy a prevence rizikových jevů s touto problematikou spojených. Kvalitní návrh pro vypracování MPP školám poskytuje monografie *Návrh doporučené struktury minimálního preventivního programu prevence rizikového chování pro základní školy (2012).* (Sadková, 2018)

Minimální preventivní program je dlouhodobý a komplexní program školy. Nesmí být v rozporu s jinými závaznými školními dokumenty jako jsou ŠVP nebo školní řád. Musí také odpovídat časovým, personálním a finančním možnostem školy a být přizpůsoben specifickým kulturním, politickým a sociálním vlivům. Je zaměřen především na podporu zdravého životního stylu žáků, jejich osobnostní a sociální rozvoj, rozvoj komunikativních dovedností a snižování rizika výskytu konkrétních forem rizikového chování. MPP je zpracován na jeden školní rok. Na jeho zpracování a realizaci se podílejí všichni pedagogičtí pracovníci školy, ale odpovědný v této věci je školní metodik prevence. Školní metodik prevence může dále spolupracovat s metodikem prevence pedagogicko-psychologické poradny. Dále MPP podléhá kontrole České školní inspekce a jeho vyhodnocení je součástí výroční zprávy o činnosti školy. (Miovský et al., 2012)

Primární prevence jakožto způsob, jak efektivně předejít sexuálně rizikovému chování žáků je především kompetencí učitelů. Velmi podstatný je zde dobrý vztah učitele k jednotlivým žákům. Vzájemný respekt a dobré vztahy jsou pro žáka motivačním činitelem k akceptaci učitelova výchovného působení. Efektivní sexuální výchova by měla rozvíjet jak vhodné chování a projevy žáků v této oblasti, tak jejich dovednosti a postoje. Učitel by měl žáky postupně seznamovat se základními pojmy z oblasti sexuality, učit je rozeznávat nebezpečné situace a znát svá práva. Důležité je také informovat žáky kde hledat podporu a pomoc v krizových situacích. Významným nejen diagnostickým a intervenčním nástrojem je otevřená komunikace. Žáci by měli dostat prostor k otázkám a učitel by měl vždy poskytnout relevantní odpovědi. Mezi vhodné a často užívané komunikační metody patří vyprávění, popis,

vysvětlování a předvádění. Škola také odpovídá za informovanost a doplňující vzdělání učitelů, školního psychologa a metodika prevence. (Jonášová in MŠMT, 2010b)

Jonášová in MŠMT (2010b) dále uvádí následující konkrétní rady: Mluvit o pohlavních orgánech bez emočního zabarvení. Poskytovat žákům relevantní odpovědi na veškeré otázky z oblasti sexuality a bránit tak žákům v dohledávání informací u nevhodných a nedůvěryhodných zdrojů (kamarádi, časopisy, internet atd.). Pokud nejsme vždy schopni na otázky žáků odpovědět, mít k dispozici jinou kompetentní osobu na kterou se žáci mohou obrátit. Nepochybně se žáky osobní a intimní otázky, pokud o to sami neprojeví zájem. Zjistit a respektovat sociální klima třídy. Žáky nezastrašovat, ale informovat. Brát v potaz a vhodným způsobem reagovat na každé žákovo sdělení.

5 SEXUÁLNÍ VÝCHOVA NA 1. STUPNI ZŠ

5.1 Role učitele sexuální výchovy

Pro efektivní realizaci sexuální výchovy na škole je důležitá spolupráce vedení školy, koordinátora ŠVP, výchovného poradce, školního metodika prevence, školního speciálního pedagoga (je-li přítomen), školního psychologa (je-li přítomen) a jednotlivých pedagogů vyučujících sexuální výchovu na škole. A právě osobnost vyučujícího pedagoga je významným činitelem efektivní sexuální výchovy. Na tohoto učitele jsou kladeny speciální nároky, protože se podílí na sociálním učení, dotýká se intimních a citlivých témat a často se potýká s rozdílnými názory a postoji ze strany rodičů. (MŠMT, 2010a)

MŠMT (2010a) uvádí následující požadavky na učitele sexuální výchovy: odborná vybavenost a kvalifikace v oblasti sexuální výchovy a její didaktiky; průběžné vzdělávání a doplňování aktuálních poznatků; empatie, kreativita a pozitivní smýšlení; uvědomění si povinností v případě získání podezření na spáchání trestného činu (sexuálně motivovaný trestný čin, mravní ohrožení mládeže atd.); znalost související legislativy; dovednost spolupráce s ostatními pedagogickými pracovníky školy; znalost specializovaných pracovišť; dovednost spolupráce s rodiči; zapojení do vzdělávacích akcí a programů; uvědomění si etických hranic; otevřenost a respekt vůči různým pohledům na sexualitu.

Navzdory tomu, že se realizace sexuální výchovy účastní celý tým pedagogů a vedení školy, hlavní roli zde má vyučující pedagog. Na prvním stupni základní školy je to většinou třídní učitel, může to ale být kterýkoli jiný pedagog nebo dokonce externí odborný pracovník. Učitel sexuální výchovy by měl disponovat odbornými znalostmi a dovednostmi v oblasti sexuality a didaktiky sexuální výchovy. Měl by mít přístup k aktuálním informacím a pravidelně si doplňovat vzdělání, v čemž by ho mělo podporovat vedení školy. Také by měl být empatický, kreativní, měl by mezi ním a žáky panovat vzájemný respekt, měl by dokázat efektivně komunikovat nejen s žáky, ale také s rodiči a měl by být informován o aktuálních sexuálních rizicích ve svém regionu. (Němec, 2019)

Rašková (2007) uvádí, že učitel může být často jediným po odborné a didaktické stránce kompetentním vychovatelem, který se na sexuální výchově žáka podílí, navzdory tomu že primárním zdrojem sexuální výchovy by měla být rodina. Avšak některé výzkumy ukázaly, že asi třetina učitelů nemá pro realizaci sexuální výchovy předpoklady. Tento problém se týká

především osobnostní stránky učitelů, nikoli jejich odborných a didaktických kompetencí. Důležitým aspektem jsou také postoje učitelů k sexuální výchově, které mohou ovlivnit způsob interpretace poznatků nebo vést k tabuizaci vybraných témat. Učitel je však navzdory výše uvedeným rizikům povinen realizovat sexuální výchovu na profesionální úrovni, tedy předávat informace, učit dovednostem a dodržovat etické zásady.

Na osobnost vyučujícího pedagoga jsou kladeny vysoké nároky. Jedním z hlavních požadavků je vysoká úroveň komunikačních dovedností včetně schopnosti komunikace o sexuálních tématech. Dalšími požadavky jsou empatický a neodsuzující přístup a dovednost naslouchat. Důležitá je také sebereflexe vyučujícího pedagoga, schopnost analyzovat a kriticky hodnotit vlastní postoje nebo dokonce předsudky. (Štěřbová a Rašková, 2019)

Rašková (2008) shrnuje požadavky na učitele sexuální výchovy takto: učitel by měl být pro žáka vzorem jak v oblasti chování, tak hodnotového systému; učitel by měl být odborně kvalifikován a disponovat profesními znalostmi a dovednostmi; učitel by měl znát vhodné strategie a metody výuky; učitel by měl znát pedagogicko-psychologické specifika žáků mladšího školního věku ve vztahu k sexuální výchově; učitel by měl znát aktuální koncepci, základní cíle, etické zásady, obsah, principy, metody a formy sexuální výchovy; učitel by měl také otevřeně komunikovat a vhodně argumentovat, mít k sexuální výchově pozitivní vztah a vytvářet pro její realizaci pozitivní atmosféru; v neposlední řadě by se měl učitel dále profesně rozvíjet a aktualizovat své poznatky o dané problematice.

5.2 Role školního metodika prevence

Školní metodik prevence se zabývá prevencí sociálně patologických jevů ve školním prostředí. Náplní jeho práce je metodická, koordinační a poradenská činnost v oblasti prevence rizikového chování (např. šikana, užívání návykových látek, záškoláctví, agresivita, školní neúspěch, rizikové sexuální chování atd.). Zvyšuje informovanost rodičů, učitelů a žáků a tím dosahuje primární prevence uvedených projevů rizikového chování. Spolupracuje s veškerými pedagogickými pracovníky školy. Podporuje zdravé a bezpečné klima školy. Analyzuje výskyt rizikového chování ve škole. Poskytuje odbornou poradenskou činnost. Podílí se na vzniku a realizaci Minimálního preventivního programu školy. Organizuje různé akce a besedy týkající se dané problematiky.

MŠMT (2010a) uvádí následující požadavky na školního metodika prevence: zohledňování témat sexuální výchovy při koordinaci tvorby a kontrole realizace minimálního preventivního programu s ohledem na specifické potřeby školy a regionu; doporučení preventivních aktivit pro žáky (prevence rizikového sexuálního chování, sexuálního zneužívání, prostituce atd.); doporučení vzdělávacích aktivit pro učitele sexuální výchovy; dovednost spolupráce s příslušnými státními orgány a odbornými pracovišti; dovednost spolupráce s vyučujícími pedagogy zejména při podezření na sexuální zneužívání a rizikové sexuální chování.

5.3 Úloha rodiny v kontextu sexuální výchovy

Primární odpovědnost za výchovu dětí nese vždy rodina, plní tedy hlavní úlohu i v rámci sexuální výchovy. Škola pak výchovné působení rodiny doplňuje a rozvíjí, není však možné ho nahradit, proto je důležité, aby dítěti byly základy sexuální výchovy poskytovány v rodině, a to již od raného dětství. V rámci fungující rodiny se žákům dostává emocionální podpory a pozitivních vzorů chování ze všech oblastí lidského života, sexualitu nevyjímaje. Matka jakožto prvotní vzor ženy a otec jakožto prvotní vzor muže hrají v sociálním učení žáků nezastupitelnou roli. Proto je důležité, aby rodiče byli informováni o smysluplnosti a významu sexuální výchovy, aby jí nezanedbávali a nevyhýbali se jí a rovněž aby se byli vědomi, že jejich úloha v tomto procesu je zcela nezastupitelná. (Rašková, 2007)

Šilerová (2015) uvádí následující faktory, které rodinnou sexuální výchovu ovlivňují: *Charakteristika rodičů* – osobnostní a temperamentové vlastnosti, intelektové dispozice týkající se zejména schopnosti orientace v množství informací a předávání informací dětem, postoje a hodnoty vztahující se k prožívání sexuality, aktuální okolnosti partnerského vztahu, komunikační dovednosti, postoje k sexuální výchově, odborné znalosti a praktické dovednosti v oblasti sexuality; *Charakteristika dítěte* – míra aktivity/pasivity, extroverze/introverze a zvědavosti, pohlavní vývoj a vývoj zájmu o sexualitu, vliv okolí, pohlaví dítěte (rozdílný přístup v sexuální výchově k chlapcům a dívkám ze strany rodičů); *Další členové rodiny* – sourozenecké vztahy a pořadí mezi sourozenci, role prarodičů; *Rodinné vztahy* – kvalita vztahů mezi rodiči a dětmi, vzájemná citová blízkost, vzájemná důvěra, vztah mezi rodiči nebo rodičem a jeho partnerem jako vzor a model chování; *Výchovný styl* – pozitivní či negativní citové a emoční vztahy, míra direktivnosti, kontroly, tolerance, empatie a respektu, očekávání a požadavky,

které jsou na dítě kladeny; *Postojová a hodnotová orientace rodiny* – etické a morální hodnoty v oblasti sexuality, pragmatická hodnotová orientace, humanistická hodnotová orientace, tradiční/konzervativní hodnotová orientace.

5.4 Spolupráce rodiny a školy

Podmínky spolupráce rodiny a školy, tak jako práva a povinnosti školy a zákonného zástupce vůči žákovi stanovuje školský zákon č. 561/2004 Sb. a zákon č. 94/1963 Sb. Vzájemná spolupráce rodiny a školy významně napomáhá dosahování vzdělávacích cílů sexuální výchovy, neboť sexuální výchova realizovaná ve škole by měla na rodinnou sexuální výchovu navazovat a doplňovat ji. Rodina je také místem kde nejvíce probíhá sociální učení, a tedy místem ze kterého žáci přejímají normy, hodnoty a pravidla chování. (Němec, 2019)

Učitelé by měli respektovat princip spolupráce rodiny a školy v rámci sexuální výchovy. Tato spolupráce zahrnuje především informovanost rodičů o průběhu, obsahu, cílech a metodách sexuální výchovy. Může nastat situace, kdy rodiče zaujímají k tématům sexuální výchovy negativní postoj. Tuto skutečnost mají právo učiteli oznámit, ten ji však nemá povinnost zohlednit v procesu výuky, neboť sexuální výchova náleží k základnímu vzdělání každého jedince a učitel je tedy povinen žákům sexuální výchovu zprostředkovat. Je ale vhodné, aby učitel různé postoje a názory rodičů akceptoval a s takovými rodiči navázal trvalou spolupráci, která by vedla k pochopení smyslu a větší toleranci k realizaci sexuální výchovy. (Rašková, 2008)

Ačkoli rodiče zastávají obecný názor, že je sexuální výchova na školách důležitá, spolupráce rodiny a školy v této oblasti bývá nedostatečná a nebývá využít její celý potenciál. Názory rodičů na to, zda sexuální výchovu zahájit na 1. či na 2. stupni základní školy jsou různé. Rodiče se v rámci sexuální výchovy na 1. stupni obávají především nevhodných témat. Rodiče zpravidla mají zájem být informováni o průběhu a obsahu sexuální výchovy, tyto informace ale poskytuje asi jen polovina škol. (Sadková, 2018)

6 ZPŮSOBY IMPLEMENTACE SEXUÁLNÍ VÝCHOVY DO VÝUKY NA 1. STUPNI ZŠ

6.1 Organizační podmínky a formy výuky

Efektivní realizace sexuální výchovy je založena na pochopení sexuální výchovy jako nedílné součásti vzdělávání žáků na základní škole a spolupráci celého pedagogického týmu. Formy realizace sexuální výchovy jsou různé. Jedná se zejména o integraci témat v rámci vyučovaných předmětů, exténní výukové programy nebo projektovou výuku. Pro financování exténních výukových programů je možné využít různé dotační a grantové programy ČR nebo se obrátit na subjekty, které tyto programy nabízí bezplatně (Ministerstvo zdravotnictví, Státní zdravotní ústav v Praze, Ministerstvo vnitra, Policie ČR atd.). (Němec, 2019)

Němec (2019) dále uvádí, že pro správnou volbu forem a metod výuky je důležité, aby učitel zohlednil tři základní hlediska: *1. biologické a psychologické hledisko, 2. sociální a etické hledisko, 3. pedagogicko-didaktické a osobnostně zkušenostní hledisko*. Klasické výukové metody jako výklad učitele a diskusi se žáky je vhodné doplnit interaktivními metodami, exténními výukovými programy, projektovou výukou nebo metodou samostatné práce s informacemi. Dle § 164 školského zákona je škola v případě realizace výukového programu jinou osobou než zaměstnancem školy, plně odpovědná za kvalitu vzdělávání a dohled nad žáky.

Dle MŠMT (2010a) je možno implementovat sexuální výchovu do výuky na základních školách následujícími způsoby: integrovat témata sexuální výchovy do výuky různých vyučovacích předmětů a případně navýšit časovou dotaci těchto předmětů v rámci disponibilních hodin; vyučovat témata sexuální výchovy v rámci předmětu Výchova ke zdraví (nebo dle ŠVP jinak nazvaného předmětu); implementovat témata sexuální výchovy v rámci speciálních výukových programů vedených pracovníkem školy nebo exténním lektorem; zařadit sexuální výchovu do ostatních aktivit školy. Samotné poskytnutí informací ale pro kvalitní výuku sexuální výchovy nestačí. K dosažení pozitivního formování postojů žáků k různým tématům sexuální výchovy je nutné využívat efektivní výukové metody.

6.2 Metody výuky

Rašková (2007) uvádí že v předškolním věku je nejdůležitější činností dětí hra. Hra je v tomto období také nejvhodnější výchovnou metodou a výchozím bodem pro realizaci sexuální výchovy. Hru na rodinu, na doktora atd. je možno využít k povídání o tématu, práci s obrázky, čtení pohádek, výtvarným aktivitám, nácviku jednotlivých dovedností atd. Jak v předškolním věku, tak v mladším školním věku je učení založeno na konkrétní činnosti. Hra je stále aktuální, nikoli však jedinou vhodnou metodou realizace sexuální výchovy. Důležitou roli hrají praktické výukové metody jako *dramatizace; situační, simulační a interakční hry; řešení modelových situací atd.*

V rámci dramatizace žáci interpretují konkrétní příběh na základě předem určeného scénáře. V rámci situační hry žáci řeší neočekávané problémy v nastolených situacích. V rámci simulační hry se žáci ocitají v modelových životních situacích a pro ně typických podmínkách. Vyzkouší si tak různé varianty rozhodnutí a uvědomí si možná řešení problému. V rámci interakční hry se žáci učí na sebe navzájem reagovat a komunikovat spolu. V rámci řešení modelových situací žáci hledají vhodný model chování využitelný v reálném životě. Neopomenutelnou metodou je také diskuse nad tématy z oblasti sexuální výchovy. (Rašková, 2007)

Täubner in Štěrbová et al. (2012) uvádí, že vzhledem ke specifickému obsahu sexuální výchovy je důležité volit metody, pro které je typická vysoká aktivita žáka a spolupráce s učitelem, tzv. aktivizační metody. Pomocí metod je dosahováno získávání vědomostí, dovedností, postojů a návyků, proto je na aktivitu žáka kladen důraz. Täubner in Štěrbová et al. (2012) dále uvádí následující přehled aktivizačních metod sexuální výchovy:

1. *Dialogické metody* – dialog je založen na slovní komunikaci mezi učitelem a žáky nebo mezi žáky navzájem. Jeho výsledkem je znalost nebo postoj, který na konci dialogu formuluje žák sám nebo za pomoci učitele. Podle druhu interakce lze dialogické metody rozdělit na *dialog ve třídě, dialog ve skupině žáků, dialog ve dvojici žáků*. Jednotlivé typy dialogických metod koordinuje učitel v rámci příslušných organizačních forem (hromadné vyučování, skupinové vyučování, párové vyučování). Dialog je postaven na otázkách a následné diskusi za účelem nalezení odpovědi. Otázky může pokládat učitel nebo samotní žáci. V rámci dialogu mohou být zapojeny další aktivizační prvky jako např. *hlasování* – vyjadřování souhlasu či nesouhlasu za pomoci kartiček; *řetězový dialog* – postupné vyjadřování svého

názoru jakožto reakce na předchozí názor, vstupní názor může formulovat učitel nebo samotný žák; *alternativy řešení* – žáci vybírají odpovědi z nabídky alternativních řešení, svůj výběr zdůvodní nebo předloží vlastní alternativní odpověď; *dialog s míčem* – učitel nebo žák položí otázku nebo vysloví tvrzení a hodí míč někomu dalšímu, který na jeho otázku či tvrzení reaguje.

2. *Problémové metody* – tyto metody jsou pro realizaci sexuální výchovy nepostradatelné a jsou aplikovatelné v různých organizačních formách. Jsou založeny na rozhodování mezi různými možnostmi řešení. K tomuto rozhodování žákům pomáhají již získané vědomosti a zkušenosti, ale také vyhledávání dalších informací, který by v procesu rozhodování mohli žákům pomoci. Podle zvolené organizační formy žáci řeší nastolené problémy samostatně, ve dvojici nebo ve skupině. Způsob nastolení problému závisí na učiteli. Může využít modelové životní situace, zprávy v novinách, videoprojekce, literární zdroje atd. Mezi problémové metody se řadí také *případové metody*, které se dělí na: *Harwardskou – rozborovou studii* – řešení detailně popsané životní situace bez jasně formulovaného problému; *Fiktivní studii* – řešení vymyšlené situace s jasně definovaným problémem; *Řešení konfliktu* – zde je úkolem žáka rozhodnutí ve prospěch jedné nebo druhé strany na základě popisu konfliktu; *Živou případovou studii* – zde je úkolem žáka pomoci osobě, které se problém týká; *Postupné seznamování s případem* – tato metoda je založena na postupném získávání dalších informací o případu, které žákům napomáhají v procesu rozhodování.

3. *Inscenační metody* – tyto metody jsou založeny na hraní rolí a prakticky tak formují dovednosti, návyky a vzorce chování žáků. Pro svůj formativní charakter jsou považovány za velmi účinné nejen v sexuální výchově. Inscenační metody je možné členit na: *Strukturní inscenační metody* – zde jsou předem stanoveny role i způsob řešení problému; *Nestrukturní inscenační metody* – zde jsou předem stanoveny role, ale způsob řešení problému je volný; *Demonstrativní inscenace* – žáci inscenaci jen pozorují, ale nejsou do ní aktivně zapojeni.

4. *Hry v sexuální výchově* – hry, zejména pak hry interakčního charakteru, mají pro realizaci sexuální výchovy zásadní význam, neboť jsou nezastupitelným motivačním prvkem, zvyšují aktivitu pasivních žáků a usměrňují aktivitu dominantních žáků, napomáhají k zavedení norem chování, rozvíjí vnímání, odpovědnost, komunikaci atd. Hry v sexuální výchově bývají rozdělovány do následujících oblastí: *Sexualita a řeč; Poučení o těle a sexu; Vztahy mezi lidmi; Pohlavní role; Hodnoty, cnosti a normy; Druhá tvář sexuality.*

MŠMT (2010a) doporučuje pro realizaci sexuální výchovy následující výukové metody: *Výklad učitele; Diskuse se žáky; Interaktivní práce se žáky* – rozvoj komunikačních a sociálních dovedností, využívání modelových situací, hraní rolí; *Projektová výuka* – projektové dny nebo týdny, ročníkové nebo školní projekty; *Exténní výukové programy* – interaktivní programy, besedy s odborníky; *Exkurze do specializovaných zařízení* – kojenecké ústavy, gynekologické ordinace, krizová centra; *Samostatná práce s informacemi* – vyhledávání informací, práce s textem a médií.

6.3 Exténní organizace a programy

Sadková (2018) ve svém článku píše, že v České republice existují různé neziskové organizace, které poskytují školám nabídku výukových programů zaměřených na vybraná témata sexuální výchovy či na osvětu a vzdělávání učitelů v této oblasti. Většina těchto programů je určena pro žáky 2. stupně základních škol, je ale možné najít i výukové programy určené žákům 1. stupně. Exténní výukové programy realizují většinou buď školení pracovníci neziskových organizací nebo odborníci z medicínské praxe (zdravotní sestry, porodní asistentky, gynekologové atd.).

Rizika exténních výukových programů spočívají zejména v různosti kvality a objektivitu programů. Kvalita a objektivita jednotlivých programů může být totiž ovlivněna náboženskými či komerčními aspekty. Národní ústav pro vzdělávání poskytoval do roku 2019 *certifikace odborné způsobilosti programů primární prevence*, které zaručovaly naplnění *Standardů odborné způsobilosti poskytovatelů a programů školské primární prevence rizikového chování*. Poskytování této certifikace však bylo v roce 2019 pozastaveno. V oblasti prevence rizikového sexuálního chování je možné využít také tzv. *vrstevnické vzdělávání*, které zprostředkovává např. *Společnost pro plánování rodiny a sexuální výchovu*. (Sadková, 2018)

MŠMT (2010a) doporučuje v rámci volby exténního výukového programu či exkurze respektovat následující zásady: promyslet využitelnost programu, vnímat zvolený program jakou součást komplexní preventivní strategie a dále na tento program navazovat; ujistit se, že vybraný program respektuje zásady odbornosti, adekvátnosti, systematičnosti a komplexnosti; získat reference od jiných škol v regionu, které mají s vybraným programem zkušenost.

Delgado (2022) ve svém článku o významu sexuální výchovy uvádí následující doporučení, která jsou klíčová pro tvorbu kvalitního vzdělávacího programu z oblasti sexuální výchovy: stanovit konkrétní cíle a výsledky učení; pokrývat témata v logickém sledu; realizovat aktivity orientované na kritické myšlení; poskytovat správné a úplné informace; akceptovat jaký vliv mají biologické a kulturní faktory na prožívání sexuality jedinců; pracovat s konkrétními riziky a způsoby ochrany v oblasti sexuality; zjistit a respektovat individuální postoje jedinců a normy skupiny; poskytovat informace o dostupné pomoci v problémových situacích.

7 METODOLOGIE VÝZKUMU

7.1 Cíl výzkumného šetření

Hlavním cílem tohoto výzkumného šetření bylo pomocí dotazníku analyzovat postoje rodičů, učitelů a studentů učitelství k výuce sexuální výchovy na 1. stupni základních škol. Analýza těchto postojů by pak měla vést k zamyšlení nad významem, obsahem a kvalitou výuky dané problematiky na 1. stupních českých základních škol.

Postup realizace výzkumného šetření byl zvolen následující: 1. formulace výzkumných otázek; 2. tvorba výzkumného nástroje (tj. sestavení dotazníků); 3. realizace předvýzkumu a korekce výzkumného nástroje; 4. realizace výzkumného šetření; 5. statistické zpracování a vyhodnocení dat; 6. interpretace výsledků; 7. zodpovězení výzkumných otázek

7.2 Výzkumné otázky

- 1) Podporují respondenti výuku sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?
- 2) Jakým způsobem by se podle respondentů měla sexuální výchova na 1. stupni ZŠ realizovat?
- 3) Kdo je podle respondentů vhodným a kompetentním pracovníkem k výuce sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?
- 4) Podporují respondenti spolupráci rodiny a školy v rámci výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?
- 5) Jaký je názor respondentů na ukotvení výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ v kurikulárních dokumentech?
- 6) Jaká témata by podle respondentů měla být součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

7.3 Metoda sběru dat

Za účelem realizace výzkumného šetření v této diplomové práci byl jako výzkumná metoda zvolen dotazník. Jedná se o metodu sběru dat v kvantitativně orientovaných

výzkumech. „*Je to způsob písemného kladení otázek a získávání písemných odpovědí.*“ (Gavora, 2000, s. 99)

Chráska (2016) uvádí, že v pedagogickém výzkumu je dotazník velmi frekventovanou metodou. Jedná se o soustavu otázek, na které respondent odpovídá písemnou formou. Za nevýhody dotazníků, zejména distribuovaných online, je považována jejich malá návratnost. Výhodou naopak může být ekonomické získání dat od velkého počtu respondentů v poměrně krátkém čase. Data získaná pomocí dotazníku je vždy nutno interpretovat s nejvyšší opatrností a s důrazem na objektivní zjištění.

Pro účely této diplomové práce byly sestaveny dva dotazníky. První byl určen pro učitele 1. stupně základní školy a studenty vysokých škol oboru Učitelství pro 1. stupeň základní školy. Druhý byl určen pro rodiče žáků 1. stupně základní školy. Dotazníky byly velice podobné, dotazník pro rodiče však neobsahoval podrobné otázky týkající se kurikulárních dokumentů, tj. Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání a Minimálního preventivního programu školy. Dotazník pro učitele a studenty učitelství obsahoval 38 položek vztahujících se k jejich postojům a 11 ostatních položek. Dotazník pro rodiče žáků 1. stupně ZŠ obsahoval 33 položek vztahujících se k jejich postojům a 8 ostatních položek.

Oba dotazníky byly sestaveny z následujících částí: 1. průvodní dopis informující respondenta o záměru výzkumného šetření, zaručující jeho anonymitu a obsahující údaj o čase, který respondent vyplňováním stráví; 2. položky týkající se faktografických údajů respondenta; 3. položky týkající se obecných postojů respondenta k výuce sexuální výchovy na 1. stupni základní školy; 4. položky týkající se konkrétních témat sexuální výchovy vzhledem k výuce na 1. stupni základní školy; 5. položky týkající se demografických údajů respondenta; 6. prostor pro uvedení emailové adresy v případě zájmu o obdržení výsledků výzkumného šetření a prostor pro uvedení poznámek a připomínek k dotazníku. Dotazníky obsahovaly uzavřené, polouzavřené, otevřené, a především škálové položky, které jsou vhodným nástrojem pro zjištění postojů a názorů respondenta. Konkrétní podobu obou dotazníků naleznete v přílohách A a B.

7.4 Realizace předvýzkumu

Předvýzkum je zaměřen na ověření nosnosti a fungování výzkumného nástroje. Je realizován na malém počtu respondentů. U dotazníků je hlavním úkolem předvýzkumu ověření srozumitelnosti otázek. (Gavora, 2000)

Před zahájením samotného výzkumného šetření byl tedy i v rámci této diplomové práce realizován předvýzkum. Cílem předvýzkumu bylo zejména ověřit srozumitelnost otázek v dotaznících a zjistit, kolik času respondenti vyplňováním dotazníku stráví. Do předvýzkumu byli zapojeni 4 učitelé 1. stupně základní školy a 4 rodiče žáků 1. stupně základní školy. Respondenti byli požádáni, aby vyplnili příslušný dotazník, u každé položky uvedli, zda je srozumitelná a na konci dotazníku zaznamenali, kolik času vyplňováním strávili, případně uvedli jakékoli další poznámky.

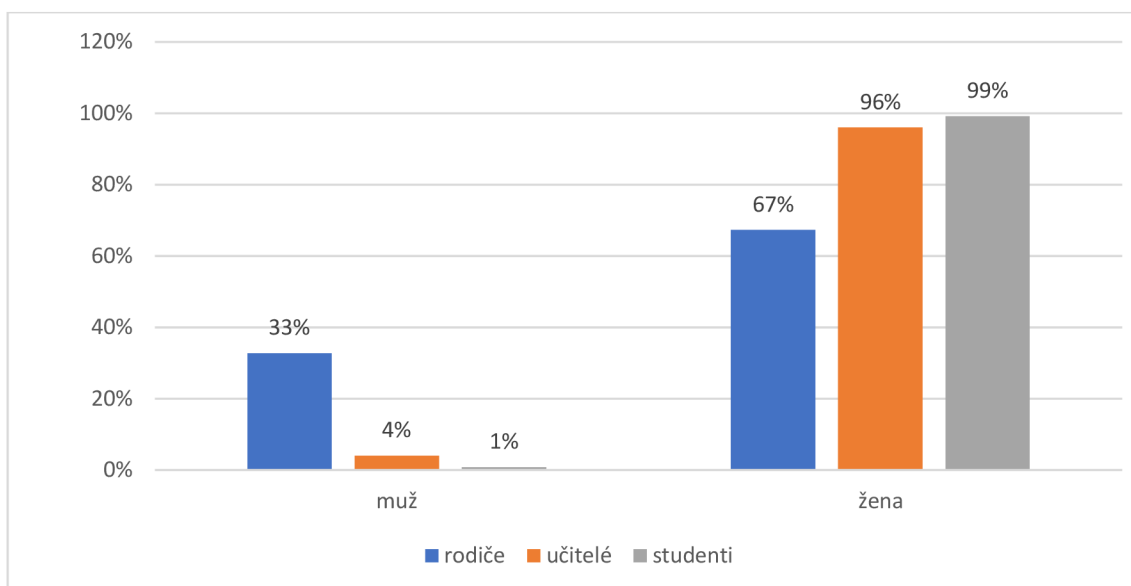
Z předvýzkumu vyplynulo, že většina otázek byla pro respondenty zcela srozumitelná. Na základě poznatků získaných předvýzkumem byly v dotazníku pro učitele a studenty položky 13. – 18. doplněny o informaci, že se otázky vztahují k 1. stupni základní školy. Z předvýzkumu dále vyplynulo, že respondenti jeho vyplňováním strávili zhruba 15 minut. Nebylo tedy potřeba snižovat počet otázek. Žádné další poznámky k dotazníkům respondenti v rámci předvýzkumu nevedli.

7.5 Charakteristika výzkumného vzorku

Výzkumné šetření bylo zaměřeno na zjišťování postojů učitelů a rodičů k výuce sexuální výchovy na 1. stupni základní školy. Výzkumným vzorkem byly tedy 3 základní skupiny respondentů: rodiče nebo jiní zákonní zástupci žáků 1. stupně základní školy, učitelé 1. stupně základní školy a studenti učitelství pro 1. stupeň základní školy, neboť tyto jakožto osoby ve fázi profesní přípravy lze do výzkumného vzorku také zařadit. Celkový počet respondentů, kteří se do výzkumného šetření zapojili byl 222. Z tohoto celkového počtu pak bylo 52 rodičů, 50 učitelů a 120 studentů.

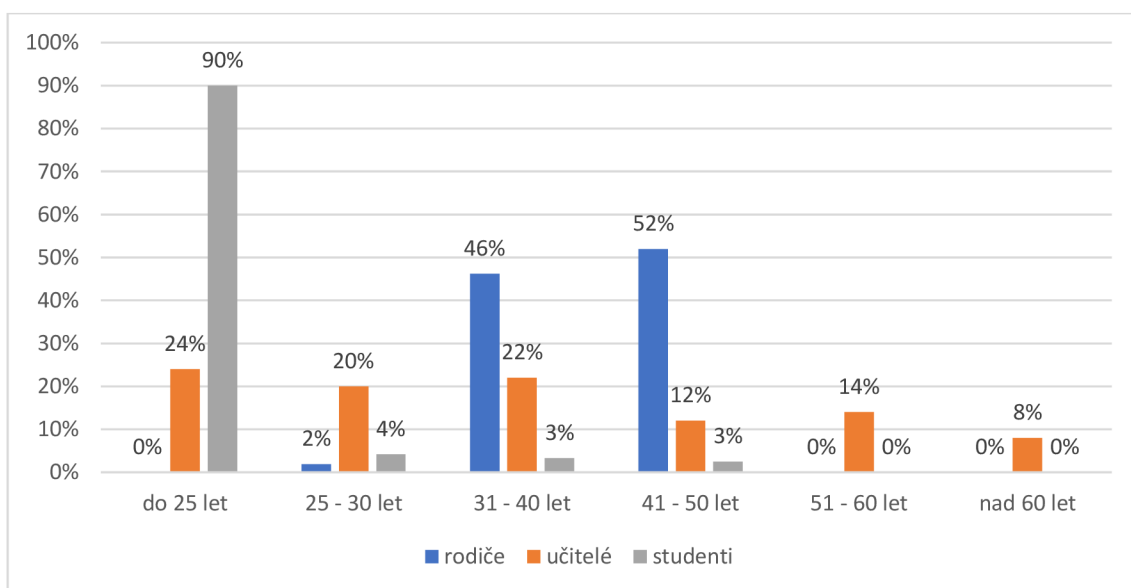
V rámci charakteristiky výzkumného vzorku byly zjišťovány následující údaje o respondentech: pohlaví, věk a dosažený stupeň vzdělání respondentů; zastoupení tříd, které navštěvují děti zúčastněných rodičů; délka praxe učitelů 1. stupně základních škol; ročník studia u studentů učitelství pro 1. stupeň základních škol; zda probíhala výuka sexuální

výchovy, když byli respondenti žáky 1. stupně ZŠ. Následující grafy a popisy uvádí podrobnou charakteristiku výzkumného vzorku.

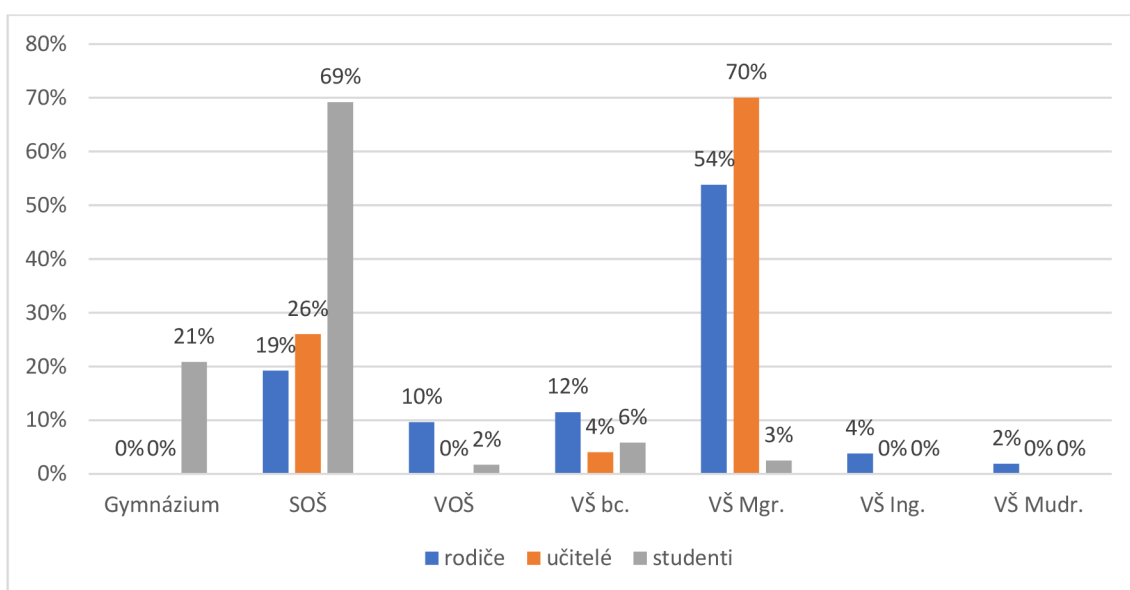
Graf 1 - pohlaví respondentů

Graf 1 ukazuje složení výzkumného vzorku z hlediska pohlaví. Z celkového počtu 52 rodičů bylo 67 % žen a 33 % mužů. Z celkového počtu 50 učitelů bylo 96 % žen a 4 % mužů. Z celkového počtu 120 studentů bylo 99 % žen a 1 % mužů. Většina respondentů tedy byly ženy. Nejvíce mužů bylo ve skupině rodičů.

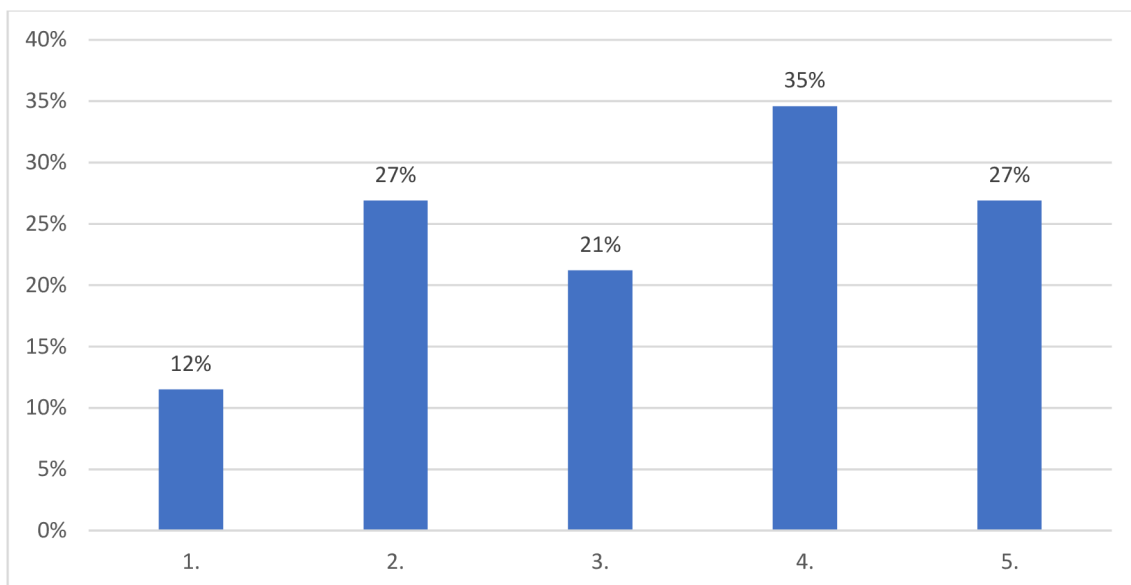
Graf 2 - věk respondentů

Graf 2 ukazuje věkové složení výzkumného vzorku. Věk rodičů se pohyboval v rozmezí od 30 do 50 let, přičemž 46 % rodičů náleželo do kategorie 31–40 let, 52 % rodičů náleželo do kategorie 41–50 let a 2 % rodičů byly mladší 30 ti let. Většina učitelů byla mladší 40 ti let. 24 % učitelů náleželo do kategorie do 25 let, 20 % učitelů do kategorie 25-30 let, 22 % učitelů do kategorie 31-40 let, 12 % učitelů do kategorie 41-50 let, 14 % učitelů do kategorie 51-60 let a 8 % učitelů bylo starších 60 ti let. Většina studentů náležela do kategorie do 25 let a sice v počtu 90 %, 4 % studentů pak náležely do kategorie 25-30 let, 3 % studentů do kategorie 31-40 let a 3 % studentů do kategorie 41-50 let.

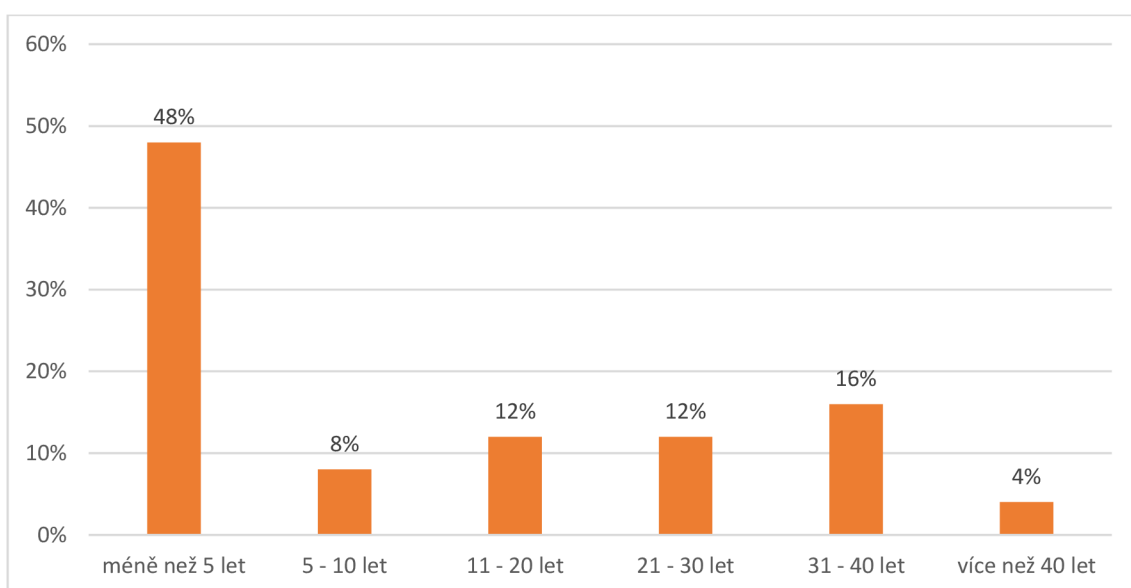
Graf 3 -vzdělání respondentů

Graf 3 ukazuje složení výzkumného vzorku z hlediska dosaženého stupně vzdělání. Většina rodičů dosahovala vysokoškolského magisterského vzdělání a sice v počtu 54 % respondentů, vysokoškolského inženýrského nebo doktorského vzdělání dosahovalo 6 % rodičů, bakalářského vzdělání dosahovalo 12 % rodičů, vyššího odborného vzdělání dosahovalo 10 % rodičů a středoškolského vzdělání dosahovalo 19 % rodičů. Většina učitelů dosahovala vysokoškolského magisterského vzdělání a sice v počtu 70 % respondentů, bakalářského vzdělání dosahovalo 4 % učitelů a středoškolského odborného vzdělání dosahovalo 26 % učitelů. Většina studentů dosahovala středoškolského odborného vzdělání a sice v počtu 69 % respondentů, gymnázium absolvovalo 21 % studentů, bakalářského vzdělání dosahovalo 6 % studentů, magisterského vzdělání dosahovalo 3 % studentů a vyššího odborného vzdělání dosahovalo 2 % studentů.

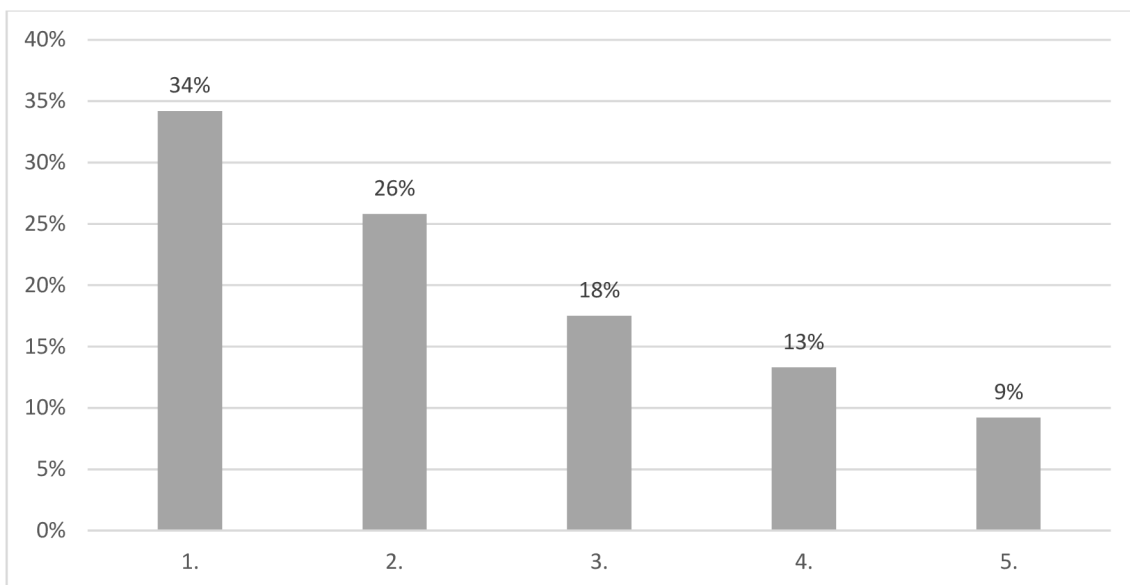
Graf 4 - zastoupení tříd, které navštěvují děti zúčastněných rodičů

Graf 4 ukazuje zastoupení tříd, které navštěvují děti zúčastněných rodičů. 12 % žáků navštěvovalo 1. ročník ZŠ, 27 % žáků navštěvovalo 2. ročník ZŠ, 21 % žáků navštěvovalo 3. ročník ZŠ, 35 % žáků navštěvovalo 4. ročník ZŠ a 27 % žáků navštěvovalo 5. ročník ZŠ.

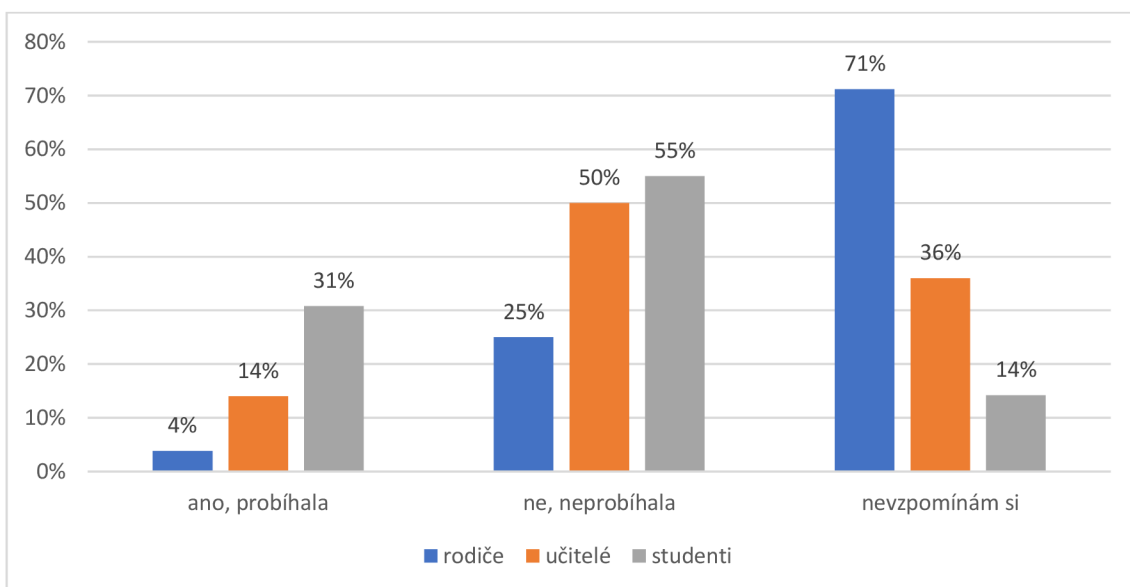
Graf 5 - délka učitelské praxe

Graf 5 ukazuje délku učitelské praxe. Zhruba polovinu z celkového počtu zastupovali učitelé s praxí kratší než 5 let a sice v počtu 48 % respondentů. Do kategorie s délkou učitelství 5-10 let náleželo 8 % učitelů, do kategorie 11-20 let 12 % učitelů, do kategorie 21-30 let 12 % učitelů, do kategorie 31-40 let 16 % učitelů a do kategorie více než 40 let pak náleželo 4 % učitelů.

Graf 6 - zastoupení ročníků, které navštěvují studenti učitelství

Graf 6 ukazuje zastoupení ročníků, které navštěvují studenti učitelství pro 1. stupeň základních škol. 34 % studentů navštěvovalo 1. ročník VŠ, 26 % studentů navštěvovalo 2. ročník VŠ, 18 % studentů navštěvovalo 3. ročník VŠ, 13 % studentů navštěvovalo 4. ročník VŠ a 9 % studentů navštěvovalo 5. ročník VŠ.

Graf 7 - Vzpomínáte si, že by jakoukoli formou probíhala výuka sexuální výchovy, když jste byli vy sami žáky 1. stupně ZŠ?

Graf 7 ukazuje, zda probíhala výuka sexuální výchovy, když byli respondenti žáky 1. stupně ZŠ. Většina rodičů (71 %) odpověděla, že si nevzpomíná, 25 % rodičů že tato výuka neprobíhala a 4 % rodičů že tato výuka probíhala. Většina učitelů (50 %) odpověděla, že tato výuka neprobíhala, 36 % učitelů že si nevzpomínají a 14 % učitelů že tato výuka probíhala.

Většina studentů (55 %) odpověděla, že tato výuka neprobíhala, 31 % studentů, že tato výuka probíhala a 14 % studentů že si nevzpomínají.

7.6 Realizace výzkumného šetření

Výzkumné šetření bylo realizováno po dobu 4 měsíců, tj. od začátku listopadu 2022 do konce února 2023. Dotazníky byly zpracovány v online podobě za pomoci softwaru Google Forms, který je součástí bezplatné webové sady Google Docs Editors. Následně byly dotazníky rozesílány emailem náhodně vybraným ředitelům a ředitelkám základních škol v České republice s žádostí o zapojení jejich školy do tohoto výzkumného šetření, a tedy poskytnutí dotazníků učitelům a rodičům žáků 1. stupně jejich školy. Dále byly dotazníky rozesílány emailem garantům oboru učitelství pro 1. stupeň základních škol na pedagogických fakultách vysokých škol v České republice. O spolupráci bylo požádáno zhruba 80 ředitelů a ředitelky základních škol od velkých městských škol až po malé vesnické školy a 7 garantů oboru učitelství pro 1. stupeň základních škol.

7.7 Statistické zpracování a vyhodnocení dat

Data získaná realizací výzkumného šetření byla vyhodnocena na základě *testu nezávislosti chí-kvadrát pro kontingenční tabulku*. Nezávislou proměnnou zde byla příslušnost k jedné ze skupin rodič / učitel / student. Závislou proměnnou byl pak názor / postoj, který respondenti k jednotlivým dotazníkovým položkám zaujímal. U všech otázek v dotazníku bylo postupováno následujícím způsobem:

Odpovědi jednotlivých skupin respondentů na danou otázku byly zaznamenány do kontingenční tabulky (tabulky pozorovaných četností). Byla formulována nulová a alternativní hypotéza. Byly vypočítány očekávané četnosti. „*Očekávané četnosti jsou teoretické četnosti, které odpovídají platnosti nulové hypotézy. Očekávanou četnost pro dané pole kontingenční tabulky lze vypočítat tak, že násobíme vždy odpovídající marginální četnosti (tj. součty četností v řádcích a sloupcích tabulky) a tento součin poté dělíme celkovou četností.*“ (Chráska, 2016, s. 70). Dále byl proveden výpočet kritické hodnoty testového kritéria chí-kvadrát pro kontingenční tabulku podle vztahu $\chi^2 = \sum (P-O)^2 / O$. Byl vypočítán počet stupňů volnosti podle vztahu $f = (r-1) \cdot (s-1)$ kdy r je počet řádků v kontingenční tabulce a s je počet sloupců

v kontingenční tabulce. Byla zvolena hladina významnosti 0,05. „*Pravděpodobnost chybného rozhodnutí je v tomto případě menší než 0,05 (5 %).*“ (Chráska, 2016, s. 66) Pro vypočítaný stupeň volnosti a pro zvolenou hladinu významnosti byla ve statistických tabulkách nalezena kritická hodnota testového kritéria. Na základě porovnání kritické a vypočítané hodnoty testového kritéria byla odmítnuta či přijata nulová či alternativní hypotéza. (Chráska, 2016)

Ve kterém období by podle vás měla začít výuka sexuální výchovy dětí/žáků garantovaná MŠMT?

- H_0 – Názory na začátek sexuální výchovy garantované MŠMT jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné.
- H_A – Názory na začátek sexuální výchovy garantované MŠMT jsou u jednotlivých skupin respondentů různé.

Pro vypočítaný počet stupňů volnosti 6 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je kritická hodnota testového kritéria 12,592. Vypočítaná hodnota testového kritéria je 18,051. (viz příloha C – tabulky 1-3)

$$12,592 < 18,051$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je vyšší než kritická hodnota testového kritéria, proto odmítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní. Bylo prokázáno, že náležitost respondenta k jedné ze skupin (rodič, učitel, student) statisticky významně souvisí s jeho odpovědí na otázku. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů byly prokázány statisticky významné rozdíly.

Podporujete výuku sexuální výchovy jako součást vzdělávání žáků 1. stupně ZŠ?

- H_0 – Názory na podporu sexuální výchovy jako součásti vzdělávání žáků 1. stupně ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné.
- H_A – Názory na podporu sexuální výchovy jako součásti vzdělávání žáků 1. stupně ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů různé.

Pro vypočítaný počet stupňů volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je kritická hodnota testového kritéria 15,507. Vypočítaná hodnota testového kritéria je 3,807. (viz příloha C – tabulky 4-6)

$$15,507 > 3,807$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je nižší než kritická hodnota testového kritéria, proto odmítáme alternativní hypotézu a přijímáme hypotézu nulovou. Nebylo prokázáno, že by náležitost respondenta k jedné ze skupin (rodič, učitel, student) statisticky významně souvisela s jeho odpovědí na otázku. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů nebyly prokázány statisticky významné rozdíly.

Měla by podle vás být sexuální výchova na 1. stupni ZŠ vyučována jako samostatný předmět?

- H_0 – Názory na výuku sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jakožto samostatného předmětu jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné.
- H_A – Názory na výuku sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jakožto samostatného předmětu jsou u jednotlivých skupin respondentů různé.

Pro vypočítaný počet stupňů volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je kritická hodnota testového kritéria 15,507. Vypočítaná hodnota testového kritéria je 10,353. (viz příloha C – tabulky 7-9)

$$15,507 > 10,353$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je nižší než kritická hodnota testového kritéria, proto odmítáme alternativní hypotézu a přijímáme hypotézu nulovou. Nebylo prokázáno, že by náležitost respondenta k jedné ze skupin (rodič, učitel, student) statisticky významně souvisela s jeho odpovědí na otázku. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů nebyly prokázány statisticky významné rozdíly.

Podporujete integraci témat sexuální výchovy v rámci jiných předmětů na 1. stupni ZŠ?

- H_0 – Názory na podporu integrace témat sexuální výchovy v rámci jiných předmětů na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné.
- H_A – Názory na podporu integrace témat sexuální výchovy v rámci jiných předmětů na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů různé.

Pro vypočítaný počet stupňů volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je kritická hodnota testového kritéria 15,507. Vypočítaná hodnota testového kritéria je 9,936. (viz příloha C – tabulky 10-12)

$$15,507 > 9,936$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je nižší než kritická hodnota testového kritéria, proto odmítáme alternativní hypotézu a přijímáme hypotézu nulovou. Nebylo prokázáno, že by náležitost respondenta k jedné ze skupin (rodič, učitel, student) statisticky významně souvisela s jeho odpovědí na otázku. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů nebyly prokázány statisticky významné rozdíly.

Měli by se podle vás sexuální výchovu na 1. stupni ZŠ učit chlapci a dívky odděleně?

- H_0 – Názory na oddělenou sexuální výchovu chlapců a dívek na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné.
- H_A – Názory na oddělenou sexuální výchovu chlapců a dívek na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů různé.

Pro vypočítaný počet stupňů volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je kritická hodnota testového kritéria 15,507. Vypočítaná hodnota testového kritéria je 7,917. (viz příloha C – tabulky 13-15)

$$15,507 > 7,917$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je nižší než kritická hodnota testového kritéria, proto odmítáme alternativní hypotézu a přijímáme hypotézu nulovou. Nebylo prokázáno, že by náležitost respondenta k jedné ze skupin (rodič, učitel, student) statisticky významně souvisela s jeho odpovědí na otázku. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů nebyly prokázány statisticky významné rozdíly.

Měla by podle vás být sexuální výchova na 1. stupni ZŠ volitelným předmětem?

- H_0 – Názory na výuku sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ v rámci volitelného předmětu jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné.
- H_A – Názory na výuku sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ v rámci volitelného předmětu jsou u jednotlivých skupin respondentů různé.

Pro vypočítaný počet stupňů volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je kritická hodnota testového kritéria 15,507. Vypočítaná hodnota testového kritéria je 14,736. (viz příloha C – tabulky 16-18)

$$15,507 > 14,736$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je nižší než kritická hodnota testového kritéria, proto odmítáme alternativní hypotézu a přijímáme hypotézu nulovou. Nebylo prokázáno, že by náležitost respondenta k jedné ze skupin (rodič, učitel, student) statisticky významně souvisela s jeho odpovědí na otázku. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů nebyly prokázány statisticky významné rozdíly.

Souhlasíte s kompetencí třídního učitele k výuce sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

- H_0 – Názory na kompetenci třídního učitele k výuce sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné.
- H_A – Názory na kompetenci třídního učitele k výuce sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů různé.

Pro vypočítaný počet stupňů volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je kritická hodnota testového kritéria 15,507. Vypočítaná hodnota testového kritéria je 18,919. (viz příloha C – tabulky 19-21)

$$15,507 < 18,919$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je vyšší než kritická hodnota testového kritéria, proto odmítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní. Bylo prokázáno, že náležitost respondenta k jedné ze skupin (rodič, učitel, student) statisticky významně souvisí s jeho odpovědí na otázku. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů byly prokázány statisticky významné rozdíly.

Měla by podle vás být výuka sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ v kompetenci jiného pracovníka?

- H_0 – Názory na kompetenci jiného pracovníka k výuce sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné.
- H_A – Názory na kompetenci jiného pracovníka k výuce sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů různé.

Pro vypočítaný počet stupňů volnosti 6 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je kritická hodnota testového kritéria 12,592. Vypočítaná hodnota testového kritéria je 8,050. (viz příloha C – tabulky 22-24)

$$12,592 > 8,050$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je nižší než kritická hodnota testového kritéria, proto odmítáme alternativní hypotézu a přijímáme hypotézu nulovou. Nebylo prokázáno, že by náležitost respondenta k jedné ze skupin (rodič, učitel, student) statisticky významně souvisela s jeho odpovědí na otázku. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů nebyly prokázány statisticky významné rozdíly.

Je podle vás důležité spolupracovat v rámci výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ s rodiči žáků?

- H_0 – Názory na důležitost spolupráce školy a rodiny v rámci výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné.
- H_A – Názory na důležitost spolupráce školy a rodiny v rámci výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů různé.

Pro vypočítaný počet stupňů volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je kritická hodnota testového kritéria 15,507. Vypočítaná hodnota testového kritéria je 8,590. (viz příloha C – tabulky 25-27)

$$15,507 > 8,590$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je nižší než kritická hodnota testového kritéria, proto odmítáme alternativní hypotézu a přijímáme hypotézu nulovou. Nebylo prokázáno, že by náležitost respondenta k jedné ze skupin (rodič, učitel, student) statisticky významně souvisela s jeho odpovědí na otázku. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů nebyly prokázány statisticky významné rozdíly.

Je podle vás důležité informovat rodiče žáků o průběhu výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

- H_0 – Názory na důležitost informovanosti rodičů o průběhu výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné.
- H_A – Názory na důležitost informovanosti rodičů o průběhu výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů různé.

Pro vypočítaný počet stupňů volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je kritická hodnota testového kritéria 15,507. Vypočítaná hodnota testového kritéria je 11,735. (viz příloha C – tabulky 28-30)

15,507 > 11,735

Vypočítaná hodnota testového kritéria je nižší než kritická hodnota testového kritéria, proto odmítáme alternativní hypotézu a přijímáme hypotézu nulovou. Nebylo prokázáno, že by náležitost respondenta k jedné ze skupin (rodič, učitel, student) statisticky významně souvisela s jeho odpovědí na otázku. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů nebyly prokázány statisticky významné rozdíly.

Je podle vás důležité spolupracovat v rámci výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ se školním metodikem prevence?

- H_0 – Názory na důležitost spolupráce se školním metodikem prevence v rámci výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné.
- H_A – Názory na důležitost spolupráce se školním metodikem prevence v rámci výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů různé.

Pro vypočítaný počet stupňů volnosti 6 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je kritická hodnota testového kritéria 12,592. Vypočítaná hodnota testového kritéria je 31,751. (viz příloha C – tabulky 31-33)

12,592 < 31,751

Vypočítaná hodnota testového kritéria je vyšší než kritická hodnota testového kritéria, proto odmítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní. Bylo prokázáno, že náležitost respondenta k jedné ze skupin (rodič, učitel, student) statisticky významně souvisí s jeho odpovědí na otázku. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů byly prokázány statisticky významné rozdíly.

Je podle vás důležité informovat školního metodika prevence o průběhu výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

- H_0 – Názory na důležitost informovanosti školního metodika prevence o průběhu výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné.
- H_A – Názory na důležitost informovanosti školního metodika prevence o průběhu výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů různé.

Pro vypočítaný počet stupňů volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je kritická hodnota testového kritéria 15,507. Vypočítaná hodnota testového kritéria je 23,290. (viz příloha C – tabulky 34-36)

$$15,507 < 23,290$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je vyšší než kritická hodnota testového kritéria, proto odmítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní. Bylo prokázáno, že náležitost respondenta k jedné ze skupin (rodič, učitel, student) statisticky významně souvisí s jeho odpovědí na otázku. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů byly prokázány statisticky významné rozdíly.

Podporujete ukotvení výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání? (Dále jen RVP ZV)

- H_0 – Názory na ukotvení výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ v RVP ZV jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné.
- H_A – Názory na ukotvení výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ v RVP ZV jsou u jednotlivých skupin respondentů různé.

Pro vypočítaný počet stupňů volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je kritická hodnota testového kritéria 15,507. Vypočítaná hodnota testového kritéria je 14,563. (viz příloha C – tabulky 37-39)

$$15,507 > 14,563$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je nižší než kritická hodnota testového kritéria, proto odmítáme alternativní hypotézu a přijímáme hypotézu nulovou. Nebylo prokázáno, že by náležitost respondenta k jedné ze skupin (rodič, učitel, student) statisticky významně souvisela s jeho odpovědí na otázku. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů nebyly prokázány statisticky významné rozdíly.

Je podle vás sexuální výchova žáků 1. stupně ZŠ zastoupena v RVP ZV v dostatečné míře?

- H_0 – Názory na dostatečnou míru zastoupení sexuální výchovy 1. stupně ZŠ v RVP ZV jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné.
- H_A – Názory na dostatečnou míru zastoupení sexuální výchovy 1. stupně ZŠ v RVP ZV jsou u jednotlivých skupin respondentů různé.

Pro vypočítaný počet stupňů volnosti 4 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je kritická hodnota testového kritéria 9,488. Vypočítaná hodnota testového kritéria je 31,837. (viz příloha C – tabulky 40-42)

$$9,488 < 31,837$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je vyšší než kritická hodnota testového kritéria, proto odmítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní. Bylo prokázáno, že náležitost respondenta k jedné ze skupin (rodič, učitel, student) statisticky významně souvisí s jeho odpovědí na otázku. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů byly prokázány statisticky významné rozdíly.

Mělo by podle vás být sexuální výchově žáků 1. stupně ZŠ v RVP ZV věnováno pozornosti více?

- H_0 – Názory na to, zda by se sexuální výchově žáků 1. stupně ZŠ mělo v RVP ZV věnovat více pozornosti jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné.
- H_A – Názory na to, zda by se sexuální výchově žáků 1. stupně ZŠ mělo v RVP ZV věnovat více pozornosti jsou u jednotlivých skupin respondentů různé.

Pro vypočítaný počet stupňů volnosti 4 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je kritická hodnota testového kritéria 9,488. Vypočítaná hodnota testového kritéria je 10,346. (viz příloha C – tabulky 43-45)

$$9,488 < 10,346$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je vyšší než kritická hodnota testového kritéria, proto odmítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní. Bylo prokázáno, že náležitost respondenta k jedné ze skupin (rodič, učitel, student) statisticky významně souvisí s jeho odpovědí na otázku. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů byly prokázány statisticky významné rozdíly.

Jste-li učitelem 1. stupně ZŠ, podporujete ukotvení výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ v Minimálním preventivním programu vaší školy? (Dále jen MPP)

- H_0 – Četnosti učitelů, kteří podporují či nepodporují ukotvení výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ v MPP jsou stejné.
- H_A – Četnosti učitelů, kteří podporují či nepodporují ukotvení výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ v MPP jsou různé.

Pro vypočítaný počet stupňů volnosti 4 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je kritická hodnota testového kritéria 9,488. Vypočítaná hodnota testového kritéria je 25,4. (viz příloha C – tabulka 46)

$$9,488 < 25,4$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je vyšší než kritická hodnota testového kritéria, proto odmítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní. Mezi četnostmi učitelů, kteří podporují či nepodporují ukotvení výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ v MPP jsou statisticky významné rozdíly.

Jste-li učitelem 1. stupně ZŠ, je podle vás sexuální výchova žáků 1. stupně ZŠ zastoupena ve vašem MPP v dostatečné míře?

- H_0 – Četnosti učitelů, podle nichž je či není sexuální výchova žáků 1. stupně v MPP jejich školy zastoupena v dostatečné míře jsou stejné.
- H_A – Četnosti učitelů, podle nichž je či není sexuální výchova žáků 1. stupně v MPP jejich školy zastoupena v dostatečné míře jsou různé.

Pro vypočítaný počet stupňů volnosti 4 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je kritická hodnota testového kritéria 9,488. Vypočítaná hodnota testového kritéria je 36,6. (viz příloha C – tabulka 47)

$$9,488 < 36,6$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je vyšší než kritická hodnota testového kritéria, proto odmítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní. Mezi četnostmi učitelů, podle nichž je či není sexuální výchova žáků 1. stupně v MPP jejich školy zastoupena v dostatečné míře jsou statisticky významné rozdíly.

Jste-li učitelem 1. stupně ZŠ, mělo by podle vás být sexuální výchově žáků 1. stupně ZŠ ve vašem MPP věnováno pozornosti více?

- H_0 – Četnosti učitelů, podle nichž by mělo či nemělo být sexuální výchově žáků 1. stupně v MPP jejich školy věnováno více pozornosti jsou stejné.
- H_A – Četnosti učitelů, podle nichž by mělo či nemělo být sexuální výchově žáků 1. stupně v MPP jejich školy věnováno více pozornosti jsou různé.

Pro vypočítaný počet stupňů volnosti 4 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je kritická hodnota testového kritéria 9,488. Vypočítaná hodnota testového kritéria je 29,6. (viz příloha C – tabulka 48)

$$9,488 < 29,6$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je vyšší než kritická hodnota testového kritéria, proto odmítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní. Mezi četnostmi učitelů, podle nichž by mělo či nemělo být sexuální výchově žáků 1. stupně v MPP jejich školy věnováno více pozornosti jsou statisticky významné rozdíly.

Mělo by podle vás být téma „Pohlavní orgány a pohlavní znaky muže a ženy“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

- H_0 – Názory na to, zda by téma „Pohlavní orgány a pohlavní znaky muže a ženy“ mělo být součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné.
- H_A – Názory na to, zda by téma „Pohlavní orgány a pohlavní znaky muže a ženy“ mělo být součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů různé.

Pro vypočítaný počet stupňů volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je kritická hodnota testového kritéria 15,507. Vypočítaná hodnota testového kritéria je 8,796. (viz příloha C – tabulky 49-51)

$$15,507 > 8,796$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je nižší než kritická hodnota testového kritéria, proto odmítáme alternativní hypotézu a přijímáme hypotézu nulovou. Nebylo prokázáno, že by náležitost respondenta k jedné ze skupin (rodič, učitel, student) statisticky významně souvisela s jeho odpovědí na otázku. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů nebyly prokázány statisticky významné rozdíly.

Pokud ano, ve kterém ročníku by se podle vás mělo začít téma probírat?

- H_0 – Názory na to, ve kterém ročníku by se téma „Pohlavní orgány a pohlavní znaky muže a ženy“ mělo začít probírat jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné.

- H_A – Názory na to, ve kterém ročníku by se téma „Pohlavní orgány a pohlavní znaky muže a ženy“ mělo začít probírat jsou u jednotlivých skupin respondentů různé.

Pro vypočítaný počet stupňů volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je kritická hodnota testového kritéria 15,507. Vypočítaná hodnota testového kritéria je 17,170. (viz příloha C – tabulky 52-54)

$$15,507 < 17,170$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je vyšší než kritická hodnota testového kritéria, proto odmítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní. Bylo prokázáno, že náležitost respondenta k jedné ze skupin (rodič, učitel, student) statisticky významně souvisí s jeho odpovědí na otázku. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů byly prokázány statisticky významné rozdíly.

Mělo by podle vás být téma „Pohlavní styk a oplození“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

- H_0 – Názory na to, zda by téma „Pohlavní styk a oplození“ mělo být součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné.
- H_A – Názory na to, zda by téma „Pohlavní styk a oplození“ mělo být součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů různé.

Pro vypočítaný počet stupňů volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je kritická hodnota testového kritéria 15,507. Vypočítaná hodnota testového kritéria je 4,953. (viz příloha C – tabulky 55-57)

$$15,507 > 4,953$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je nižší než kritická hodnota testového kritéria, proto odmítáme alternativní hypotézu a přijímáme hypotézu nulovou. Nebylo prokázáno, že by náležitost respondenta k jedné ze skupin (rodič, učitel, student) statisticky významně

souvisela s jeho odpovědí na otázku. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů nebyly prokázány statisticky významné rozdíly.

Pokud ano, ve kterém ročníku by se podle vás mělo začít téma probírat?

- H_0 – Názory na to, ve kterém ročníku by se téma „Pohlavní styk a oplození“ mělo začít probírat jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné.
- H_A – Názory na to, ve kterém ročníku by se téma „Pohlavní styk a oplození“ mělo začít probírat jsou u jednotlivých skupin respondentů různé.

Pro vypočítaný počet stupňů volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je kritická hodnota testového kritéria 15,507. Vypočítaná hodnota testového kritéria je 14,488. (viz příloha C – tabulky 58-60)

$$15,507 > 14,488$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je nižší než kritická hodnota testového kritéria, proto odmítáme alternativní hypotézu a přijímáme hypotézu nulovou. Nebylo prokázáno, že by náležitost respondenta k jedné ze skupin (rodič, učitel, student) statisticky významně souvisela s jeho odpovědí na otázku. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů nebyly prokázány statisticky významné rozdíly.

Mělo by podle vás být téma „Těhotenství, porod a rodičovství“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

- H_0 – Názory na to, zda by téma „Těhotenství, porod a rodičovství“ mělo být součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné.
- H_A – Názory na to, zda by téma „Těhotenství, porod a rodičovství“ mělo být součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů různé.

Pro vypočítaný počet stupňů volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je kritická hodnota testového kritéria 15,507. Vypočítaná hodnota testového kritéria je 3,230. (viz příloha C – tabulky 61-63)

$$15,507 > 3,230$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je nižší než kritická hodnota testového kritéria, proto odmítáme alternativní hypotézu a přijímáme hypotézu nulovou. Nebylo prokázáno, že by náležitost respondenta k jedné ze skupin (rodič, učitel, student) statisticky významně souvisela s jeho odpovědí na otázku. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů nebyly prokázány statisticky významné rozdíly.

Pokud ano, ve kterém ročníku by se podle vás mělo začít téma probírat?

- H_0 – Názory na to, ve kterém ročníku by se téma „Těhotenství, porod a rodičovství“ mělo začít probírat jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné.
- H_A – Názory na to, ve kterém ročníku by se téma „Těhotenství, porod a rodičovství“ mělo začít probírat jsou u jednotlivých skupin respondentů různé.

Pro vypočítaný počet stupňů volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je kritická hodnota testového kritéria 15,507. Vypočítaná hodnota testového kritéria je 21,335. (viz příloha C – tabulky 64-66)

$$15,507 < 21,335$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je vyšší než kritická hodnota testového kritéria, proto odmítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní. Bylo prokázáno, že náležitost respondenta k jedné ze skupin (rodič, učitel, student) statisticky významně souvisí s jeho odpovědí na otázku. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů byly prokázány statisticky významné rozdíly.

Mělo by podle vás být téma „Intimní hygiena“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

- H_0 – Názory na to, zda by téma „Intimní hygiena“ mělo být součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné.
- H_A – Názory na to, zda by téma „Intimní hygiena“ mělo být součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů různé.

Pro vypočítaný počet stupňů volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je kritická hodnota testového kritéria 15,507. Vypočítaná hodnota testového kritéria je 6,161. (viz příloha C – tabulky 67-69)

$$15,507 > 6,161$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je nižší než kritická hodnota testového kritéria, proto odmítáme alternativní hypotézu a přijímáme hypotézu nulovou. Nebylo prokázáno, že by náležitost respondenta k jedné ze skupin (rodič, učitel, student) statisticky významně souvisela s jeho odpovědí na otázku. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů nebyly prokázány statisticky významné rozdíly.

Pokud ano, ve kterém ročníku by se podle vás mělo začít téma probírat?

- H_0 – Názory na to, ve kterém ročníku by se téma „Intimní hygiena“ mělo začít probírat jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné.
- H_A – Názory na to, ve kterém ročníku by se téma „Intimní hygiena“ mělo začít probírat jsou u jednotlivých skupin respondentů různé.

Pro vypočítaný počet stupňů volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je kritická hodnota testového kritéria 15,507. Vypočítaná hodnota testového kritéria je 22,796. (viz příloha C – tabulky 70-72)

$$15,507 < 22,796$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je vyšší než kritická hodnota testového kritéria, proto odmítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní. Bylo prokázáno, že náležitost respondenta k jedné ze skupin (rodič, učitel, student) statisticky významně souvisí s jeho odpovědí na otázku. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů byly prokázány statisticky významné rozdíly.

Mělo by podle vás být téma „Menstruace a poluce“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

- H_0 – Názory na to, zda by téma „Menstruace a poluce“ mělo být součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné.
- H_A – Názory na to, zda by téma „Menstruace a poluce“ mělo být součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů různé.

Pro vypočítaný počet stupňů volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je kritická hodnota testového kritéria 15,507. Vypočítaná hodnota testového kritéria je 17,204. (viz příloha C – tabulky 73-75)

$$15,507 < 17,204$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je vyšší než kritická hodnota testového kritéria, proto odmítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní. Bylo prokázáno, že náležitost respondenta k jedné ze skupin (rodič, učitel, student) statisticky významně souvisí s jeho odpovědí na otázku. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů byly prokázány statisticky významné rozdíly.

Pokud ano, ve kterém ročníku by se podle vás mělo začít téma probírat?

- H_0 – Názory na to, ve kterém ročníku by se téma „Menstruace a poluce“ mělo začít probírat jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné.
- H_A – Názory na to, ve kterém ročníku by se téma „Menstruace a poluce“ mělo začít probírat jsou u jednotlivých skupin respondentů různé.

Pro vypočítaný počet stupňů volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je kritická hodnota testového kritéria 15,507. Vypočítaná hodnota testového kritéria je 7,744. (viz příloha C – tabulky 76-78)

$$15,507 > 7,744$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je nižší než kritická hodnota testového kritéria, proto odmítáme alternativní hypotézu a přijímáme hypotézu nulovou. Nebylo prokázáno, že by náležitost respondenta k jedné ze skupin (rodič, učitel, student) statisticky významně souvisela s jeho odpovědí na otázku. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů nebyly prokázány statisticky významné rozdíly.

Mělo by podle vás být téma „Antikoncepce“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

- H_0 – Názory na to, zda by téma „Antikoncepce“ mělo být součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné.
- H_A – Názory na to, zda by téma „Antikoncepce“ mělo být součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů různé.

Pro vypočítaný počet stupňů volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je kritická hodnota testového kritéria 15,507. Vypočítaná hodnota testového kritéria je 6,091. (viz příloha C – tabulky 79-81)

$$15,507 > 6,091$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je nižší než kritická hodnota testového kritéria, proto odmítáme alternativní hypotézu a přijímáme hypotézu nulovou. Nebylo prokázáno, že by náležitost respondenta k jedné ze skupin (rodič, učitel, student) statisticky významně souvisela s jeho odpovědí na otázku. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů nebyly prokázány statisticky významné rozdíly.

Pokud ano, ve kterém ročníku by se podle vás mělo začít téma probírat?

- H_0 – Názory na to, ve kterém ročníku by se téma „Antikoncepce“ mělo začít probírat jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné.
- H_A – Názory na to, ve kterém ročníku by se téma „Antikoncepce“ mělo začít probírat jsou u jednotlivých skupin respondentů různé.

Pro vypočítaný počet stupňů volnosti 6 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je kritická hodnota testového kritéria 12,592. Vypočítaná hodnota testového kritéria je 1,292. (viz příloha C – tabulky 82-84)

$$12,592 > 1,292$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je nižší než kritická hodnota testového kritéria, proto odmítáme alternativní hypotézu a přijímáme hypotézu nulovou. Nebylo prokázáno, že by náležitost respondenta k jedné ze skupin (rodič, učitel, student) statisticky významně souvisela s jeho odpovědí na otázku. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů nebyly prokázány statisticky významné rozdíly.

Mělo by podle vás být téma „Homosexualita a transsexualita“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

- H_0 – Názory na to, zda by téma „Homosexualita a transsexualita“ mělo být součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné.
- H_A – Názory na to, zda by téma „Homosexualita a transsexualita“ mělo být součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů různé.

Pro vypočítaný počet stupňů volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je kritická hodnota testového kritéria 15,507. Vypočítaná hodnota testového kritéria je 8,435. (viz příloha C – tabulky 85-87)

$$15,507 > 8,435$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je nižší než kritická hodnota testového kritéria, proto odmítáme alternativní hypotézu a přijímáme hypotézu nulovou. Nebylo prokázáno, že by náležitost respondenta k jedné ze skupin (rodič, učitel, student) statisticky významně souvisela s jeho odpovědí na otázku. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů nebyly prokázány statisticky významné rozdíly.

Pokud ano, ve kterém ročníku by se podle vás mělo začít téma probírat?

- H_0 – Názory na to, ve kterém ročníku by se téma „Homosexualita a transsexualita“ mělo začít probírat jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné.
- H_A – Názory na to, ve kterém ročníku by se téma „Homosexualita a transsexualita“ mělo začít probírat jsou u jednotlivých skupin respondentů různé.

Pro vypočítaný počet stupňů volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je kritická hodnota testového kritéria 15,507. Vypočítaná hodnota testového kritéria je 7,089. (viz příloha C – tabulky 88-90)

$$15,507 > 7,089$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je nižší než kritická hodnota testového kritéria, proto odmítáme alternativní hypotézu a přijímáme hypotézu nulovou. Nebylo prokázáno, že by náležitost respondenta k jedné ze skupin (rodič, učitel, student) statisticky významně souvisela s jeho odpovědí na otázku. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů nebyly prokázány statisticky významné rozdíly.

Mělo by podle vás být téma „Masturbace a pornografie“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

- H_0 – Názory na to, zda by téma „Masturbace a pornografie“ mělo být součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné.
- H_A – Názory na to, zda by téma „Masturbace a pornografie“ mělo být součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů různé.

Pro vypočítaný počet stupňů volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je kritická hodnota testového kritéria 15,507. Vypočítaná hodnota testového kritéria je 3,618. (viz příloha C – tabulky 91-93)

$$15,507 > 3,618$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je nižší než kritická hodnota testového kritéria, proto odmítáme alternativní hypotézu a přijímáme hypotézu nulovou. Nebylo prokázáno, že by náležitost respondenta k jedné ze skupin (rodič, učitel, student) statisticky významně souvisela s jeho odpovědí na otázku. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů nebyly prokázány statisticky významné rozdíly.

Pokud ano, ve kterém ročníku by se podle vás mělo začít téma probírat?

- H_0 – Názory na to, ve kterém ročníku by se téma „Masturbace a pornografie“ mělo začít probírat jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné.
- H_A – Názory na to, ve kterém ročníku by se téma „Masturbace a pornografie“ mělo začít probírat jsou u jednotlivých skupin respondentů různé.

Pro vypočítaný počet stupňů volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je kritická hodnota testového kritéria 15,507. Vypočítaná hodnota testového kritéria je 11,238. (viz příloha C – tabulky 94-96)

$$15,507 > 11,238$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je nižší než kritická hodnota testového kritéria, proto odmítáme alternativní hypotézu a přijímáme hypotézu nulovou. Nebylo prokázáno, že by náležitost respondenta k jedné ze skupin (rodič, učitel, student) statisticky významně souvisela s jeho odpovědí na otázku. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů nebyly prokázány statisticky významné rozdíly.

Mělo by podle vás být téma „Pohlavně přenosné nemoci“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

- H_0 – Názory na to, zda by téma „Pohlavně přenosné nemoci“ mělo být součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné.
- H_A – Názory na to, zda by téma „Pohlavně přenosné nemoci“ mělo být součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů různé.

Pro vypočítaný počet stupňů volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je kritická hodnota testového kritéria 15,507. Vypočítaná hodnota testového kritéria je 13,207. (viz příloha C – tabulky 97-99)

$$15,507 > 13,207$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je nižší než kritická hodnota testového kritéria, proto odmítáme alternativní hypotézu a přijímáme hypotézu nulovou. Nebylo prokázáno, že by náležitost respondenta k jedné ze skupin (rodič, učitel, student) statisticky významně souvisela s jeho odpovědí na otázku. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů nebyly prokázány statisticky významné rozdíly.

Pokud ano, ve kterém ročníku by se podle vás mělo začít téma probírat?

- H_0 – Názory na to, ve kterém ročníku by se téma „Pohlavně přenosné nemoci“ mělo začít probírat jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné.
- H_A – Názory na to, ve kterém ročníku by se téma „Pohlavně přenosné nemoci“ mělo začít probírat jsou u jednotlivých skupin respondentů různé.

Pro vypočítaný počet stupňů volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je kritická hodnota testového kritéria 15,507. Vypočítaná hodnota testového kritéria je 4,331. (viz příloha C – tabulky 100-102)

$$15,507 > 4,331$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je nižší než kritická hodnota testového kritéria, proto odmítáme alternativní hypotézu a přijímáme hypotézu nulovou. Nebylo prokázáno, že by náležitost respondenta k jedné ze skupin (rodič, učitel, student) statisticky významně souvisela s jeho odpovědí na otázku. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů nebyly prokázány statisticky významné rozdíly.

Mělo by podle vás být téma „Pohlavní zneužívání“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

- H_0 – Názory na to, zda by téma „Pohlavní zneužívání“ mělo být součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné.
- H_A – Názory na to, zda by téma „Pohlavní zneužívání“ mělo být součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů různé.

Pro vypočítaný počet stupňů volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je kritická hodnota testového kritéria 15,507. Vypočítaná hodnota testového kritéria je 13,774. (viz příloha C – tabulky 103-105)

$$15,507 > 13,774$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je nižší než kritická hodnota testového kritéria, proto odmítáme alternativní hypotézu a přijímáme hypotézu nulovou. Nebylo prokázáno, že by náležitost respondenta k jedné ze skupin (rodič, učitel, student) statisticky významně souvisela s jeho odpovědí na otázku. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů nebyly prokázány statisticky významné rozdíly.

Pokud ano, ve kterém ročníku by se podle vás mělo začít téma probírat?

- H_0 – Názory na to, ve kterém ročníku by se téma „Pohlavní zneužívání“ mělo začít probírat jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné.
- H_A – Názory na to, ve kterém ročníku by se téma „Pohlavní zneužívání“ mělo začít probírat jsou u jednotlivých skupin respondentů různé.

Pro vypočítaný počet stupňů volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je kritická hodnota testového kritéria 15,507. Vypočítaná hodnota testového kritéria je 28,831. (viz příloha C – tabulky 106-108)

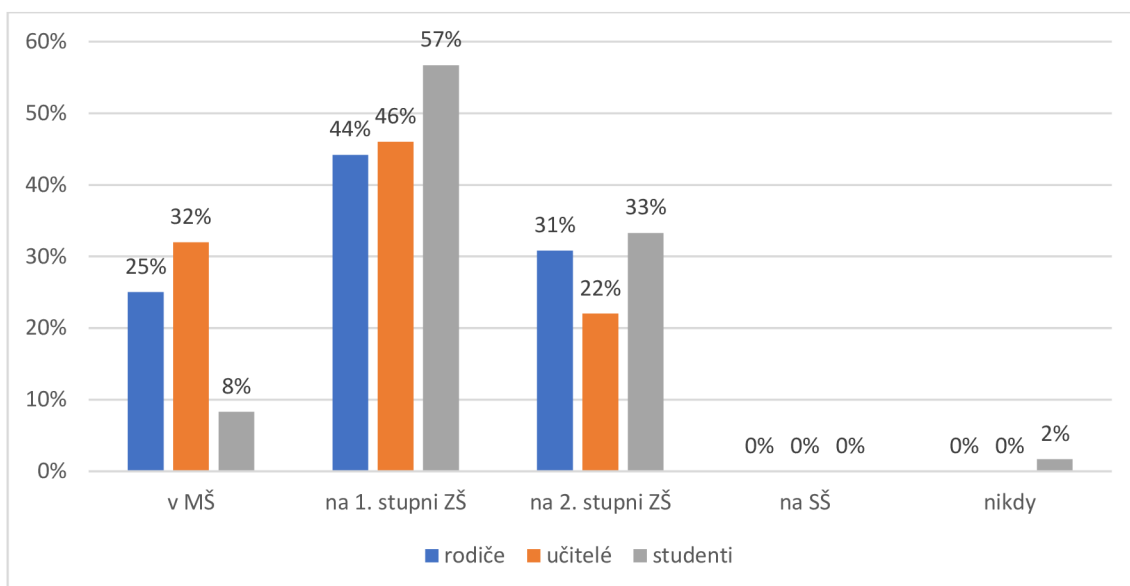
$$15,507 < 28,831$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je vyšší než kritická hodnota testového kritéria, proto odmítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní. Bylo prokázáno, že náležitost respondenta k jedné ze skupin (rodič, učitel, student) statisticky významně souvisí s jeho odpovědí na otázku. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů byly prokázány statisticky významné rozdíly.

7.8 Interpretace výsledků

Data získaná realizací výzkumného šetření byla dále zpracována do sloupcových grafů zobrazujících procentuální odpovědi skupin respondentů na jednotlivé dotazníkové položky. Na základě přijetí nulové či alternativní hypotézy a následného porovnání procentuálních odpovědí jednotlivých skupin respondentů byly poté vyvozeny závěry, které hodnotí, na čem se respondenti shodují a v čem se jejich názory rozcházejí.

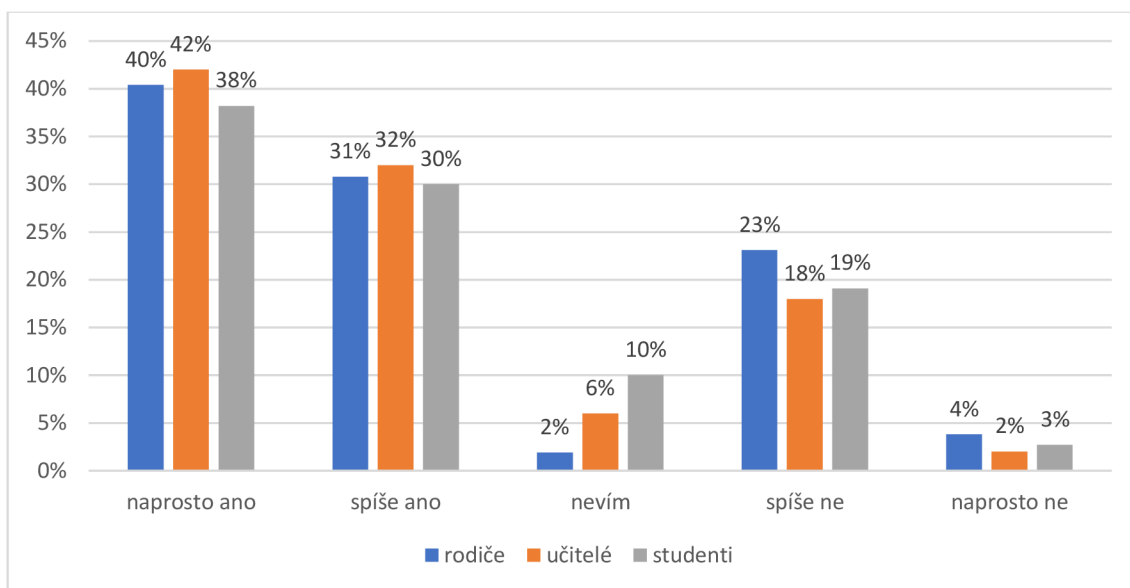
Ve kterém období by podle vás měla začít výuka sexuální výchovy dětí/žáků garantovaná MŠMT?

Graf 8 - Ve kterém období by podle vás měla začít výuka sexuální výchovy dětí/žáků garantovaná MŠMT?

U dotazníkové položky „Ve kterém období by podle vás měla začít výuka sexuální výchovy dětí/žáků garantovaná MŠMT?“ byla přijata alternativní hypotéza. H_A – Názory na začátek sexuální výchovy garantované MŠMT jsou u jednotlivých skupin respondentů různé. Většina respondentů z každé skupiny odpověděla „na 1. stupni ZŠ“ (44 % - 57 %), dále se již odpovědi v rámci jednotlivých skupin respondentů lišily. Druhá nejčastější odpověď rodičů a studentů byla „na 2. stupni ZŠ“ (zhruba 30 %), kdežto druhá nejčastější odpověď učitelů byla „v MŠ“ (zhruba 30 %). Výrazně nízké procento studentů odpovědělo „v MŠ“ (8 %). Z výše uvedeného vyplývá, že názory jednotlivých skupin respondentů na začátek sexuální výchovy garantované MŠMT se mírně rozcházejí.

Podporujete výuku sexuální výchovy jako součást vzdělávání žáků 1. stupně ZŠ?

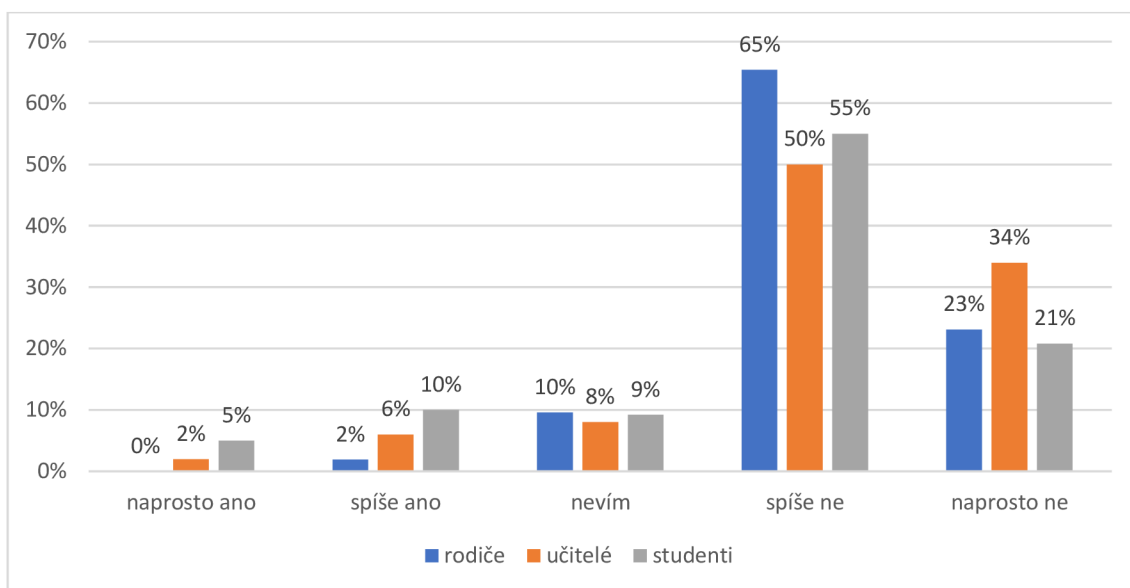

Graf 9 - Podporujete výuku sexuální výchovy jako součást vzdělávání žáků 1. stupně ZŠ?

U dotazníkové položky „Podporujete výuku sexuální výchovy jako součást vzdělávání žáků 1. stupně ZŠ?“ byla přijata nulová hypotéza. H_0 – Názory na podporu sexuální výchovy jako součásti vzdělávání žáků 1. stupně ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné. Zhruba 40 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „naprosto ano“, zhruba 30 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „spíše ano“ a zhruba 20 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „spíše ne“. Většina respondentů tedy výuku sexuální výchovy jako součást vzdělávání žáků 1. stupně ZŠ podporuje.

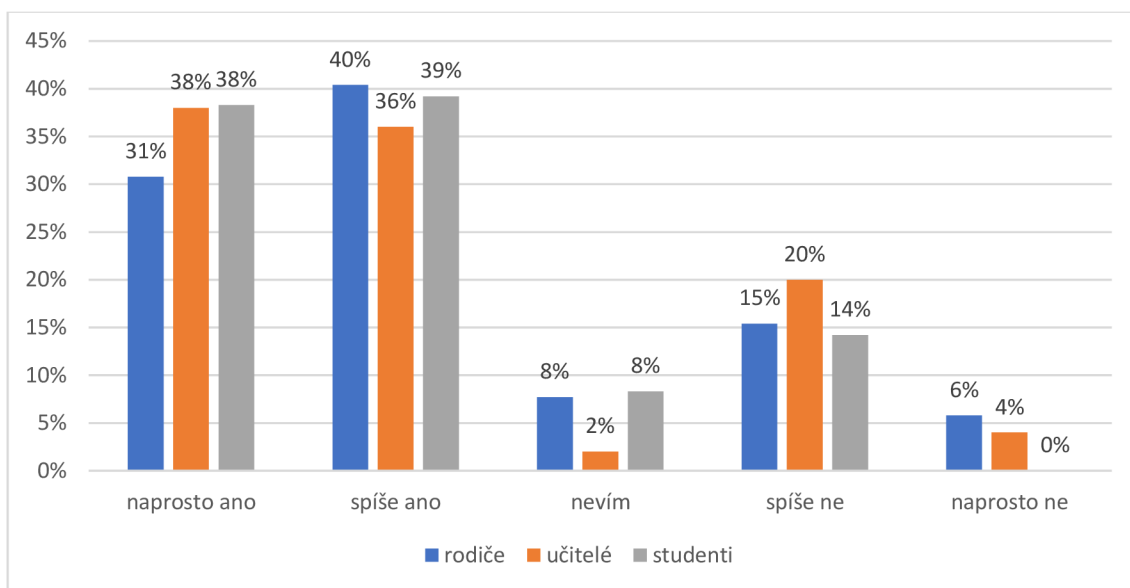
Měla by podle vás být sexuální výchova na 1. stupni ZŠ vyučována jako samostatný předmět?

Graf 10 - Měla by podle vás být sexuální výchova na 1. stupni ZŠ vyučována jako samostatný předmět?

U dotazníkové položky „Měla by podle vás být sexuální výchova na 1. stupni ZŠ vyučována jako samostatný předmět?“ byla přijata nulová hypotéza. H_0 – Názory na výuku sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jakožto samostatného předmětu jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné. 50-65 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „spíše ne“, 21-34 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „naprosto ne“. Podle většiny respondentů by tedy sexuální výchova na 1. stupni ZŠ neměla být vyučována jako samostatný předmět.

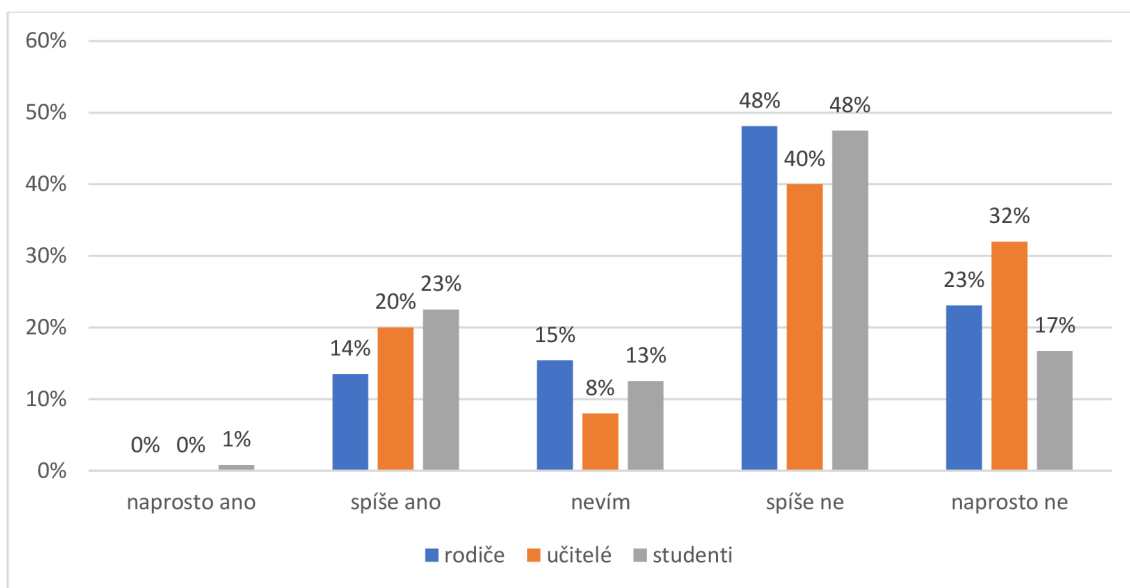
Podporujete integraci témat sexuální výchovy v rámci jiných předmětů na 1. stupni ZŠ?

Graf 11 - Podporujete integraci témat sexuální výchovy v rámci jiných předmětů na 1. stupni ZŠ?

U dotazníkové položky „Podporujete integraci témat sexuální výchovy v rámci jiných předmětů na 1. stupni ZŠ?“ byla přijata nulová hypotéza. H_0 – Názory na podporu integrace témat sexuální výchovy v rámci jiných předmětů na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné. Zhruba 40 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „naprosto ano“, zhruba 40 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „spíše ano“ a 14-20 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „spíše ne“. Většina respondentů tedy integraci témat sexuální výchovy v rámci jiných předmětů na 1. stupni ZŠ podporuje.

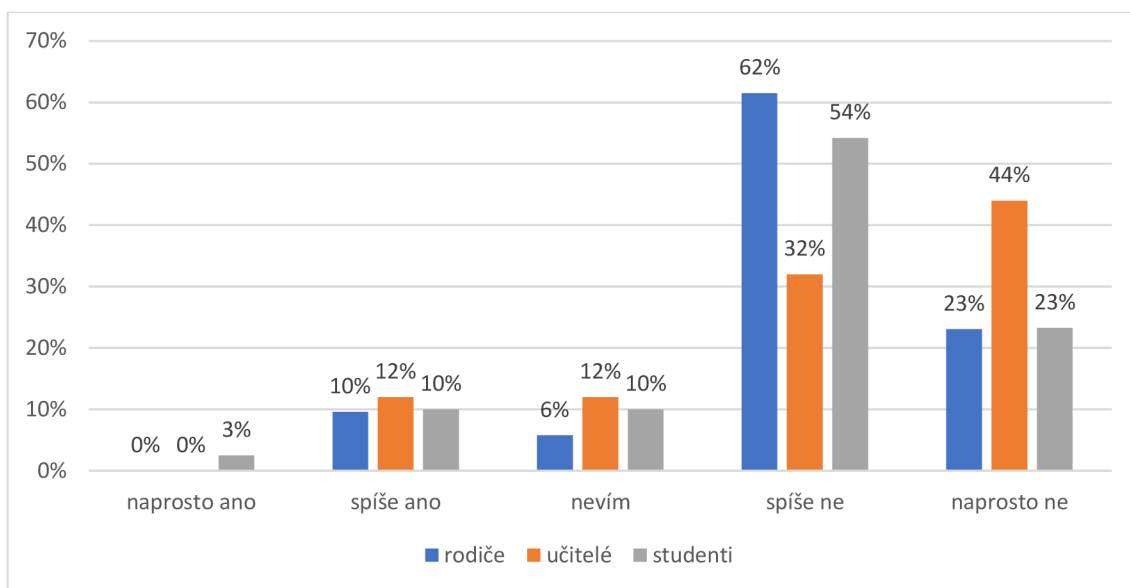
Měli by se podle vás sexuální výchovu na 1. stupni ZŠ učit chlapani a dívky odděleně?

Graf 12 - Měli by se podle vás sexuální výchovu na 1. stupni ZŠ učit chlapani a dívky odděleně?

U dotazníkové položky „Měli by se podle vás sexuální výchovu na 1. stupni ZŠ učit chlapani a dívky odděleně?“ byla přijata nulová hypotéza. H_0 – Názory na oddělenou sexuální výchovu chlapanů a dívek na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné. 40-48 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „spíše ne“, 17-32 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „naprosto ne“ a 14-23 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „spíše ano“. Podle většiny respondentů by se tedy sexuální výchovu na 1. stupni ZŠ neměli učit chlapani a dívky odděleně.

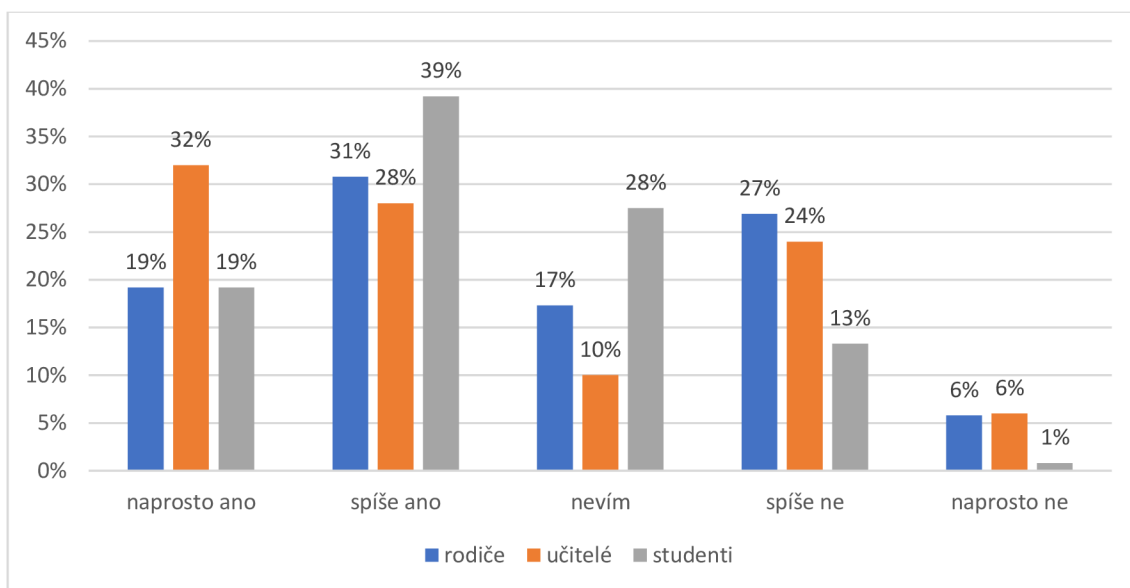
Měla by podle vás být sexuální výchova na 1. stupni ZŠ volitelným předmětem?

Graf 13 - Měla by podle vás být sexuální výchova na 1. stupni ZŠ volitelným předmětem?

U dotazníkové položky „Měla by podle vás být sexuální výchova na 1. stupni ZŠ volitelným předmětem?“ byla přijata nulová hypotéza. H_0 – Názory na výuku sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ v rámci volitelného předmětu jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné. 32-62 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „spíše ne“, 23-44 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „naprosto ne“. Podle většiny respondentů by tedy sexuální výchova na 1. stupni ZŠ neměla být volitelným předmětem.

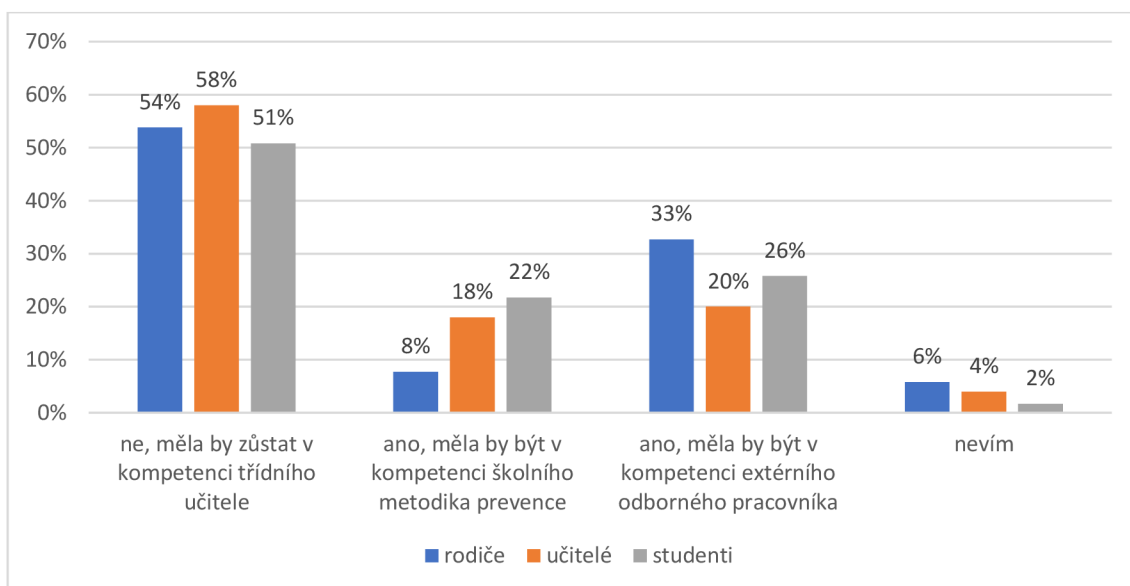
Souhlasíte s kompetencí třídního učitele k výuce sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

Graf 14 - Souhlasíte s kompetencí třídního učitele k výuce sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

U dotazníkové položky „Souhlasíte s kompetencí třídního učitele k výuce sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?“ byla přijata alternativní hypotéza. H_A – Názory na kompetenci třídního učitele k výuce sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů různé. Nejčastější odpověď rodičů byla „spíše ano“ (31 %), nejčastější odpověď učitelů byla „naprosto ano“ (32 %) a nejčastější odpověď studentů byla „spíše ano“ (39 %). Druhá nejčastější odpověď rodičů byla „spíše ne“ (27 %), druhá nejčastější odpověď učitelů byla „spíše ano“ (28 %) a druhá nejčastější odpověď studentů byla „nevím“ (28 %). Z výše uvedeného vyplývá, že názory jednotlivých skupin respondentů na kompetenci třídního učitele k výuce sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ se mírně rozcházejí.

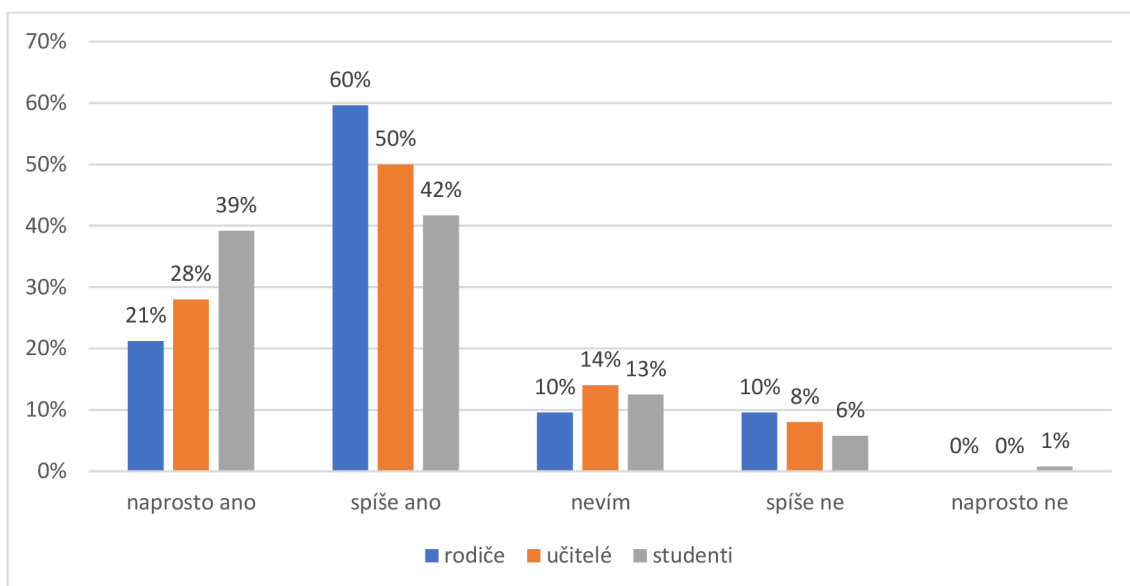
Měla by podle vás být výuka sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ v kompetenci jiného pracovníka?

Graf 15 - Měla by podle vás být výuka sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ v kompetenci jiného pracovníka?

U dotazníkové položky „Měla by podle vás být výuka sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ v kompetenci jiného pracovníka?“ byla přijata nulová hypotéza. H_0 – Názory na kompetenci jiného pracovníka k výuce sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné. 51-58 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „ne, měla by zůstat v kompetenci třídního učitele“, 20-33 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „ano, měla by být v kompetenci externího odborného pracovníka“ a 8-22 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „ano, měla by být v kompetenci školního metodika prevence“. Podle většiny respondentů by tedy sexuální výchova na 1. stupni ZŠ měla zůstat v kompetenci třídního učitele.

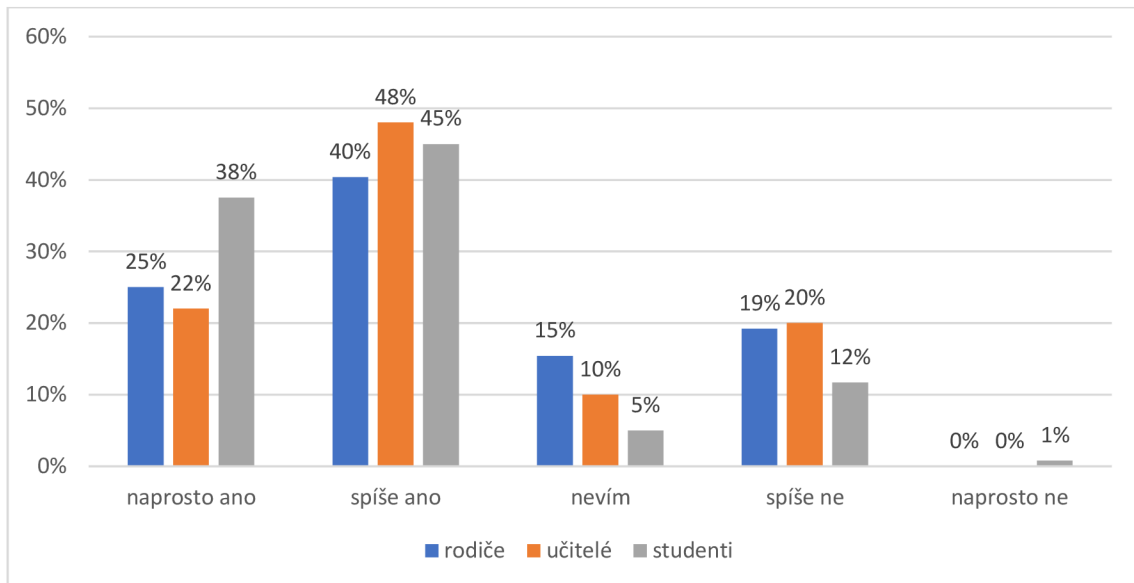
Je podle vás důležité spolupracovat v rámci výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ s rodiči žáků?

Graf 16 - Je podle vás důležité spolupracovat v rámci výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ s rodiči žáků?

U dotazníkové položky „Je podle vás důležité spolupracovat v rámci výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ s rodiči žáků?“ byla přijata nulová hypotéza. H_0 – Názory na důležitost spolupráce školy a rodiny v rámci výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné. 42-60 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „spíše ano“, 21-39 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „naprosto ano“. Podle většiny respondentů je tedy spolupráce mezi učitelem (školou) a rodiči žáků důležitá.

Je podle vás důležité informovat rodiče žáků o průběhu výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

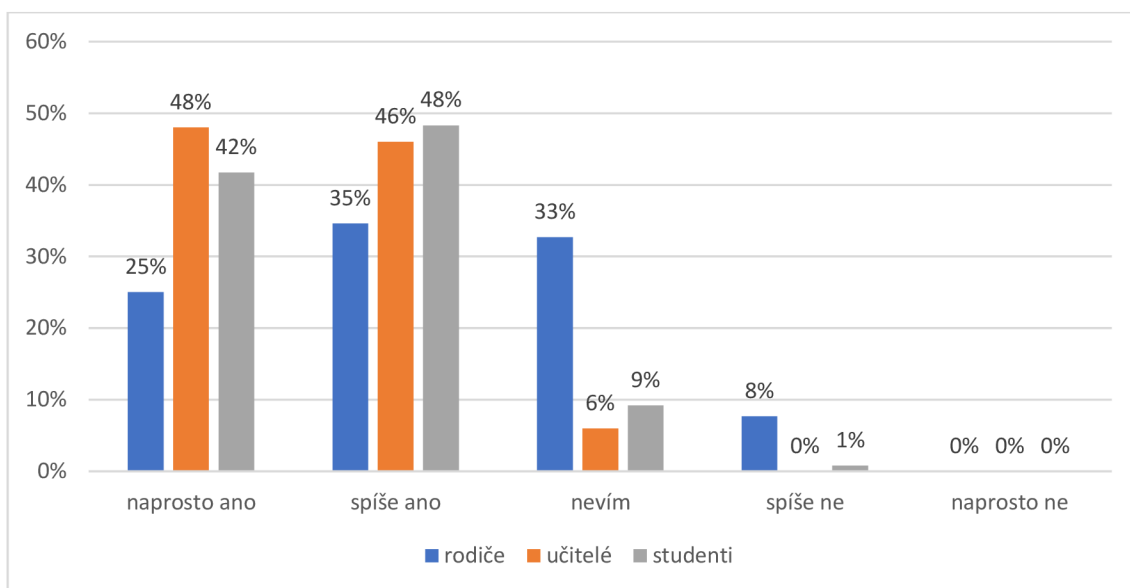

Graf 17 - Je podle vás důležité informovat rodiče žáků o průběhu výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

U dotazníkové položky „Je podle vás důležité informovat rodiče žáků o průběhu výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?“ byla přijata nulová hypotéza. H_0 – Názory na důležitost informovanosti rodičů o průběhu výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné. 40-48 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „spíše ano“, 22-38 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „naprosto ano“. Podle většiny respondentů je tedy informovanost rodičů o průběhu výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ důležitá.

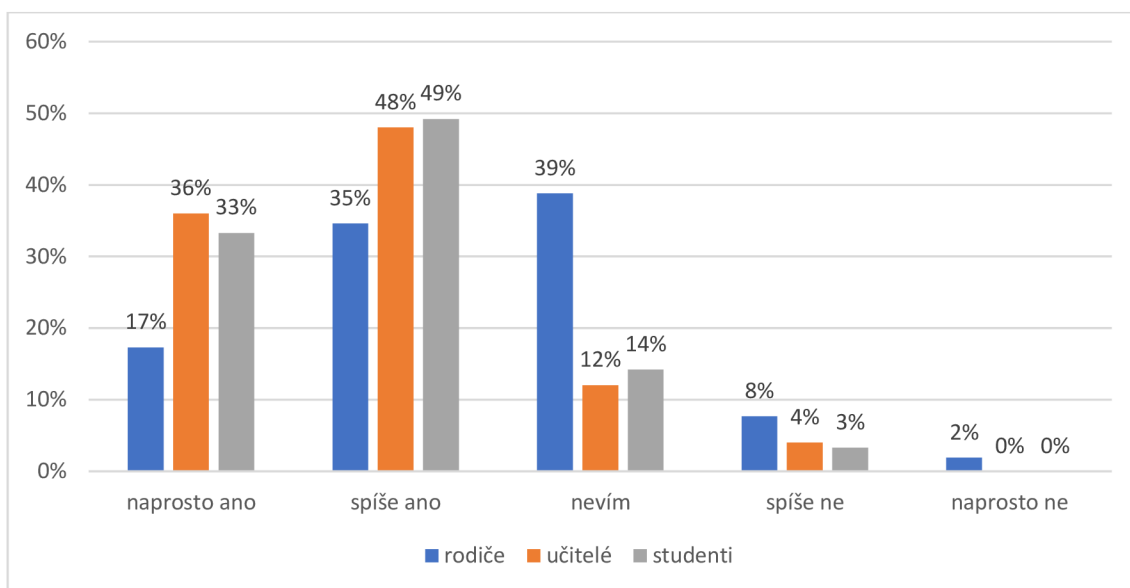
Je podle vás důležité spolupracovat v rámci výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ se školním metodikem prevence?

Graf 18 - Je podle vás důležité spolupracovat v rámci výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ se školním metodikem prevence?

U dotazníkové položky „Je podle vás důležité spolupracovat v rámci výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ se školním metodikem prevence?“ byla přijata alternativní hypotéza. H_A – Názory na důležitost spolupráce se školním metodikem prevence v rámci výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů různé. Nejčastější odpověď rodičů byla „spíše ano“ (35 %), nejčastější odpověď učitelů byla „naprosto ano“ (48 %) a nejčastější odpověď studentů byla „spíše ano“ (48 %). Druhá nejčastější odpověď rodičů byla „nevím“ (33 %), druhá nejčastější odpověď učitelů byla „spíše ano“ (46 %) a druhá nejčastější odpověď studentů byla „naprosto ano“ (42 %). U této položky je patrné, že učitelé a studenti vzhledem ke svým profesionálním znalostem vidí ve spolupráci se školním metodikem prevence daleko větší potenciál než rodiče, kteří se v problematice a kompetencích školního metodika prevence tolik neorientují.

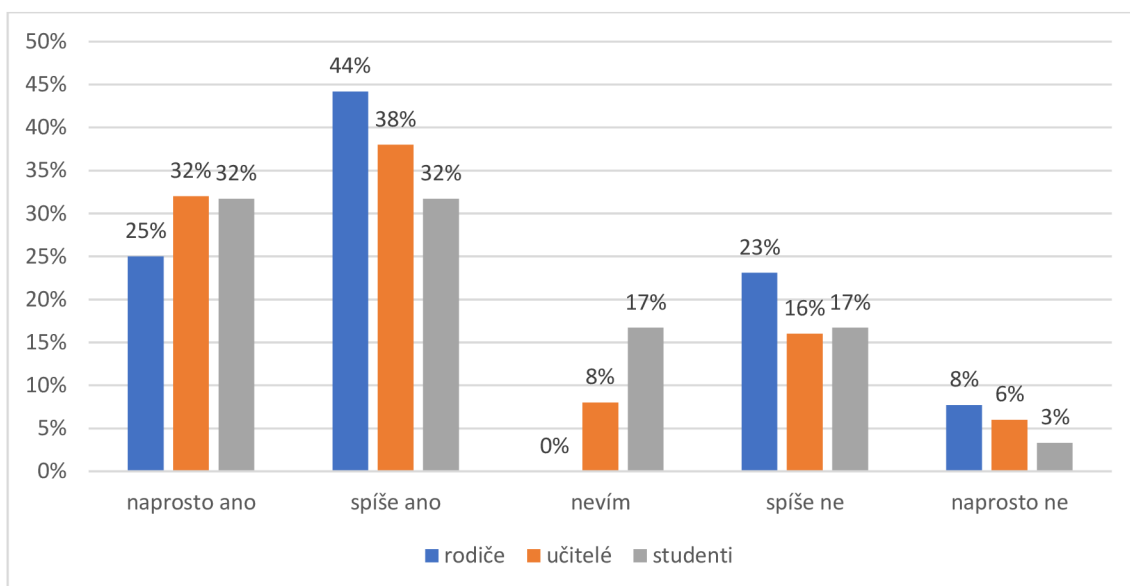
Je podle vás důležité informovat školního metodika prevence o průběhu výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

Graf 19 - Je podle vás důležité informovat školního metodika prevence o průběhu výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

U dotazníkové položky „Je podle vás důležité informovat školního metodika prevence o průběhu výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?“ byla přijata alternativní hypotéza. H_A – Názory na důležitost informovanosti školního metodika prevence o průběhu výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů různé. Nejčastější odpověď rodičů byla „nevím“ (39 %), nejčastější odpověď učitelů byla „spíše ano“ (48 %) a nejčastější odpověď studentů byla „spíše ano“ (49 %). Druhá nejčastější odpověď rodičů byla „spíše ano“ (35 %), druhá nejčastější odpověď učitelů byla „naprosto ano“ (36 %) a druhá nejčastější odpověď studentů byla „naprosto ano“ (33 %). U této položky je patrné, že učitelé a studenti vzhledem ke svým profesionálním znalostem přikládají informovanosti školního metodika prevence daleko větší význam než rodiče, kteří se v problematice a kompetencích školního metodika prevence tolik neorientují.

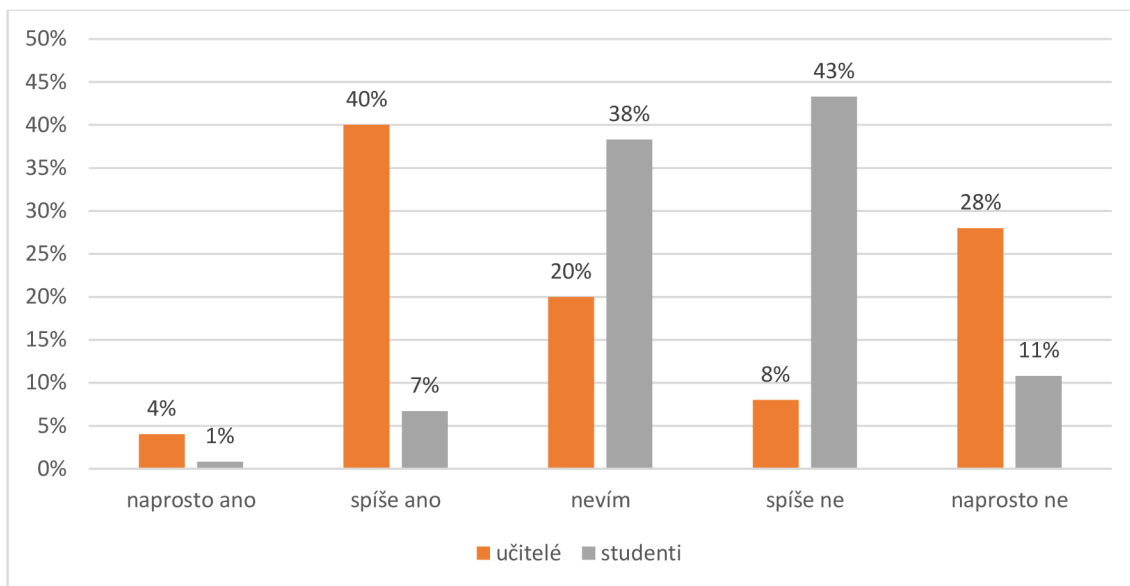
Podporujete ukotvení výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání? (Dále jen RVP ZV)

Graf 20 - Podporujete ukotvení výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání?

U dotazníkové položky „Podporujete ukotvení výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání? (Dále jen RVP ZV)“ byla přijata nulová hypotéza. H_0 – Názory na ukotvení výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ v RVP ZV jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné. 32-44 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „spíše ano“, 25-32 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „naprosto ano“. Poměrně vysoké procento rodičů (23 %) odpovědělo „spíše ne“. Většina respondentů tedy ukotvení sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ v RVP ZV podporuje.

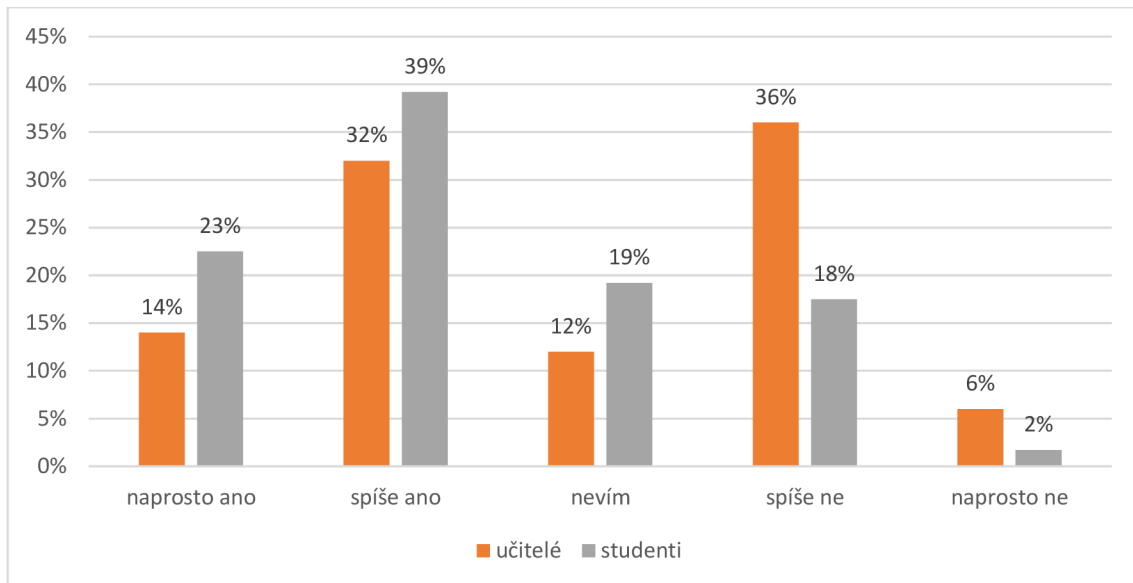
Je podle vás sexuální výchova žáků 1. stupně ZŠ zastoupena v RVP ZV v dostatečné míře?

Graf 21 - Je podle vás sexuální výchova žáků 1. stupně ZŠ zastoupena v RVP ZV v dostatečné míře?

U dotazníkové položky „Je podle vás sexuální výchova žáků 1. stupně ZŠ zastoupena v RVP ZV v dostatečné míře?“ byla přijata alternativní hypotéza. H_A – Názory na dostatečnou míru zastoupení sexuální výchovy 1. stupně ZŠ v RVP ZV jsou u jednotlivých skupin respondentů různé. Nejčastější odpověď učitelů byla „spíše ano“ (40 %) a nejčastější odpověď studentů byla „spíše ne“ (43 %). Druhá nejčastější odpověď učitelů byla „naprosto ne“ (28 %) a druhá nejčastější odpověď studentů byla „nevím“ (38 %). Poměrně vysoké procento učitelů (20 %) také odpovědělo „nevím“. U této položky je patrné, že se názory na dostatečnou míru zastoupení sexuální výchovy žáků 1. stupně v RVP ZV rozcházejí. Většina učitelů se domnívá, že míra zastoupení je spíše dostatečná, oproti tomu se většina studentů domnívá že spíše nikoli.

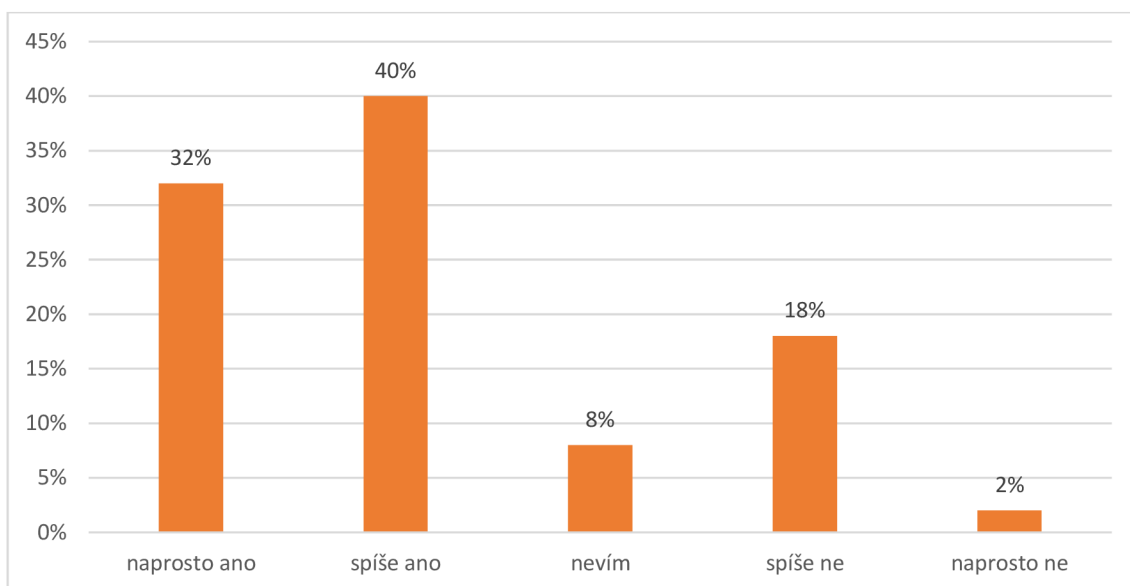
Mělo by podle vás být sexuální výchově žáků 1. stupně ZŠ v RVP ZV věnováno pozornosti více?

Graf 22 - Mělo by podle vás být sexuální výchově žáků 1. stupně ZŠ v RVP ZV věnováno pozornosti více?

U dotazníkové položky „Mělo by podle vás být sexuální výchově žáků 1. stupně ZŠ v RVP ZV věnováno pozornosti více?“ byla přijata alternativní hypotéza. H_A – Názory na to, zda by se sexuální výchově žáků 1. stupně ZŠ mělo v RVP ZV věnovat více pozornosti jsou u jednotlivých skupin respondentů různé. Nejčastější odpověď učitelů byla „spíše ne“ (36 %) a nejčastější odpověď studentů byla „spíše ano“ (39 %). Druhá nejčastější odpověď učitelů byla „spíše ano“ (32 %) a druhá nejčastější odpověď studentů byla „naprosto ano“ (23 %). Poměrně vysoké procento studentů (19 %) také odpovědělo „nevím“. U této položky je patrné, že se názory učitelů na to, zda by se sexuální výchově žáků 1. stupně ZŠ mělo v RVP ZV věnovat více pozornosti rozcházejí. Oproti tomu se většina studentů domnívá že ano.

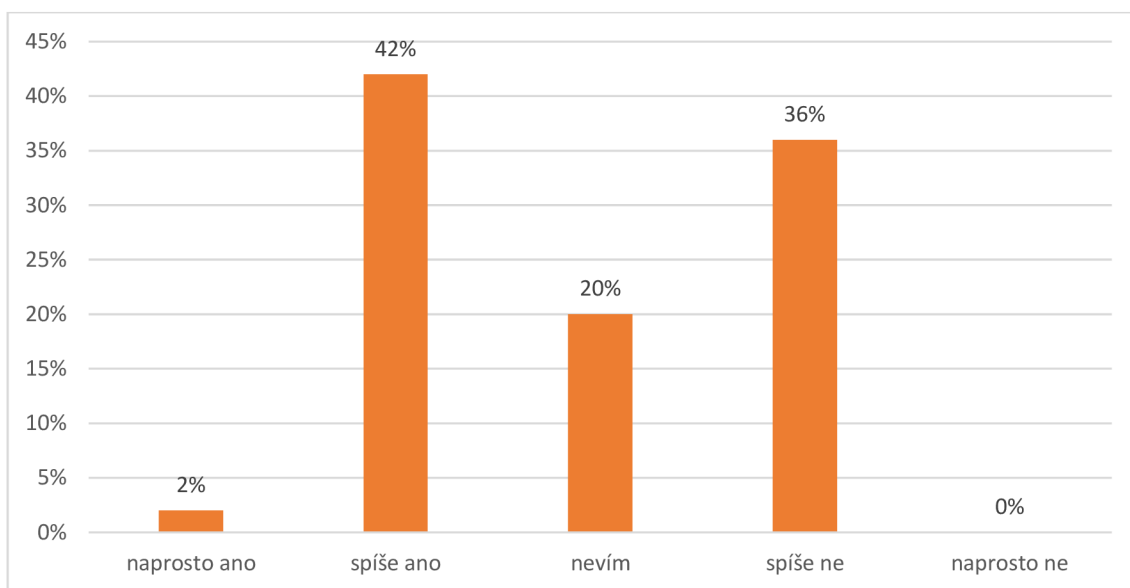
Jste-li učitelem 1. stupně ZŠ, podporujete ukotvení výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ v Minimálním preventivním programu vaší školy? (Dále jen MPP)

Graf 23 - Jste-li učitelem 1. stupně ZŠ, podporujete ukotvení výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ v Minimálním preventivním programu vaší školy?

U dotazníkové položky „Jste-li učitelem 1. stupně ZŠ, podporujete ukotvení výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ v Minimálním preventivním programu vaší školy? (Dále jen MPP)“ byla přijata alternativní hypotéza. H_A – Četnosti učitelů, kteří podporují či nepodporují ukotvení výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ v MPP jsou různé. Nejčastější odpověď učitelů byla „spíše ano“ (40 %), druhá nejčastější odpověď učitelů byla „naprosto ano“ (32 %), třetí nejčastější odpověď učitelů byla „spíše ne“ (18 %). Většina učitelů tedy ukotvení výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ v Minimálním preventivním programu jejich školy podporuje.

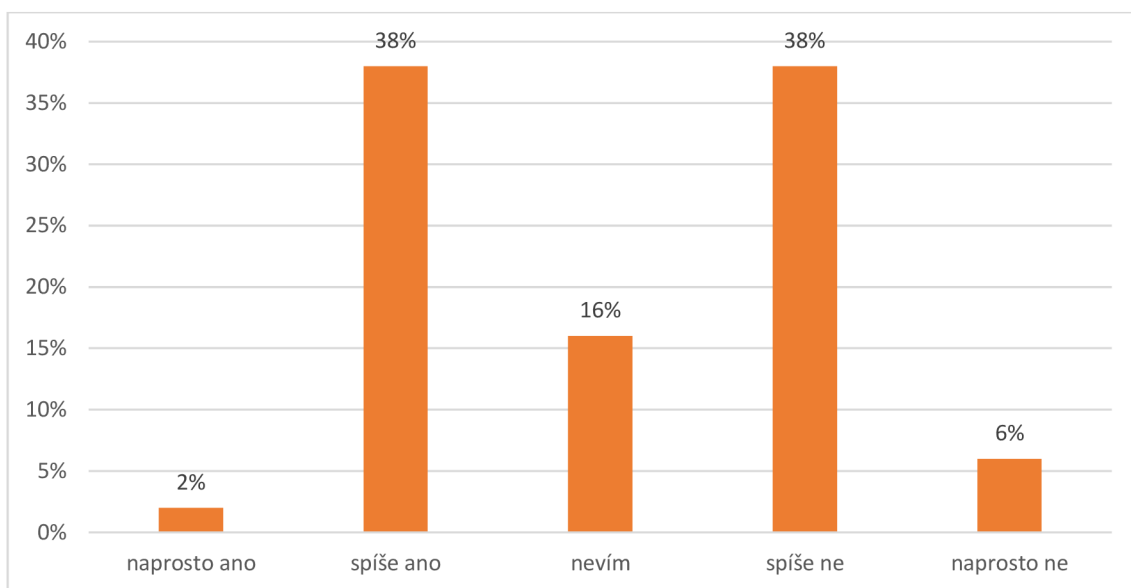
Jste-li učitelem 1. stupně ZŠ, je podle vás sexuální výchova žáků 1. stupně ZŠ zastoupena ve vašem MPP v dostatečné míře?

Graf 24 - Jste-li učitelem 1. stupně ZŠ, je podle vás sexuální výchova žáků 1. stupně ZŠ zastoupena ve vašem MPP v dostatečné míře?

U dotazníkové položky „Jste-li učitelem 1. stupně ZŠ, je podle vás sexuální výchova žáků 1. stupně ZŠ zastoupena ve vašem MPP v dostatečné míře?“ byla přijata alternativní hypotéza. H_A – Četnosti učitelů, podle nichž je či není sexuální výchova žáků 1. stupně v MPP jejich školy zastoupena v dostatečné míře jsou různé. Nejčastější odpověď učitelů byla „spíše ano“ (42 %), druhá nejčastější odpověď učitelů byla „spíše ne“ (36 %), třetí nejčastější odpověď učitelů byla „nevím“ (20 %). Z výše uvedeného vyplývá, že názory učitelů na dostatečnou míru zastoupení sexuální výchovy žáků 1. stupně v MPP jejich školy se výrazně rozcházejí.

Jste-li učitelem 1. stupně ZŠ, mělo by podle vás být sexuální výchově žáků 1. stupně ZŠ ve vašem MPP věnováno pozornosti více?

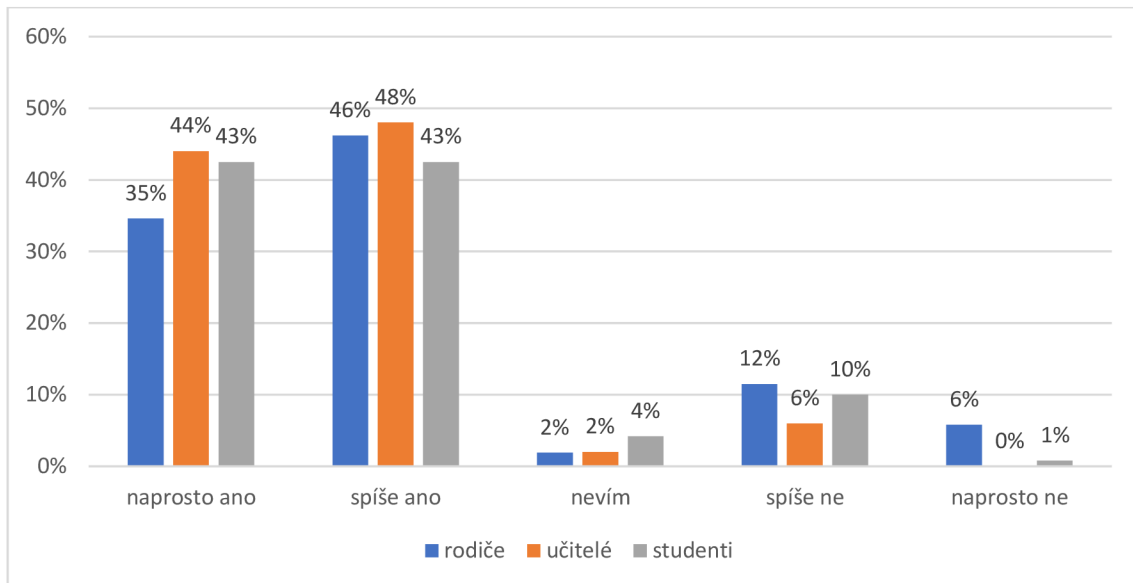

Graf 25 - Jste-li učitelem 1. stupně ZŠ, mělo by podle vás být sexuální výchově žáků 1. stupně ZŠ ve vašem MPP věnováno pozornosti více?

U dotazníkové položky „Jste-li učitelem 1. stupně ZŠ, mělo by podle vás být sexuální výchově žáků 1. stupně ZŠ ve vašem MPP věnováno pozornosti více?“ byla přijata alternativní hypotéza. H_A – Četnosti učitelů, podle nichž by mělo či nemělo být sexuální výchově žáků 1. stupně v MPP jejich školy věnováno více pozornosti jsou různé. Nejčastější odpovědi učitelů byly „spíše ano“ (38 %) a „spíše ne“ (38 %), třetí nejčastější odpověď učitelů byla „nevím“ (16 %). Z výše uvedeného vyplývá, že názory učitelů na to, zda by se mělo sexuální výchově žáků 1. stupně v jejich MPP věnovat více pozornosti se výrazně rozcházejí.

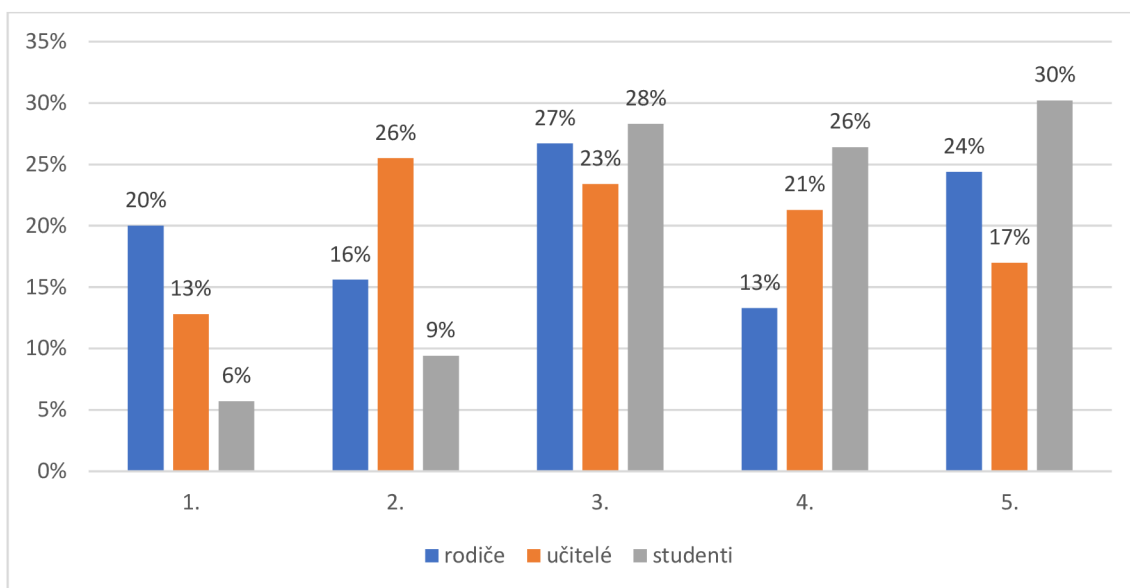
Mělo by podle vás být téma „Pohlavní orgány a pohlavní znaky muže a ženy“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

Graf 26 - Mělo by podle vás být téma „Pohlavní orgány a pohlavní znaky muže a ženy“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

U dotazníkové položky „Mělo by podle vás být téma „Pohlavní orgány a pohlavní znaky muže a ženy“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?“ byla přijata nulová hypotéza. H_0 – Názory na to, zda by téma „Pohlavní orgány a pohlavní znaky muže a ženy“ mělo být součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné. 43-48 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „spíše ano“, 35-43 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „naprosto ano“. Většina respondentů tedy zastává názor, že by téma „Pohlavní orgány a pohlavní znaky muže a ženy“ mělo být součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ.

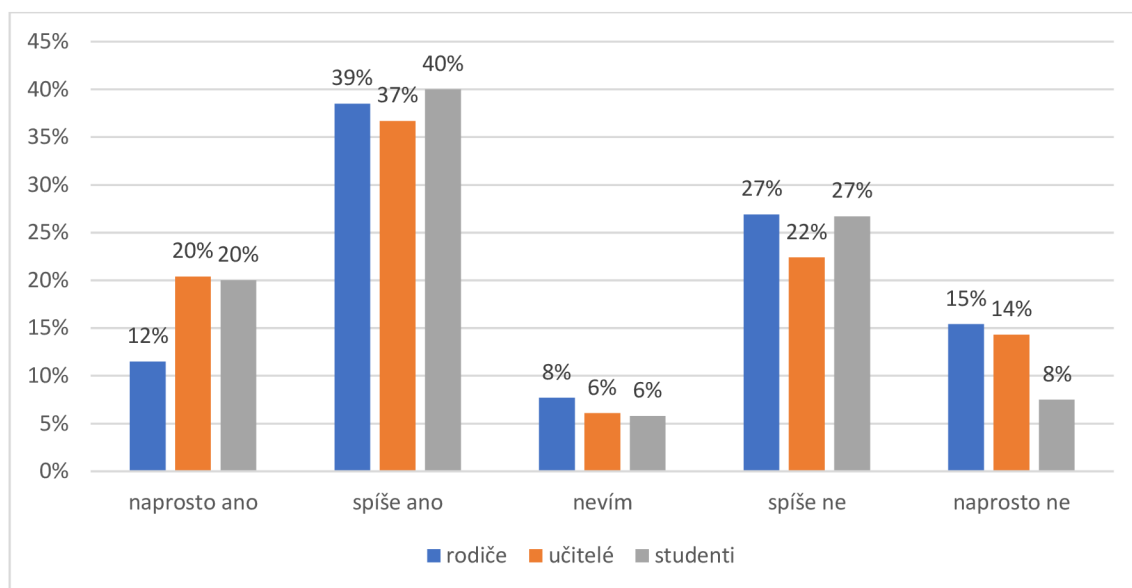
Pokud ano, ve kterém ročníku by se téma „Pohlavní orgány a pohlavní znaky muže a ženy“ mělo začít probírat?

Graf 27 - Pokud ano, ve kterém ročníku by se téma „Pohlavní orgány a pohlavní znaky muže a ženy“ mělo začít probírat?

U dotazníkové položky „Pokud ano, ve kterém ročníku by se téma „Pohlavní orgány a pohlavní znaky muže a ženy“ mělo začít probírat?“ byla přijata alternativní hypotéza. H_A – Názory na to, ve kterém ročníku by se téma „Pohlavní orgány a pohlavní znaky muže a ženy“ mělo začít probírat jsou u jednotlivých skupin respondentů různé. Nejčastější odpověď rodičů byla „3.“ (27 %), nejčastější odpověď učitelů byla „2.“ (26 %) a nejčastější odpověď studentů byla „5.“ (30 %). Druhá nejčastější odpověď rodičů byla „5.“ (24 %), druhá nejčastější odpověď učitelů byla „3.“ (23 %) a druhá nejčastější odpověď studentů byla „3.“ (28 %). Z grafu je patrné, že názory respondentů na to, ve kterém ročníku by se téma „Pohlavní orgány a pohlavní znaky muže a ženy“ mělo začít probírat se výrazně rozcházejí.

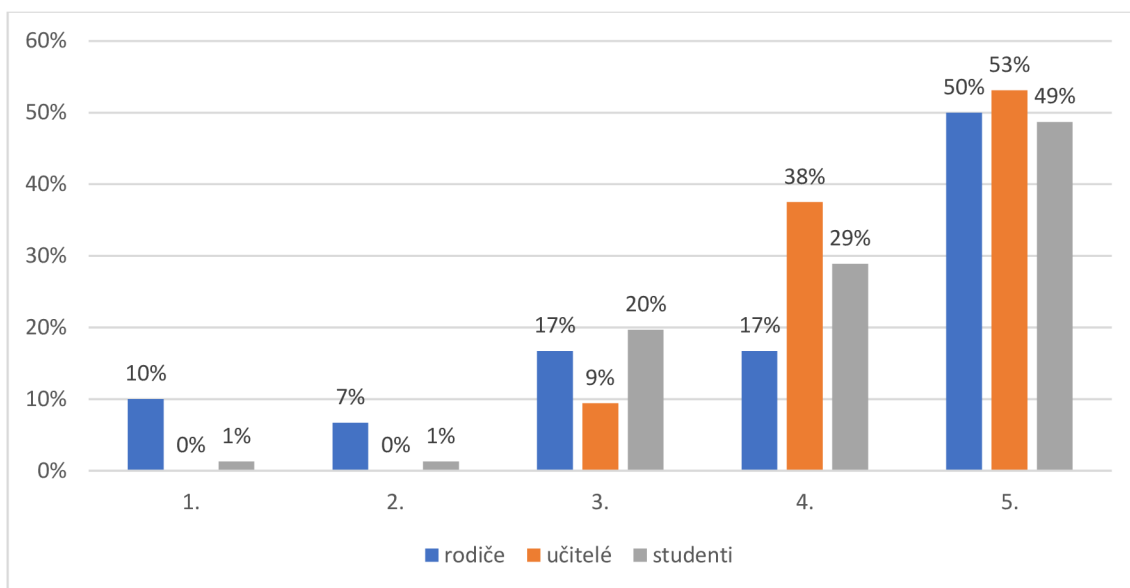
Mělo by podle vás být téma „Pohlavní styk a oplození“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

Graf 28 - Mělo by podle vás být téma „Pohlavní styk a oplození“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

U dotazníkové položky „Mělo by podle vás být téma „Pohlavní styk a oplození“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?“ byla přijata nulová hypotéza. H_0 – Názory na to, zda by téma „Pohlavní styk a oplození“ mělo být součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné. 37-40 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „spíše ano“, 22-27 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „spíše ne“, 12-20 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „naprosto ano“ a 8-15 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „naprosto ne“. Většina respondentů tedy zastává názor, že by téma „Pohlavní styk a oplození“ mělo být součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ.

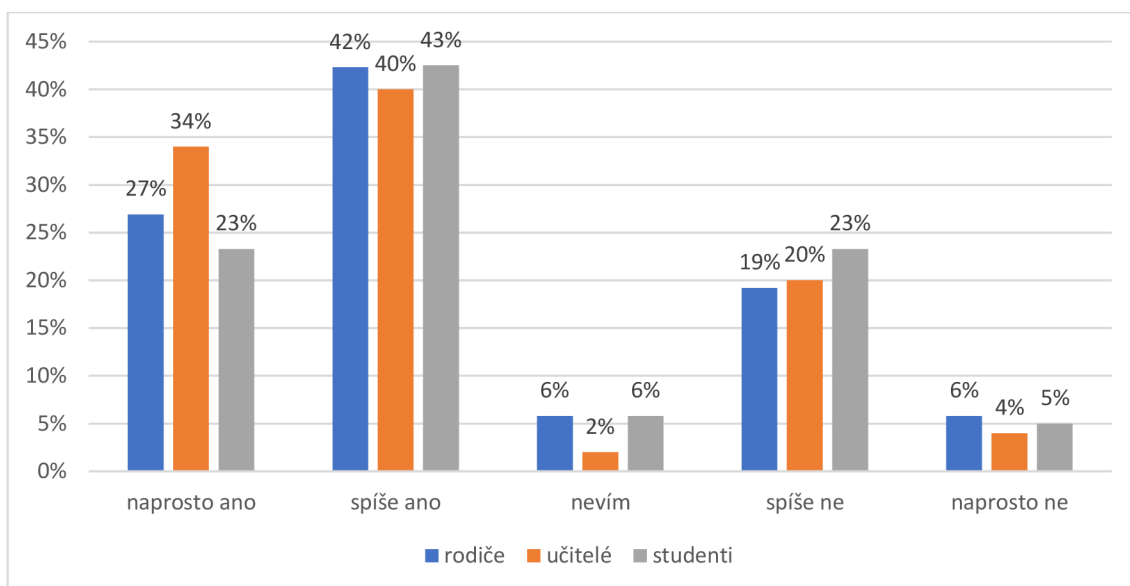
Pokud ano, ve kterém ročníku by se téma „Pohlavní styk a oplození“ mělo začít probírat?

Graf 29 - Pokud ano, ve kterém ročníku by se téma „Pohlavní styk a oplození“ mělo začít probírat?

U dotazníkové položky „Pokud ano, ve kterém ročníku by se téma „Pohlavní styk a oplození“ mělo začít probírat?“ byla přijata nulová hypotéza. H_0 – Názory na to, ve kterém ročníku by se téma „Pohlavní styk a oplození“ mělo začít probírat jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné. 49-53 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „5.“, 17-38 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „4.“, 12-20 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „naprosto ano“ a 8-15 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „naprosto ne“. Většina respondentů tedy zastává názor, že by se téma „Pohlavní styk a oplození“ mělo začít probírat v 5. ročníku.

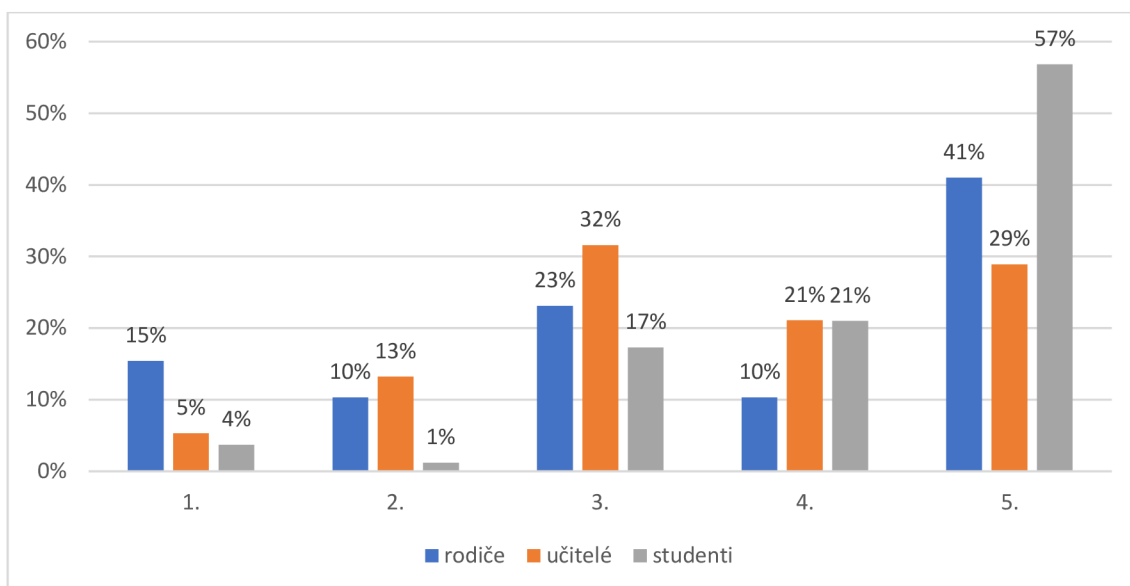
Mělo by podle vás být téma „Těhotenství, porod a rodičovství“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

Graf 30 - Mělo by podle vás být téma „Těhotenství, porod a rodičovství“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

U dotazníkové položky „Mělo by podle vás být téma „Těhotenství, porod a rodičovství“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?“ byla přijata nulová hypotéza. H_0 – Názory na to, zda by téma „Těhotenství, porod a rodičovství“ mělo být součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné. 40-43 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „spíše ano“, 23-34 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „naprosto ano“. Většina respondentů tedy zastává názor, že by téma „Těhotenství, porod a rodičovství“ mělo být součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ.

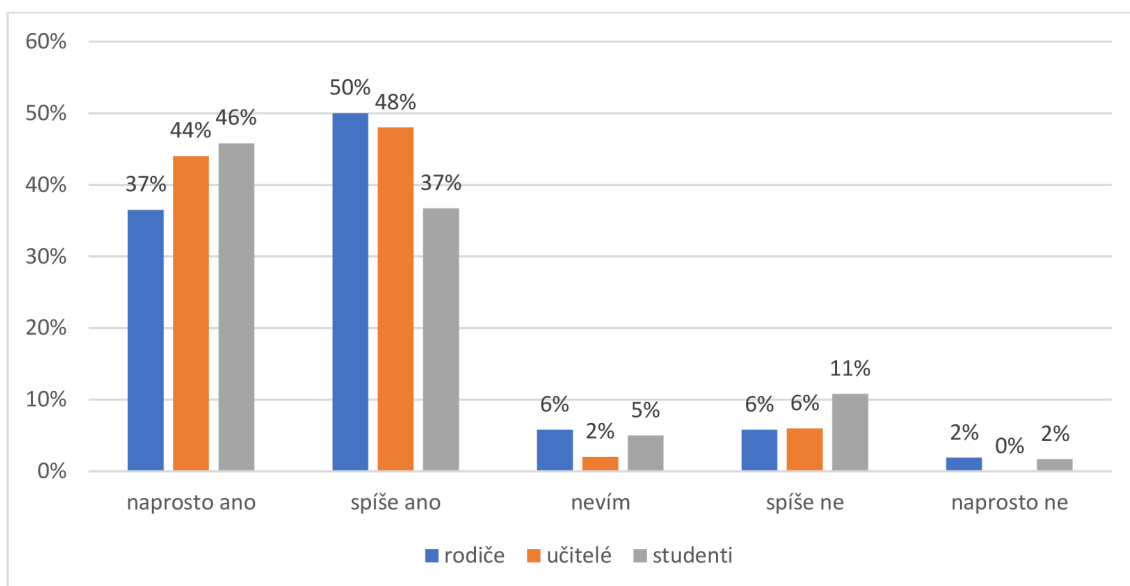
Pokud ano, ve kterém ročníku by se téma „Těhotenství, porod a rodičovství“ mělo začít probírat?

Graf 31 - Pokud ano, ve kterém ročníku by se téma „Těhotenství, porod a rodičovství“ mělo začít probírat?

U dotazníkové položky „Pokud ano, ve kterém ročníku by se téma „Těhotenství, porod a rodičovství“ mělo začít probírat?“ byla přijata nulová hypotéza. H_0 – Názory na to, ve kterém ročníku by se téma „Těhotenství, porod a rodičovství“ mělo začít probírat jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné. 29-57 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „5.“, 17-32 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „3.“. Většina respondentů tedy zastává názor, že by se téma „Těhotenství, porod a rodičovství“ mělo začít probírat v 5. ročníku.

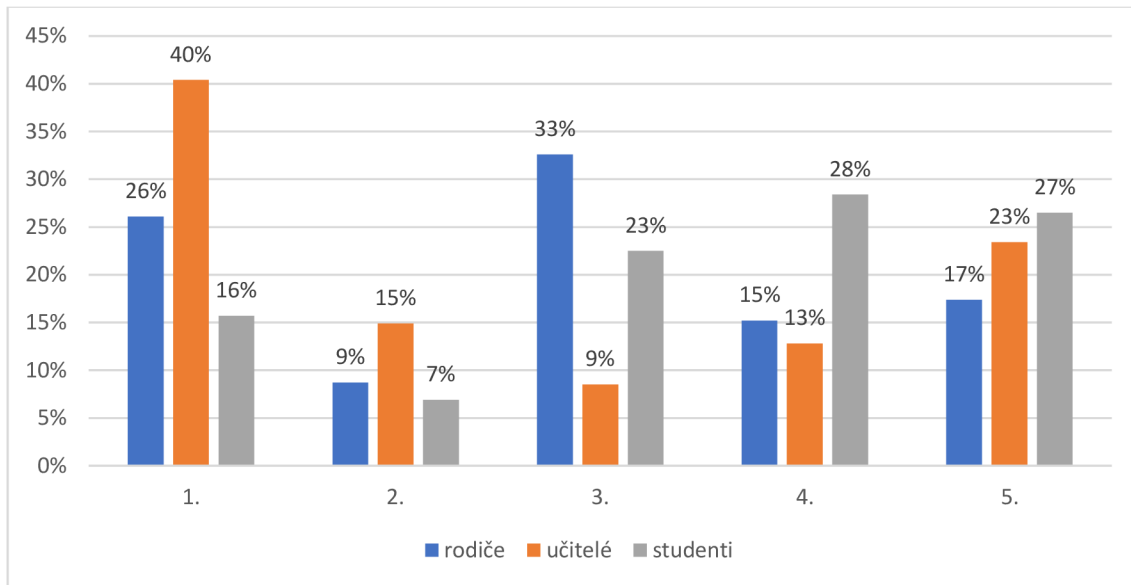
Mělo by podle vás být téma „Intimní hygiena“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

Graf 32 - Mělo by podle vás být téma „Intimní hygiena“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

U dotazníkové položky „Mělo by podle vás být téma „Intimní hygiena“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?“ byla přijata nulová hypotéza. H_0 – Názory na to, zda by téma „Intimní hygiena“ mělo být součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné. 37-50 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „spíše ano“, 37-46 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „naprosto ano“. Většina respondentů tedy zastává názor, že by téma „Intimní hygiena“ mělo být součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ.

Pokud ano, ve kterém ročníku by se téma „Intimní hygiena“ mělo začít probírat?

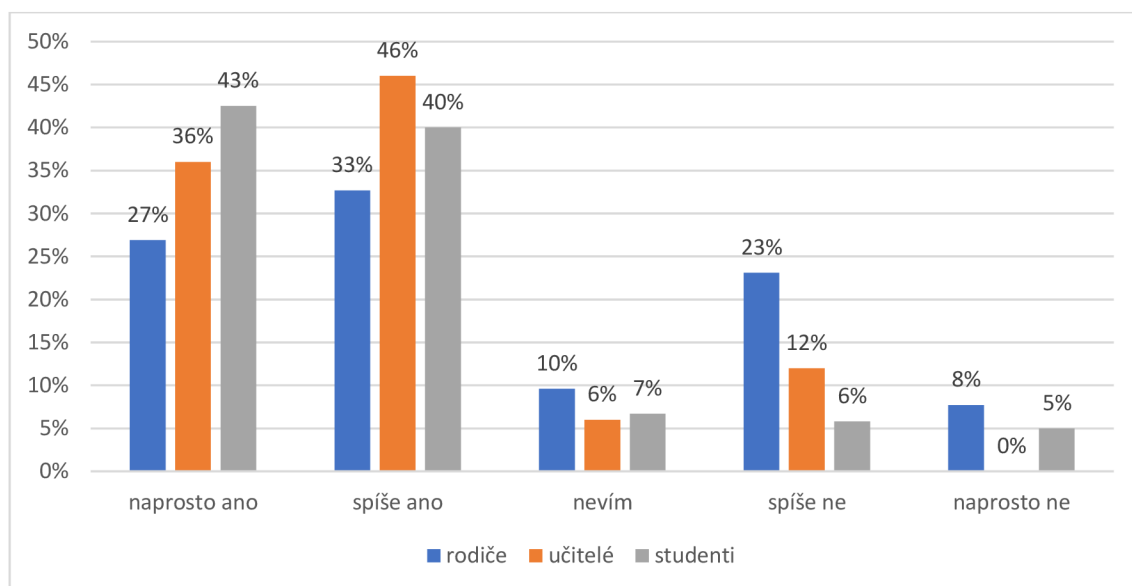

Graf 33 - Pokud ano, ve kterém ročníku by se téma „Intimní hygiena“ mělo začít probírat?

U dotazníkové položky „Pokud ano, ve kterém ročníku by se téma „Intimní hygiena“ mělo začít probírat?“ byla přijata alternativní hypotéza. H_A – Názory na to, ve kterém ročníku by se téma „Intimní hygiena“ mělo začít probírat jsou u jednotlivých skupin respondentů různé. Nejčastější odpověď rodičů byla „3.“ (33 %), nejčastější odpověď učitelů byla „1.“ (40 %) a nejčastější odpověď studentů byla „4.“ (28 %). Druhá nejčastější odpověď rodičů byla „1.“ (26 %), druhá nejčastější odpověď učitelů byla „5.“ (23 %) a druhá nejčastější odpověď studentů byla „5.“ (27 %). Z grafu je patrné, že názory respondentů na to, ve kterém ročníku by se téma „Intimní hygiena“ mělo začít probírat se výrazně rozcházejí.

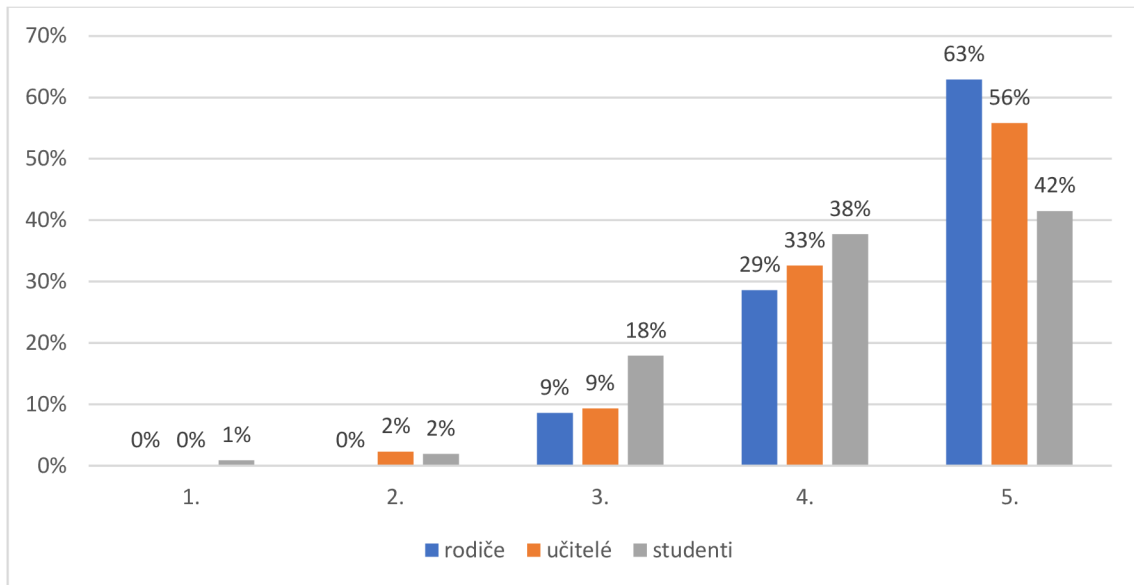
Mělo by podle vás být téma „Menstruace a poluce“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

Graf 34 - Mělo by podle vás být téma „Menstruace a poluce“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

U dotazníkové položky „Mělo by podle vás být téma „Menstruace a poluce“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?“ byla přijata alternativní hypotéza. H_A – Názory na to, zda by téma „Menstruace a poluce“ mělo být součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů různé. Nejčastější odpověď rodičů byla „spíše ano“ (33 %), nejčastější odpověď učitelů byla „spíše ano“ (46 %) a nejčastější odpověď studentů byla „naprosto ano“ (43 %). Druhá nejčastější odpověď rodičů byla „naprosto ano“ (27 %), druhá nejčastější odpověď učitelů byla „naprosto ano“ (36 %) a druhá nejčastější odpověď studentů byla „spíše ano“ (40 %). Poměrně vysoké procento rodičů (23 %) také odpovědělo „spíše ne“. Navzdory přijaté alternativní hypotéze je z grafu patrné, že podle většiny respondentů by téma „Menstruace a poluce“ mělo být součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ. Statisticky významné rozdíly se týkají četností odpovědí „naprosto ano“ a „spíše ano“.

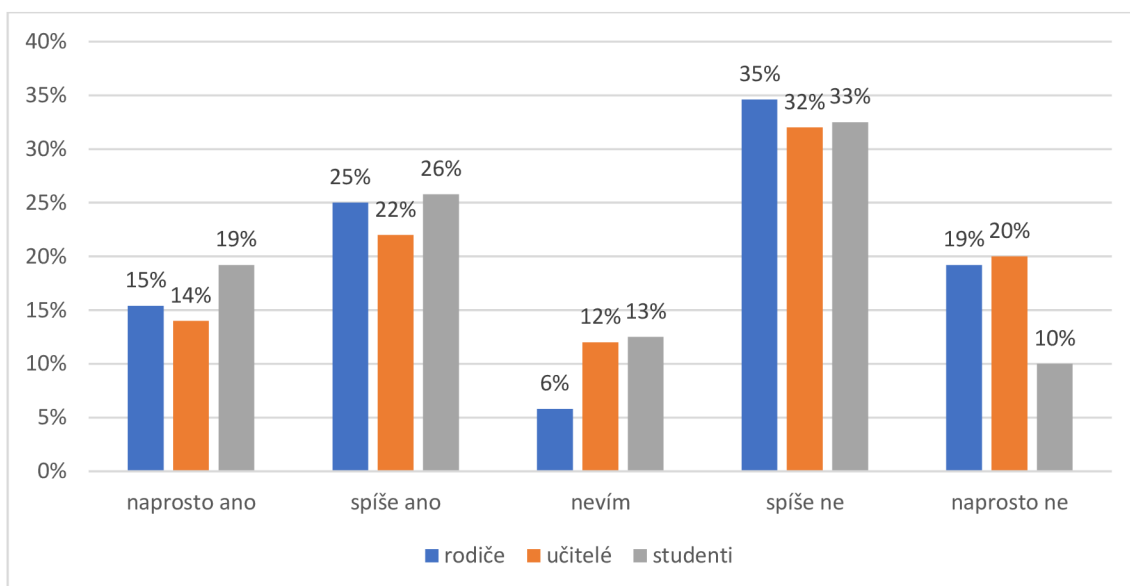
Pokud ano, ve kterém ročníku by téma „Menstruace a poluce“ mělo začít probírat?

Graf 35 - Pokud ano, ve kterém ročníku by téma „Menstruace a poluce“ mělo začít probírat?

U dotazníkové položky „Pokud ano, ve kterém ročníku by se téma „Menstruace a poluce“ mělo začít probírat?“ byla přijata nulová hypotéza. H_0 – Názory na to, ve kterém ročníku by se téma „Menstruace a poluce“ mělo začít probírat jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné. 42-63 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „5.“, 29-38 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „4.“. Většina respondentů tedy zastává názor, že by se téma „Menstruace a poluce“ mělo začít probírat v 5. ročníku.

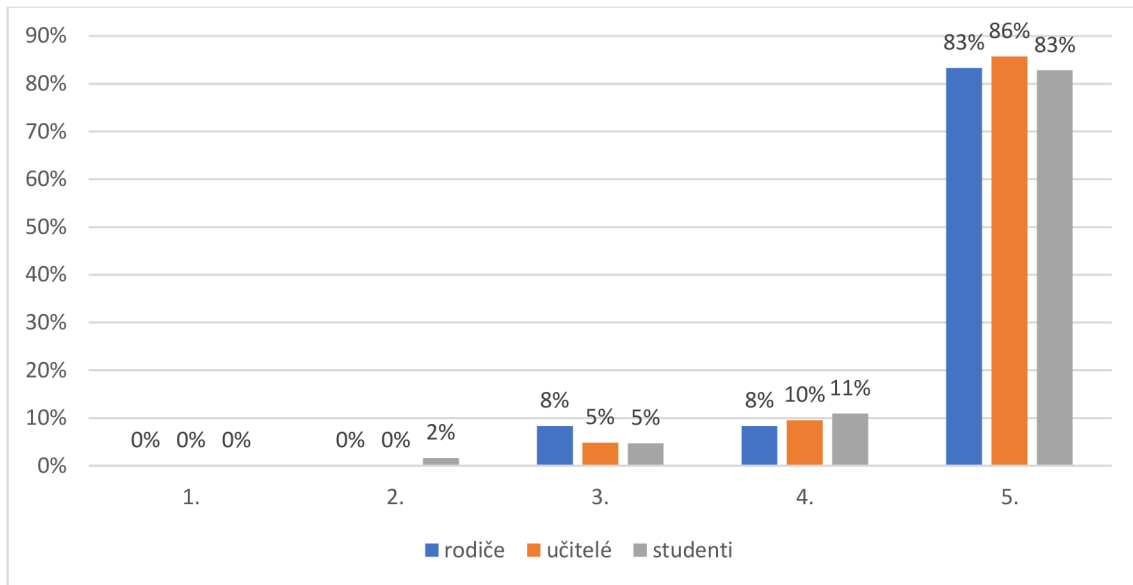
Mělo by podle vás být téma „Antikoncepce“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

Graf 36 - Mělo by podle vás být téma „Antikoncepce“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

U dotazníkové položky „Mělo by podle vás být téma „Antikoncepce“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?“ byla přijata nulová hypotéza. H_0 – Názory na to, zda by téma „Antikoncepce“ mělo být součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné. 32-35 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „spíše ne“, 22-26 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „spíše ano“, 10-20 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „naprosto ne“ a 14-19 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „naprosto ano“. Navzdory přijaté nulové hypotéze je z grafu patrné, že názory respondentů na to, zda by téma „Antikoncepce“ mělo či nemělo být součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ se rozcházejí.

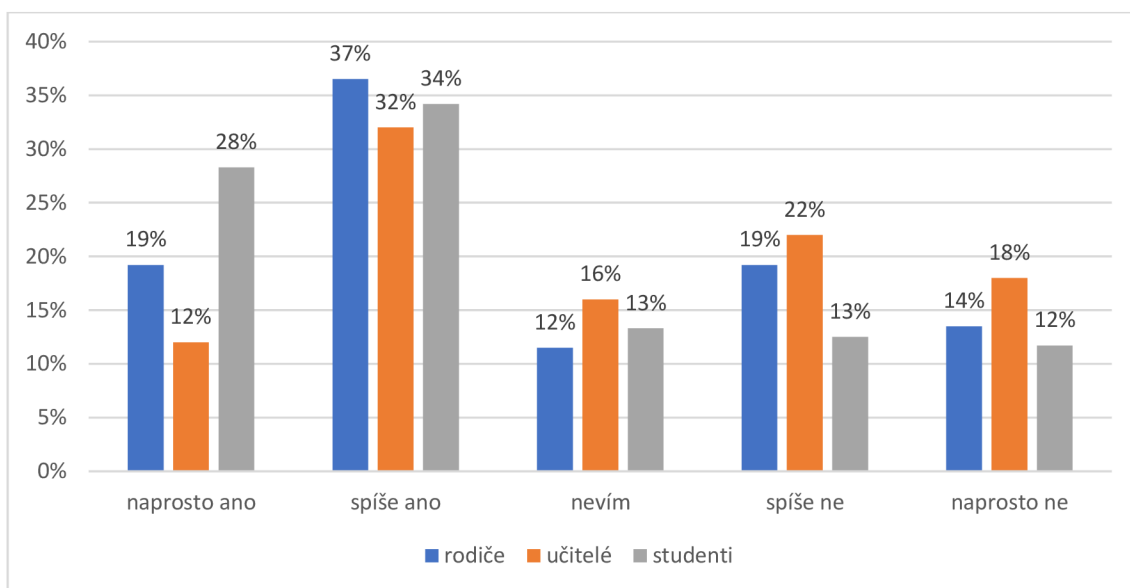
Pokud ano, ve kterém ročníku by se téma „Antikoncepce“ mělo začít probírat?

Graf 37 - Pokud ano, ve kterém ročníku by se téma „Antikoncepce“ mělo začít probírat?

U dotazníkové položky „Pokud ano, ve kterém ročníku by se téma „Antikoncepce“ mělo začít probírat?“ byla přijata nulová hypotéza. H_0 – Názory na to, ve kterém ročníku by se téma „Antikoncepce“ mělo začít probírat jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné. 83-86 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „5.“. Většina respondentů tedy zastává názor, že by se téma „Antikoncepce“ mělo začít probírat v 5. ročníku.

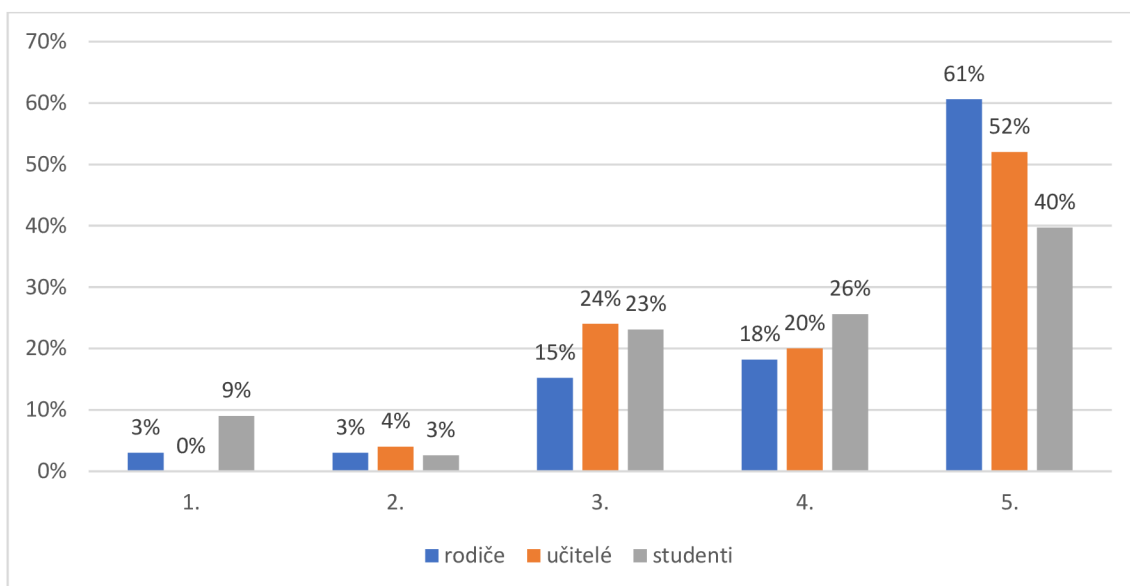
Mělo by podle vás být téma „Homosexualita a transsexualita“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

Graf 38 - Mělo by podle vás být téma „Homosexualita a transsexualita“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

U dotazníkové položky „Mělo by podle vás být téma „Homosexualita a transsexualita“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?“ byla přijata nulová hypotéza. H_0 – Názory na to, zda by téma „Homosexualita a transsexualita“ mělo být součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné. 32-37 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „spíše ano“. Dále se již názory jednotlivých skupin respondentů mírně odlišují. Druhá nejčastější odpověď rodičů (19 %) byla „naprosto ano“ a „spíše ne“, druhá nejčastější odpověď učitelů (22 %) byla „spíše ne“ a druhá nejčastější odpověď studentů (28 %) byla „naprosto ano“. Navzdory tomu že většina respondentů zastává názor že by téma „Homosexualita a transsexualita“ mělo být součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ je z grafu patrné, že názory respondentů na toto téma nejsou zcela jednoznačné.

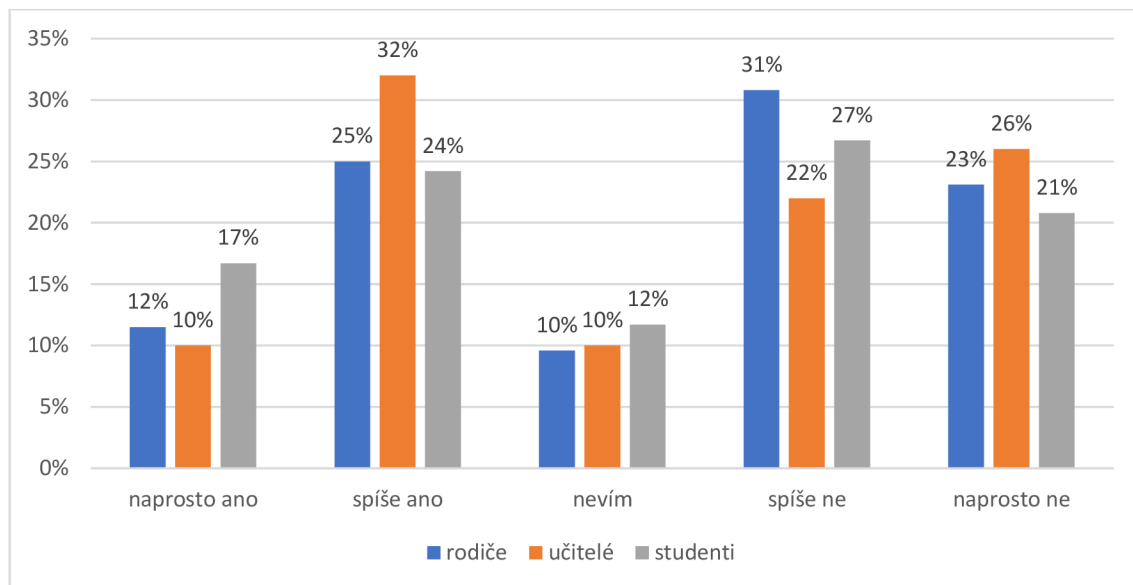
Pokud ano, ve kterém ročníku by se téma „Homosexualita a transsexualita“ mělo začít probírat?

Graf 39 - Pokud ano, ve kterém ročníku by se téma „Homosexualita a transsexualita“ mělo začít probírat?

U dotazníkové položky „Pokud ano, ve kterém ročníku by se téma „Homosexualita a transsexualita“ mělo začít probírat?“ byla přijata nulová hypotéza. H_0 – Názory na to, ve kterém ročníku by se téma „Homosexualita a transsexualita“ mělo začít probírat jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné. 40-61 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „5.“, 18-26 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „4.“ a 15-24 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „3.“. Většina respondentů tedy zastává názor, že by se téma „Homosexualita a transsexualita“ mělo začít probírat v 5. ročníku.

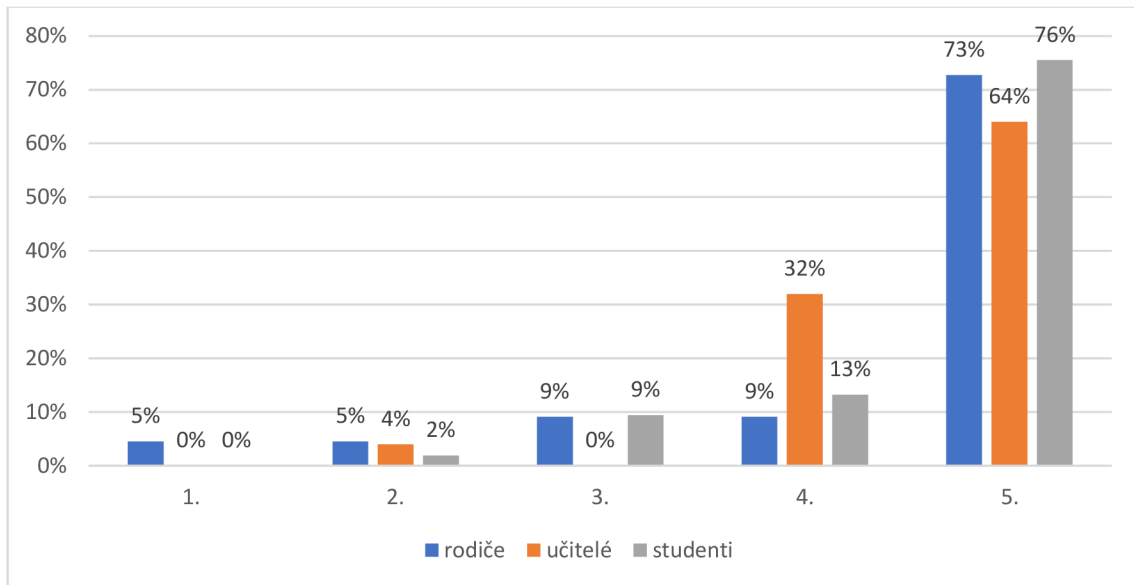
Mělo by podle vás být téma „Masturbace a pornografie“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

Graf 40 - Mělo by podle vás být téma „Masturbace a pornografie“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

U dotazníkové položky „Mělo by podle vás být téma „Masturbace a pornografie“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?“ byla přijata nulová hypotéza. H_0 – Názory na to, zda by téma „Masturbace a pornografie“ mělo být součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné. Nejčastější odpověď rodičů (31 %) byla „spíše ne“, nejčastější odpověď učitelů (32 %) byla „spíše ano“ a nejčastější odpověď studentů (27 %) byla „spíše ne“. Druhá nejčastější odpověď rodičů (25 %) byla „spíše ano“, druhá nejčastější odpověď učitelů (26 %) byla „naprosto ne“ a druhá nejčastější odpověď studentů (24 %) byla „spíše ano“. Navzdory tomu že většina respondentů zastává názor že by téma „Masturbace a pornografie“ nemělo být součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ je z grafu patrné, že názory respondentů na toto téma nejsou zcela jednoznačné.

Pokud ano, ve kterém ročníku by se téma „Masturbace a pornografie“ mělo začít probírat?

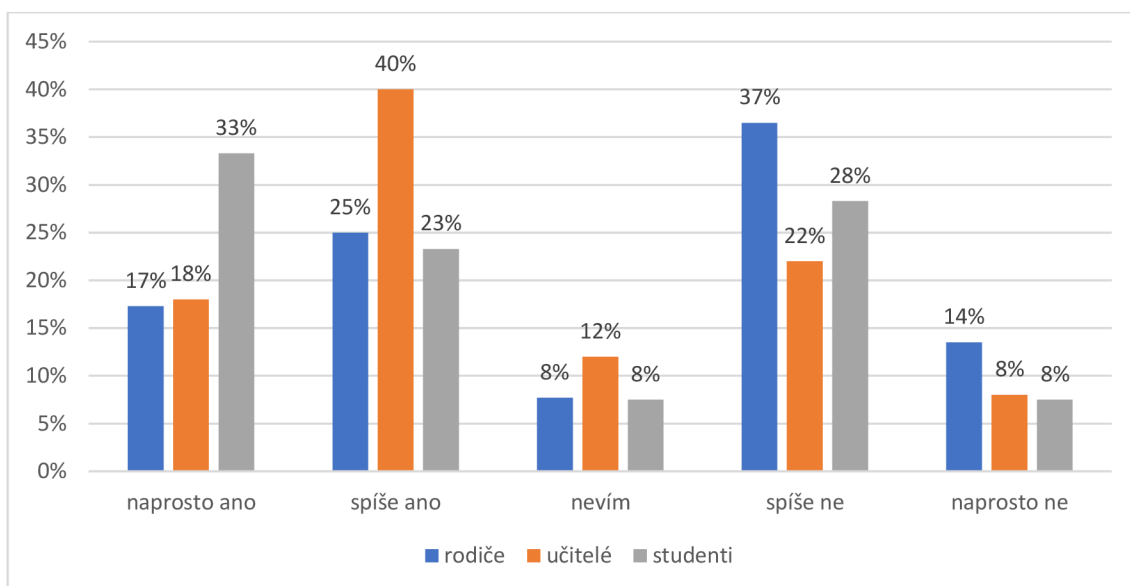

Graf 41 - Pokud ano, ve kterém ročníku by se téma „Masturbace a pornografie“ mělo začít probírat?

U dotazníkové položky „Pokud ano, ve kterém ročníku by se téma „Masturbace a pornografie“ mělo začít probírat?“ byla přijata nulová hypotéza. H_0 – Názory na to, ve kterém ročníku by se téma „Masturbace a pornografie“ mělo začít probírat jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné. 64-76 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „5.“. Poměrně vysoké procento učitelů (32 %) také odpovědělo „4.“. Většina respondentů tedy zastává názor, že by se téma „Masturbace a pornografie“ mělo začít probírat v 5. ročníku.

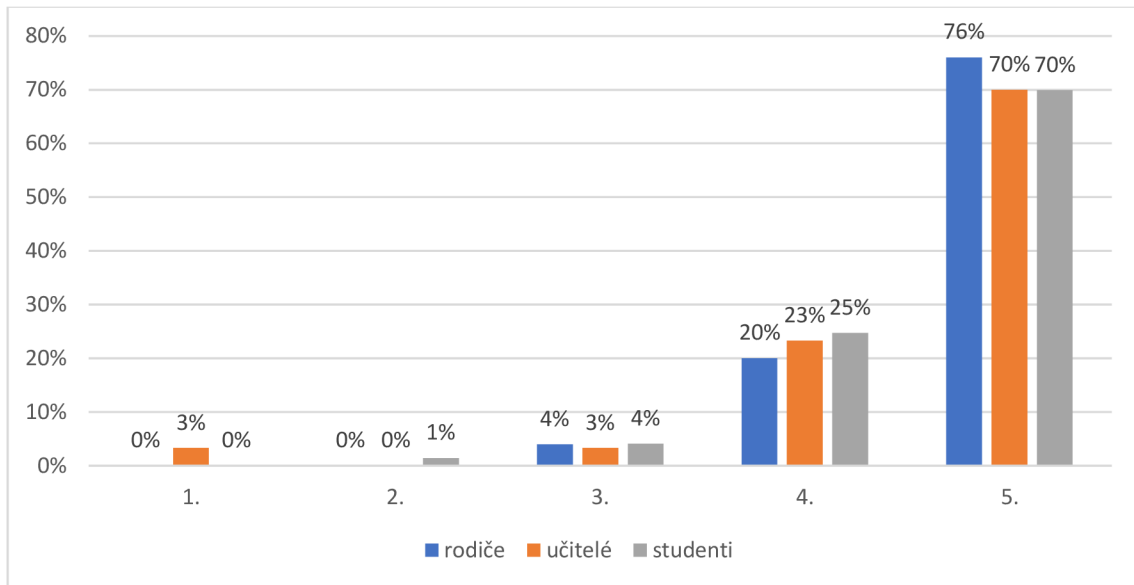
Mělo by podle vás být téma „Pohlavně přenosné nemoci“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

Graf 42 - Mělo by podle vás být téma „Pohlavně přenosné nemoci“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

U dotazníkové položky „Mělo by podle vás být téma „Pohlavně přenosné nemoci“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?“ byla přijata nulová hypotéza. H_0 – Názory na to, zda by téma „Pohlavně přenosné nemoci“ mělo být součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné. Nejčastější odpověď rodičů (37 %) byla „spíše ne“, nejčastější odpověď učitelů (40 %) byla „spíše ano“ a nejčastější odpověď studentů (33 %) byla „naprosto ano“. Druhá nejčastější odpověď rodičů (25 %) byla „spíše ano“, druhá nejčastější odpověď učitelů (22 %) byla „spíše ne“ a druhá nejčastější odpověď studentů (28 %) byla „spíše ne“. Navzdory tomu že většina respondentů zastává názor že by téma „Pohlavně přenosné nemoci“ mělo být součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ je z grafu patrné, že názory respondentů na toto téma nejsou zcela jednoznačné.

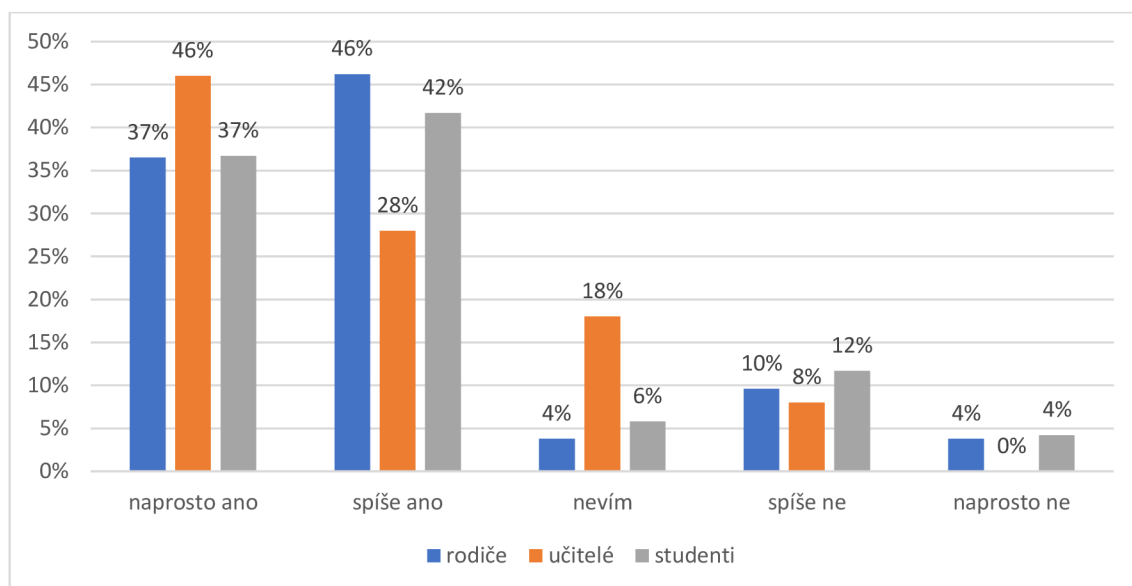
Pokud ano, ve kterém ročníku by se téma „Pohlavně přenosné nemoci“ mělo začít probírat?

Graf 43 - Pokud ano, ve kterém ročníku by se téma „Pohlavně přenosné nemoci“ mělo začít probírat?

U dotazníkové položky „Pokud ano, ve kterém ročníku by se téma „Pohlavně přenosné nemoci“ mělo začít probírat?“ byla přijata nulová hypotéza. H_0 – Názory na to, ve kterém ročníku by se téma „Pohlavně přenosné nemoci“ mělo začít probírat jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné. 70-76 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „5.“, 20-25 % respondentů z každé skupiny odpovědělo „4.“. Většina respondentů tedy zastává názor, že by se téma „Pohlavně přenosné nemoci“ mělo začít probírat v 5. ročníku.

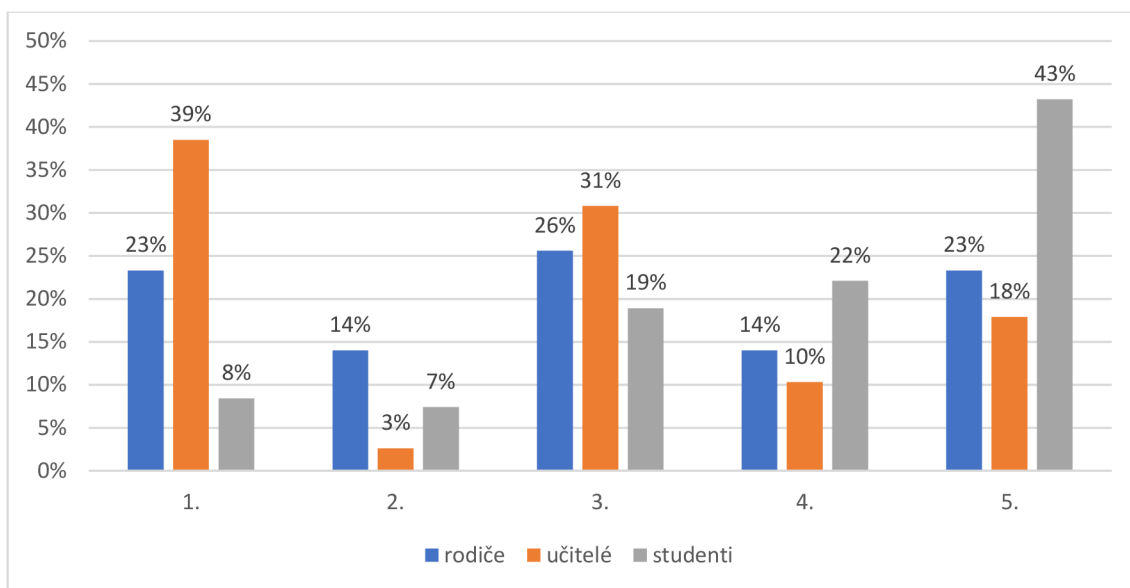
Mělo by podle vás být téma „Pohlavní zneužívání“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

Graf 44 - Mělo by podle vás být téma „Pohlavní zneužívání“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

U dotazníkové položky „Mělo by podle vás být téma „Pohlavní zneužívání“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?“ byla přijata nulová hypotéza. H_0 – Názory na to, zda by téma „Pohlavní zneužívání“ mělo být součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ jsou u jednotlivých skupin respondentů stejné. Nejčastější odpověď rodičů (46 %) byla „spíše ano“, nejčastější odpověď učitelů (46 %) byla „naprosto ano“ a nejčastější odpověď studentů (42 %) byla „spíše ano“. Druhá nejčastější odpověď rodičů (37 %) byla „naprosto ano“, druhá nejčastější odpověď učitelů (28 %) byla „spíše ano“ a druhá nejčastější odpověď studentů (37 %) byla „naprosto ano“. Většina respondentů tedy zastává názor, že by téma „Pohlavní zneužívání“ mělo být součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ.

Pokud ano, ve kterém ročníku by se téma „Pohlavní zneužívání“ mělo začít probírat?

Graf 45 - Pokud ano, ve kterém ročníku by se téma „Pohlavní zneužívání“ mělo začít probírat?

U dotazníkové položky „Pokud ano, ve kterém ročníku by se téma „Pohlavní zneužívání“ mělo začít probírat?“ byla přijata alternativní hypotéza. H_A – Názory na to, ve kterém ročníku by se téma „Pohlavní zneužívání“ mělo začít probírat jsou u jednotlivých skupin respondentů různé. Nejčastější odpověď rodičů byla „3.“ (26 %), nejčastější odpověď učitelů byla „1.“ (39 %) a nejčastější odpověď studentů byla „5.“ (43 %). Druhá nejčastější odpověď rodičů byla „1.“ a „5.“ (23 %), druhá nejčastější odpověď učitelů byla „3.“ (31 %) a druhá nejčastější odpověď studentů byla „4.“ (22 %). Z grafu je patrné, že názory respondentů na to, ve kterém ročníku by se téma „Pohlavní zneužívání“ mělo začít probírat se výrazně rozcházejí.

7.9 Odpovědi na výzkumné otázky a komentáře respondentů

Na základě statistického zpracování a vyhodnocení dat a následné interpretace výsledků bylo odpovězeno na výzkumné otázky:

1) Podporují respondenti výuku sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

Ano, většina respondentů podporuje výuku sexuální výchovy jako součást vzdělávání žáků 1. stupně ZŠ. Zároveň se většina respondentů domnívá, že výuka sexuální výchovy garantovaná MŠMT by měla začít právě na 1. stupni základní školy.

2) Jakým způsobem by se podle respondentů měla sexuální výchova na 1. stupni ZŠ realizovat?

Podle většiny respondentů by sexuální výchova na 1. stupni ZŠ neměla být vyučována jako samostatný předmět, ale její témata by měla být integrována v rámci jiných předmětů. Chlapci a dívky by se ji neměli učit odděleně, ale společně. A neměla by být volitelným předmětem.

3) Kdo je podle respondentů vhodným a kompetentním pracovníkem k výuce sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

Podle většiny respondentů je vhodným a kompetentním pracovníkem k výuce sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ třídní učitel. Zhruba třetina respondentů se pak domnívá, že je to exténní odborný pracovník.

4) Podporují respondenti spolupráci rodiny a školy v rámci výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

Ano, většina respondentů podporuje spolupráci rodiny a školy v rámci výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ. Většina respondentů se také domnívá, že by rodiče měli být o průběhu sexuální výchovy informováni.

5) Jaký je názor respondentů na ukotvení výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ v kurikulárních dokumentech?

Většina respondentů podporuje ukotvení výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání. Většina dotazovaných učitelů pak také podporuje ukotvení výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ v Minimální preventivním programu školy.

6) Jaká témata by podle respondentů měla být součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

Podle většiny respondentů by součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ měla být následující témata: Pohlavní orgány a pohlavní znaky muže a ženy; Těhotenství, porod a rodičovství; Intimní hygiena; Menstruace a poluce; Homosexualita a transsexualita; Pohlavně přenosné nemoci; Pohlavní zneužívání. K tématům, u kterých se názory respondentů výrazně rozcházejí je pak možno zařadit: Pohlavní styk a oplození; Antikoncepce; Masturbace a pornografie.

V závěru dotazníku měli respondenti možnost vyjádřit své připomínky a komentáře k výzkumnému šetření. Na tomto místě jsou uvedeny doslovné přepisy vybraných komentářů:

„Velice podceňované téma, a přitom tak přirozené. Začlenění je skvělý nápad, jen si myslím, že je to vždy o učiteli, pokud ten není spokojen se svým sexuálním životem, těžko o tom může zaujatě a pěkně hovořit se žáky.“ (otec, 41-50 let)

„Vše by mělo být dětem řečeno citlivě, tak aby rozuměly. Ne vždy je potřeba používat přesné názvy, ale ani příliš dětské...“ (matka, 31-40 let)

„Myslím, že základní osvětu provádí rodiče sami doma. Na prvním stupni bych děti neřitoval detaily a když už vyučovat, tak okrajově a jen tam kde by byl očividný zájem, jít do hloubky.“ (otec, 41-50 let)

„Nižší stupeň základní školy je pro dítě dle Freuda obdobím latence, kdy dítě sexualita nezajímá. Sám to vidím na dětech doma. Sexuální výchova by se měla začít vyučovat až s počátkem puberty, kdy dítě začíná sexualitu výrazněji vnímat.“ (otec, 41-50 let)

„Zajímavá práce, nikdy mě nenapadlo o tomto tématu přemýšlet již ve vztahu k prvnímu stupni, ale otázky, které jste pokládala jsou důležité a mnohé z nich, věkově k prvnímu stupni, přiměřené.“ (matka 31-40 let)

„Pohlavní orgány se standardně probírají v sekci člověk a jeho svět, u nás v pátém ročníku, ostatní jednotlivá témata probírám dle dotazů dětí, jeví se mi zbytečné některé páťáky "strašit" nebo jim vnucovat rovnou všechny informace, když některým z nich nedělá dobře ani to, že se o takovém tématu bavíme obecně. Většinou se ale stejně najdou zvědavci, kterým většina z dalších otázek vytane na mysl a ptají se ať už přímo či formou dotazovací krabičky, protože toto téma je intimnějšího rázu. Často propojují rizika zneužití i se zneužíváním v kyberprostoru.“ (učitelka, 25-30 let)

„Nemyslím si, že by sexuální výchova na 1. st. ZŠ měla být v RVP. Mnohému se děti přirozeně učí z rodiny a v předmětech prvouky a přírodovědy.“ (učitelka, 41-50 let)

„Souhlasím s tím, aby se většina témat začala otevírat už ve 4. - 5.třídě, téma pohlavních orgánů a ženské a mužské znaky bych začala klidně ve 3. třídě. Jsou však témata, která bych dala spíše až na druhý stupeň, ale třeba hned od 6.třídy. Proto jsem na tyto možnosti většinou odpověděla nevím. Za mě je to ale rozhodně téma, kterému by se ve školství měla věnovat pozornost, a proto jsem ráda za tento výzkum (dotazník).“ (učitelka, do 25 let)

„První stupeň je pro sexuální výchovu příliš brzo. Tato témata bych otevřela nejdříve v šestém ročníku, dřív rozhodně ne.“ (studentka, do 25 let)

„Naprostou nesouhlasím s tématem sexuální výchovy na prvním stupni. Na prvním stupni děti podle mě něco jako sexualitu moc neprožívají, nechme je ještě v "dětském světě", kde nebudou přemýšlet nad tím, co to je sex, masturbace atd. A téma sexuality je většinou nepříjemné, nemělo by se tlačit na pilu. Stejně jako sexualita – sex, pornografie, masturbace, početí atd. se na prvním stupni neučí fyzika, chemie, filozofie... Myslím, že je lepší nechat to starším...“ (studentka, do 25 let)

„Já osobně bych Sexuální výchovu vyučovala až na 2. stupni ZŠ. Hlavně informace ohledně pohlavního styku, antikoncepce apod. Na 1.stupni spíše takové ty základy, např.: rozdíl mezi mužem a ženou.“ (studentka, do 25 let)

„Děkuji, že se tomuto tématu věnujete.“ (studentka, do 25 let)

Většina respondentů však možnost vyjádřit či upřesnit svůj názor v dodatečném slovním komentáři nevyužila, proto je třeba vybrané komentáře považovat za ukázkou názoru jednotlivce, byť zajímavou, nikoli však relevantní.

ZÁVĚR

Cílem teoretické části této diplomové práce bylo popsat a objasnit teoretická východiska k praktické části této diplomové práce. V šesti kapitolách byly tedy popsány základní aspekty sexuální výchovy; postojů jakožto psychologického pojmu; mladšího školního věku z hlediska psychosexuálního vývoje, psychosexuálních vztahů a sexuálního chování; ukotvení sexuální výchovy v kurikulárních dokumentech; sexuální výchovy na 1. stupni základní školy z hlediska role učitele, školního metodika prevence, úlohy rodiny a spolupráce rodiny a školy; způsobů implementace sexuální výchovy do výuky na 1. stupni ZŠ.

Cílem praktické části této diplomové práce bylo pomocí dotazníku analyzovat postoje rodičů, učitelů a studentů učitelství k výuce sexuální výchovy na 1. stupni základních škol. Analýza těchto postojů by pak měla vést k zamyšlení nad významem, obsahem a kvalitou výuky dané problematiky na 1. stupních českých základních škol. Byly tedy zformulovány výzkumné otázky; vytvořen výzkumný nástroj (tj. sestaveny dotazníky); realizován předvýzkum a provedena korekce výzkumného nástroje; realizováno výzkumné šetření; statisticky zpracovány a vyhodnoceny data; provedena interpretace výsledků a zodpovězeny výzkumné otázky.

Podle výše uvedeného byly tedy naplněny cíle teoretické i praktické části této diplomové práce.

Tato diplomová práce se zabývá výhradně postoji. Bylo by tedy nejen možné, ale také žádoucí, aby na tuto práci navazovaly další výzkumné šetření, které by reflektovaly například obsah a kvalitu výuky sexuální výchovy na českých základních školách. Je totiž bezesporu, že budou-li postoje zainteresovaných jedinců korespondovat se způsoby realizace a obsahem výuky sexuální výchovy na 1. stupni základních škol, bude samotná výuka o to kvalitnější a spolupráce zainteresovaných jedinců o to efektivnější.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ A LITERATURY

AJZEN, Icek, 2005. *Attitudes, personality and behavior*. 2nd ed. Maidenhead: Open University Press. Mapping social psychology. ISBN 0-335-21703-6.

HARTL, Pavel a HARTLOVÁ, Helena, 2015. *Psychologický slovník*. 3. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0873-0.

HAYES, Nicky, 2021. *Základy sociální psychologie*. 8. vyd. Přeložil Irena ŠTĚPANÍKOVÁ. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1850-0.

CHRÁSKA, Miroslav, 2016. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2. vyd. Praha: Grada. Pedagogika. ISBN 978-80-247-5326-3.

KAŇÁK, Jan, et al., 2014. *Děti a jejich sexualita: rádce pro rodiče a pedagogy*. 1. vyd. Brno: CPress. ISBN 978-80-264-0290-9.

KELLY, Gary F., 2008. *Sexuality today*. 9th ed. Boston: McGraw-Hill Higher Education. ISBN 978-0-07-338226-1.

KOLIBA, Peter, WEISS, Petr, NĚMEC, Martin a DIBONOVÁ, Markéta, 2019. *Sexuální výchova pro studenty porodní asistence a ošetrovatelství*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-271-2039-0.

MATĚJČEK, Zdeněk, 2013. *Co, kdy a jak ve výchově dětí*. 6. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0519-7.

NAKONEČNÝ, Milan, 2020. *Sociální psychologie*. 3. vyd. Praha: Stanislav Juhaňák – Triton. ISBN 978-80-7553-842-0.

RAŠKOVÁ, Miluše, 2007. *5 otázek k sexuální výchově dětí předškolního a mladšího školního věku (3-11 let): informativní příručka o sexuální výchově nejen pro studenty, učitele, vychovatele a rodiče*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-1737-0.

RAŠKOVÁ, Miluše, 2008. *Připravenost učitele k sexuální výchově v kontextu pedagogické teorie a praxe v české primární škole*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého. Monografie. ISBN 9788024420776.

ŠILEROVÁ, Lenka, 2003. *Sexuální výchova: jak a proč mluvit s dětmi o sexualitě*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing. Pro rodiče. ISBN 8024702916.

ŠTĚRBOVÁ, Dana, et al., 2012. *Sexuální výchova – multidisciplinární přístup: medicína, psychologie, pedagogika, právo, demografie*. 1. vyd. Ostrava: CAT Publishing. Odborná publikace. ISBN 978-80-904290-5-5.

ŠTĚRBOVÁ, Dana a RAŠKOVÁ, Miluše, 2016. *Specifika komunikace ve vztahu k sexualitě I: pomáhající profese ve vztahu k sexualitě, včetně osob s mentálním postižením*. 2. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. Monografie. ISBN 978-80-244-5025-4.

ŠTĚRBOVÁ, Dana a RAŠKOVÁ, Miluše, 2019. *Specifika komunikace ve vztahu k sexualitě III: pomáhající profese ve vztahu k sexualitě, včetně osob s mentálním postižením – připravenost do praxe*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. Monografie. ISBN 978-80-244-5556-3.

ŠULOVÁ, Lenka, FAIT, Tomáš a WEISS, Petr, et al., 2011. *Výchova k sexuálně reprodukčnímu zdraví*. 1. vyd. Praha: Maxdorf. ISBN 978-80-7345-238-4.

ZVĚŘINA, Jaroslav, 2003. *Sexuologie (nejen) pro lékaře*. 1. vyd. Brno: CERM. ISBN 8072042645.

Elektronické zdroje:

DELGADO, Paulette, 2022. *The Importance of Sex Education* [online]. Monterrey: Observatory of the Institute for the Future of Education [cit. 2. 3. 2023]. Available from: <https://observatory.tec.mx/edu-news/the-importance-of-comprehensive-sexuality-education/>

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY, 2010a. *Doporučení MŠMT k realizaci sexuální výchovy v základních školách* [online]. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [cit. 3. 2. 2023]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/doporuceni-msmt-k-realizaci-sexualni-vychovy-v-zakladnich>

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY, 2010b. *Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže, Příloha 18 – Rizikové sexuální chování* [online]. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [cit. 3. 2. 2023]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY, 2017. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání* [online]. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [cit. 3. 2. 2023]. Dostupné z: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcove-vzdelavaci-program-pro-zakladni-vzdelavani-rvp-zv/>

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY, 2021. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání* [online]. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [cit. 3. 2. 2023]. Dostupné z: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcove-vzdelavaci-program-pro-zakladni-vzdelavani-rvp-zv/>

MIOVSKÝ, Michal, et al., 2012. *Návrh doporučené struktury minimálního preventivního programu prevence rizikového chování pro základní školy* [online]. 1. vyd. Praha: Togga [cit. 2. 3. 2023]. ISBN 978-80-87258-74-3. Dostupné z: <https://www.adiktologie.cz/navrh-doporucene-struktury-minimalniho-preventivniho-programu-prevence-rizikoveho-chovani-pro-zakladni-skoly>

REGIONÁLNÍ KANCELÁŘ WHO PRO EVROPU A BZGA, 2017. *Standardy pro sexuální výchovu v Evropě: rámec pro tvůrce osnov, vzdělávací a zdravotnické instituce a odborníky* [online]. 1. vyd. Praha: Společnost pro plánování rodiny a sexuální výchovu [cit. 2. 3. 2023]. ISBN 978-80-905696-6-9. Dostupné z: https://planovanirodiny.cz/storage/Standardy_pro_sexualni_vychovu_v_Evrope.pdf

SADKOVÁ, Tereza, 2018. *Současný stav sexuální výchovy v rámci základního vzdělávání v České republice – systematický přehled teorie a praxe*. *Adiktologie* [online], roč. 18, č. 1, s. 48–58 [cit. 2. 3. 2023]. Dostupné z: https://www.addictology.cz/wp-content/uploads/2018/10/Pages-from-Adiktologie_I_24-48-58-1.pdf

ŠILEROVÁ, Lenka, 2015. *Faktory sexuální výchovy v rodině*. In: MITLÖHNER, Miroslav a PROUZOVÁ, Zuzana, eds. *23. celostátní kongres k sexuální výchově v České republice* [online]. Praha: Společnost pro plánování rodiny a sexuální výchovu, s. 120–125 [cit. 2. 3. 2023]. ISBN 978-80-905696-2-1. Dostupné z: https://www.planovanirodiny.cz/storage/sborniky/23_kongres_15.pdf

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – Dotazník pro učitele a studenty učitelství

Příloha B – Dotazník pro rodiče žáků 1. stupně ZŠ

Příloha C – Tabulky

PŘÍLOHA A – DOTAZNÍK PRO UČITELE A STUDENTY UČITELSTVÍ

Vážené respondentky, vážení respondenti,

obracím se na Vás s žádostí o vyplnění dotazníku, který slouží jako empirická část mé diplomové práce na téma "Postoje učitelů a rodičů k výuce sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ v kontextu RVP ZV". Analýza vašich postojů by měla vést k zamyšlení nad významem, obsahem a způsobem výuky dané problematiky. Vaše odpovědi zůstanou anonymní. Vyplnění dotazníku Vám zabere cca 15 minut. Předem děkuji za spolupráci a čas, který vyplňováním strávíte.

Kateřina Honová – studentka Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci.

Faktografické údaje respondentů

Vyučujete na 1. stupni základní školy?

Ano, jsem učitelem s aprobačí / Ano, jsem učitelem bez aprobače / Ne, nejsem učitelem 1. stupně ZŠ

Pokud ano, jak dlouho vykonáváte toto povolání?

méně než 5 let / 5 – 10 let / 11 – 20 let / 21 – 30 let / 31 – 40 let / více než 40 let

Jste v současné době studentem oboru učitelství 1. stupně ZŠ na vysoké škole?

Ano / Ne

Pokud ano, ve kterém jste ročníku?

1. / 2. / 3. / 4. / 5.

Jste-li učitelem 1. stupně ZŠ, integrujete témata sexuální výchovy do výuky na 1. stupni ZŠ?

Naprosto ano / spíše ano / nevím / spíše ne / naprosto ne

Vzpomínáte si, že by jakoukoli formou probíhala výuka sexuální výchovy, když jste byli vy sami žáky 1. stupně ZŠ?

Ano, probíhala / Ne, neprobíhala / Nevzpomínám si

Postoje respondentů

1. Ve kterém období by podle vás měla začít výuka sexuální výchovy dětí/žáků garantovaná MŠMT?

MŠ / 1. stupeň ZŠ / 2. stupeň ZŠ / SŠ / Nikdy / Jiné: _____

2. Podporujete výuku sexuální výchovy jako součást vzdělávání žáků 1. stupně ZŠ?

Naprosto ano / spíše ano / nevím / spíše ne / naprosto ne

3. Měla by podle vás být sexuální výchova na 1. stupni ZŠ vyučována jako samostatný předmět?

Naprosto ano / spíše ano / nevím / spíše ne / naprosto ne

4. Podporujete integraci témat sexuální výchovy v rámci jiných předmětů na 1. stupni ZŠ?

Naprosto ano / spíše ano / nevím / spíše ne / naprosto ne

5. Měli by se podle vás sexuální výchovu na 1. stupni ZŠ učit chlapci a dívky odděleně?

Naprosto ano / spíše ano / nevím / spíše ne / naprosto ne

6. Měla by podle vás být sexuální výchova na 1. stupni ZŠ volitelným předmětem?

Naprosto ano / spíše ano / nevím / spíše ne / naprosto ne

7. Souhlasíte s kompetencí třídního učitele k výuce sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

Naprosto ano / spíše ano / nevím / spíše ne / naprosto ne

8. Měla by podle vás být výuka sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ v kompetenci jiného pracovníka?

Ano, měla by být v kompetenci školního metodika prevence / Ano, měla by být v kompetenci extérního odborného pracovníka / Ne, měla by zůstat v kompetenci třídního učitele / Jiné:

_____

9. Je podle vás důležité spolupracovat v rámci výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ s rodiči žáků?

Naprosto ano / spíše ano / nevím / spíše ne / naprosto ne

10. Je podle vás důležité informovat rodiče žáků o průběhu výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

Naprosto ano / spíše ano / nevím / spíše ne / naprosto ne

11. Je podle vás důležité spolupracovat v rámci výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ se školním metodikem prevence?

Naprosto ano / spíše ano / nevím / spíše ne / naprosto ne

12. Je podle vás důležité informovat školního metodika prevence o průběhu výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

Naprosto ano / spíše ano / nevím / spíše ne / naprosto ne

13. Podporujete ukotvení výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání? (Dále jen RVP ZV)

Naprosto ano / spíše ano / nevím / spíše ne / naprosto ne

14. Je podle vás sexuální výchova žáků 1. stupně ZŠ zastoupena v RVP ZV v dostatečné míře?

Naprosto ano / spíše ano / nevím / spíše ne / naprosto ne

15. Mělo by podle vás být sexuální výchově žáků 1. stupně ZŠ v RVP ZV věnováno pozornosti více?

Naprosto ano / spíše ano / nevím / spíše ne / naprosto ne

16. Jste-li učitelem 1. stupně ZŠ, podporujete ukotvení výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ v Minimálním preventivním programu vaší školy? (Dále jen MPP)

Naprosto ano / spíše ano / nevím / spíše ne / naprosto ne

17. Jste-li učitelem 1. stupně ZŠ, je podle vás sexuální výchova žáků 1. stupně ZŠ zastoupena ve vašem MPP v dostatečné míře?

Naprosto ano / spíše ano / nevím / spíše ne / naprosto ne

18. Jste-li učitelem 1. stupně ZŠ, mělo by podle vás být sexuální výchově žáků 1. stupně ZŠ ve vašem MPP věnováno pozornosti více?

Naprosto ano / spíše ano / nevím / spíše ne / naprosto ne

19. Mělo by podle vás být téma „Pohlavní orgány a pohlavní znaky muže a ženy“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

Naprosto ano / spíše ano / nevím / spíše ne / naprosto ne

20. Pokud ano, ve kterém ročníku by se podle vás mělo začít téma probírat?

1. / 2. / 3. / 4. / 5.

21. Mělo by podle vás být téma „Pohlavní styk a oplození“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

Naprosto ano / spíše ano / nevím / spíše ne / naprosto ne

22. Pokud ano, ve kterém ročníku by se podle vás mělo začít téma probírat?

1. / 2. / 3. / 4. / 5.

23. Mělo by podle vás být téma „Těhotenství, porod a rodičovství“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

Naprosto ano / spíše ano / nevím / spíše ne / naprosto ne

24. Pokud ano, ve kterém ročníku by se podle vás mělo začít téma probírat?

1. / 2. / 3. / 4. / 5.

25. Mělo by podle vás být téma „Intimní hygiena“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

Naprostο ano / spíše ano / nevím / spíše ne / naprostο ne

26. Pokud ano, ve kterém ročníku by se podle vás mělo začít téma probírat?

1. / 2. / 3. / 4. / 5.

27. Mělo by podle vás být téma „Menstruace a poluce“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

Naprostο ano / spíše ano / nevím / spíše ne / naprostο ne

28. Pokud ano, ve kterém ročníku by se podle vás mělo začít téma probírat?

1. / 2. / 3. / 4. / 5.

29. Mělo by podle vás být téma „Antikoncepce“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

Naprostο ano / spíše ano / nevím / spíše ne / naprostο ne

30. Pokud ano, ve kterém ročníku by se podle vás mělo začít téma probírat?

1. / 2. / 3. / 4. / 5.

31. Mělo by podle vás být téma „Homosexualita a transsexualita“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

Naprostο ano / spíše ano / nevím / spíše ne / naprostο ne

32. Pokud ano, ve kterém ročníku by se podle vás mělo začít téma probírat?

1. / 2. / 3. / 4. / 5.

33. Mělo by podle vás být téma „Masturbace a pornografie“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

Naprostο ano / spíše ano / nevím / spíše ne / naprostο ne

34. Pokud ano, ve kterém ročníku by se podle vás mělo začít téma probírat?

1. / 2. / 3. / 4. / 5.

35. Mělo by podle vás být téma „Pohlavně přenosné nemoci“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

Naprosto ano / spíše ano / nevím / spíše ne / naprosto ne

36. Pokud ano, ve kterém ročníku by se podle vás mělo začít téma probírat?

1. / 2. / 3. / 4. / 5.

37. Mělo by podle vás být téma „Pohlavní zneužívání“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

Naprosto ano / spíše ano / nevím / spíše ne / naprosto ne

38. Pokud ano, ve kterém ročníku by se podle vás mělo začít téma probírat?

1. / 2. / 3. / 4. / 5.

Demografické údaje respondentů:

Pohlaví: Muž / Žena

Věk: do 25 let / 25 – 30 let / 31 – 40 let / 41 – 50 let / 51 – 60 let / nad 60 let

Dosažený stupeň vzdělání: SOŠ / VOŠ / VŠ bc. / VŠ Mgr. / Jiné:

Máte-li zájem obdržet výsledky tohoto výzkumného šetření, zde napište svou emailovou adresu. _____

Máte-li k tomuto dotazníku jakékoli poznámky nebo připomínky, neváhejte je prosím na tomto místě sdílet. _____

_____
_____

PŘÍLOHA B – DOTAZNÍK PRO RODIČE ŽÁKŮ 1. STUPNĚ ZŠ

Vážené respondentky, vážení respondenti,

obracím se na Vás s žádostí o vyplnění dotazníku, který slouží jako empirická část mé diplomové práce na téma "Postoje učitelů a rodičů k výuce sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ v kontextu RVP ZV". Analýza vašich postojů by měla vést k zamyšlení nad významem, obsahem a způsobem výuky dané problematiky. Vaše odpovědi zůstanou anonymní. Vyplnění dotazníku Vám zabere cca 10-15 minut. Předem děkuji za spolupráci a čas, který vyplňováním strávíte.

Kateřina Honová – studentka Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci.

Faktografické údaje respondentů

Jste zákonným zástupcem žáka navštěvujícího 1. stupeň základní školy?

Ano / Ne

Pokud ano, který ročník základní školy tento žák navštěvuje?

1. / 2. / 3. / 4. / 5.

Vzpomínáte si, že by jakoukoli formou probíhala výuka sexuální výchovy, když jste byli vy sami žáky 1. stupně základní školy?

Ano, probíhala / Ne, neprobíhala / Nevzpomínám si

Postoje respondentů

1. Ve kterém období by podle vás měla začít výuka sexuální výchovy dětí/žáků garantovaná MŠMT?

MŠ / 1. stupeň ZŠ / 2. stupeň ZŠ / SŠ / Nikdy / Jiné: _____

2. Podporujete výuku sexuální výchovy jako součást vzdělávání žáků 1. stupně ZŠ?

Naprosto ano / spíše ano / nevím / spíše ne / naprosto ne

3. Měla by podle vás být sexuální výchova na 1. stupni ZŠ vyučována jako samostatný předmět?

Naprostο ano / spíše ano / nevím / spíše ne / naprostο ne

4. Podporujete integraci témat sexuální výchovy v rámci jiných předmětů na 1. stupni ZŠ?

Naprostο ano / spíše ano / nevím / spíše ne / naprostο ne

5. Měli by se podle vás sexuální výchovu na 1. stupni ZŠ učit chlapci a dívky odděleně?

Naprostο ano / spíše ano / nevím / spíše ne / naprostο ne

6. Měla by podle vás být sexuální výchova na 1. stupni ZŠ volitelným předmětem?

Naprostο ano / spíše ano / nevím / spíše ne / naprostο ne

7. Souhlasíte s kompetencí třídního učitele k výuce sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

Naprostο ano / spíše ano / nevím / spíše ne / naprostο ne

8. Měla by podle vás být výuka sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ v kompetenci jiného pracovníka?

Ano, měla by být v kompetenci školního metodika prevence / Ano, měla by být v kompetenci extérního odborného pracovníka / Ne, měla by zůstat v kompetenci třídního učitele / Jiné:

_____

9. Je podle vás důležitá spolupráce rodiny a školy v rámci výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

Naprostο ano / spíše ano / nevím / spíše ne / naprostο ne

10. Je podle vás důležité abyste byli informováni o průběhu výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ třídním učitelem?

Naprostο ano / spíše ano / nevím / spíše ne / naprostο ne

11. Je podle vás důležité, aby třídní učitel spolupracoval v rámci výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ se školním metodikem prevence?

Naprosto ano / spíše ano / nevím / spíše ne / naprosto ne

12. Je podle vás důležité, aby třídní učitel informoval školního metodika prevence o průběhu výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

Naprosto ano / spíše ano / nevím / spíše ne / naprosto ne

13. Podporujete ukotvení výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání? (kurikulární dokument MŠMT)

Naprosto ano / spíše ano / nevím / spíše ne / naprosto ne

14. Mělo by podle vás být téma „Pohlavní orgány a pohlavní znaky muže a ženy“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

Naprosto ano / spíše ano / nevím / spíše ne / naprosto ne

15. Pokud ano, ve kterém ročníku by se podle vás mělo začít téma probírat?

1. / 2. / 3. / 4. / 5.

16. Mělo by podle vás být téma „Pohlavní styk a oplození“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

Naprosto ano / spíše ano / nevím / spíše ne / naprosto ne

17. Pokud ano, ve kterém ročníku by se podle vás mělo začít téma probírat?

1. / 2. / 3. / 4. / 5.

18. Mělo by podle vás být téma „Těhotenství, porod a rodičovství“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

Naprosto ano / spíše ano / nevím / spíše ne / naprosto ne

19. Pokud ano, ve kterém ročníku by se podle vás mělo začít téma probírat?

1. / 2. / 3. / 4. / 5.

20. Mělo by podle vás být téma „Intimní hygiena“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

Naprostο ano / spíše ano / nevím / spíše ne / naprostο ne

21. Pokud ano, ve kterém ročníku by se podle vás mělo začít téma probírat?

1. / 2. / 3. / 4. / 5.

22. Mělo by podle vás být téma „Menstruace a poluce“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

Naprostο ano / spíše ano / nevím / spíše ne / naprostο ne

23. Pokud ano, ve kterém ročníku by se podle vás mělo začít téma probírat?

1. / 2. / 3. / 4. / 5.

24. Mělo by podle vás být téma „Antikoncepce“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

Naprostο ano / spíše ano / nevím / spíše ne / naprostο ne

25. Pokud ano, ve kterém ročníku by se podle vás mělo začít téma probírat?

1. / 2. / 3. / 4. / 5.

26. Mělo by podle vás být téma „Homosexualita a transsexualita“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

Naprostο ano / spíše ano / nevím / spíše ne / naprostο ne

27. Pokud ano, ve kterém ročníku by se podle vás mělo začít téma probírat?

1. / 2. / 3. / 4. / 5.

28. Mělo by podle vás být téma „Masturbace a pornografie“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

Naprostο ano / spíše ano / nevím / spíše ne / naprostο ne

29. Pokud ano, ve kterém ročníku by se podle vás mělo začít téma probírat?

1. / 2. / 3. / 4. / 5.

30. Mělo by podle vás být téma „Pohlavně přenosné nemoci“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

Naprosto ano / spíše ano / nevím / spíše ne / naprosto ne

31. Pokud ano, ve kterém ročníku by se podle vás mělo začít téma probírat?

1. / 2. / 3. / 4. / 5.

32. Mělo by podle vás být téma „Pohlavní zneužívání“ součástí výuky sexuální výchovy na 1. stupni ZŠ?

Naprosto ano / spíše ano / nevím / spíše ne / naprosto ne

33. Pokud ano, ve kterém ročníku by se podle vás mělo začít téma probírat?

1. / 2. / 3. / 4. / 5.

Demografické údaje respondentů:

Pohlaví: Muž / Žena

Věk: do 25 let / 25 – 30 let / 31 – 40 let / 41 – 50 let / 51 – 60 let / nad 60 let

Dosažený stupeň vzdělání: ZŠ / SOU / SOŠ / VOŠ / VŠ bc. / VŠ Mgr. / Jiné:

Máte-li zájem obdržet výsledky tohoto výzkumného šetření, zde napište svou emailovou adresu. _____

Máte-li k tomuto dotazníku jakékoli poznámky nebo připomínky, neváhejte je prosím na tomto místě sdílet. _____

_____
_____

PŘÍLOHA C – TABULKY

1 - tabulka pozorovaných četností

	rodiče P	učitelé P	studenti P	Σ
V MŠ	13	16	10	39
na 1. stupni ZŠ	23	23	68	114
na 2. stupni ZŠ	16	11	40	67
nikdy	0	0	2	2
Σ	52	50	120	222

2 - tabulka očekávaných četností

	rodiče O	učitelé O	studenti O	Σ
V MŠ	9,135	8,784	21,081	39
na 1. stupni ZŠ	26,703	25,676	61,622	114
na 2. stupni ZŠ	15,694	15,090	36,216	67
nikdy	0,468	0,450	1,081	2
Σ	52	50	120	222

3 - Výpočet testového kritéria chí-kvadrát pro kontingenční tabulku

P	O	P-O	$(P-O)^2$	$(P-O)^2 / O$
13	9,135	3,865	14,937	1,635
16	8,784	7,216	52,074	5,928
10	21,081	-11,081	122,790	5,825
23	26,703	-3,703	13,710	0,513
23	25,676	-2,676	7,159	0,279
68	61,622	6,378	40,684	0,660
16	15,694	0,306	0,094	0,006
11	15,090	-4,090	16,729	1,109
40	36,216	3,784	14,317	0,395
0	0,468	-0,468	0,219	0,468
0	0,450	-0,450	0,203	0,450
2	1,081	0,919	0,844	0,781
222	222,000			18,051

4 - tabulka pozorovaných četností

	rodiče P	učitelé P	studenti P	Σ
naprosto ano	21	21	47	89
spíše ano	16	16	37	69
nevím	1	3	11	15
spíše ne	12	9	22	43
naprosto ne	2	1	3	6
Σ	52	50	120	222

5 - tabulka očekávaných četností

	rodiče O	učitelé O	studenti O	Σ
naprosto ano	20,847	20,045	48,108	89
spíše ano	16,162	15,541	37,297	69
nevím	3,514	3,378	8,108	15
spíše ne	10,072	9,685	23,243	43
naprosto ne	1,405	1,351	3,243	6
Σ	52	50	120	222

6 - Výpočet testového kritéria chí-kvadrát pro kontingenční tabulku

P	O	P-O	$(P-O)^2$	$(P-O)^2 / O$
21	20,847	0,153	0,023	0,001
21	20,045	0,955	0,912	0,045
47	48,108	-1,108	1,228	0,026
16	16,162	-0,162	0,026	0,002
16	15,541	0,459	0,211	0,014
37	37,297	-0,297	0,088	0,002
1	3,514	-2,514	6,318	1,798
3	3,378	-0,378	0,143	0,042
11	8,108	2,892	8,363	1,031
12	10,072	1,928	3,717	0,369
9	9,685	-0,685	0,469	0,048
22	23,243	-1,243	1,546	0,066
2	1,405	0,595	0,354	0,252
1	1,351	-0,351	0,123	0,091
3	3,243	-0,243	0,059	0,018
222	222,000			3,807

7 - tabulka pozorovaných četností

	rodiče P	učitelé P	studenti P	Σ
naprosto ano	0	1	6	7
spíše ano	1	3	12	16
nevím	5	4	11	20
spíše ne	34	25	66	125
naprosto ne	12	17	25	54
Σ	52	50	120	222

8 - tabulka očekávaných četností

	rodiče O	učitelé O	studenti O	Σ
naprosto ano	1,640	1,577	3,784	7
spíše ano	3,748	3,604	8,649	16
nevím	4,685	4,505	10,811	20
spíše ne	29,279	28,153	67,568	125
naprosto ne	12,649	12,162	29,189	54
Σ	52	50	120	222

9 - Výpočet testového kritéria chí-kvadrát pro kontingenční tabulku

P	O	P-O	$(P-O)^2$	$(P-O)^2 / O$
0	1,640	-1,640	2,688	1,640
1	1,577	-0,577	0,332	0,211
6	3,784	2,216	4,912	1,298
1	3,748	-2,748	7,550	2,015
3	3,604	-0,604	0,364	0,101
12	8,649	3,351	11,232	1,299
5	4,685	0,315	0,099	0,021
4	4,505	-0,505	0,255	0,057
11	10,811	0,189	0,036	0,003
34	29,279	4,721	22,285	0,761
25	28,153	-3,153	9,942	0,353
66	67,568	-1,568	2,457	0,036
12	12,649	-0,649	0,421	0,033
17	12,162	4,838	23,405	1,924
25	29,189	-4,189	17,549	0,601
222	222,000			10,353

10 - tabulka pozorovaných četností

	rodiče P	učitelé P	studenti P	Σ
naprosto ano	16	19	46	81
spíše ano	21	18	47	86
nevím	4	1	10	15
spíše ne	8	10	17	35
naprosto ne	3	2	0	5
Σ	52	50	120	222

11 - tabulka očekávaných četností

	rodiče O	učitelé O	studenti O	Σ
naprosto ano	18,973	18,243	43,784	81
spíše ano	20,144	19,369	46,486	86
nevím	3,514	3,378	8,108	15
spíše ne	8,198	7,883	18,919	35
naprosto ne	1,171	1,126	2,703	5
Σ	52	50	120	222

12 - Výpočet testového kritéria chí-kvadrát pro kontingenční tabulku

P	O	P-O	$(P-O)^2$	$(P-O)^2 / O$
16	18,973	-2,973	8,839	0,466
19	18,243	0,757	0,573	0,031
46	43,784	2,216	4,912	0,112
21	20,144	0,856	0,732	0,036
18	19,369	-1,369	1,875	0,097
47	46,486	0,514	0,264	0,006
4	3,514	0,486	0,237	0,067
1	3,378	-2,378	5,657	1,674
10	8,108	1,892	3,579	0,441
8	8,198	-0,198	0,039	0,005
10	7,883	2,117	4,482	0,569
17	18,919	-1,919	3,682	0,195
3	1,171	1,829	3,345	2,856
2	1,126	0,874	0,764	0,678
0	2,703	-2,703	7,305	2,703
222	222,000			9,936

13 - tabulka pozorovaných četností

	rodiče P	učitelé P	studenti P	Σ
naprosto ano	0	0	1	1
spíše ano	7	10	27	44
nevím	8	4	15	27
spíše ne	25	20	57	102
naprosto ne	12	16	20	48
Σ	52	50	120	222

14 - tabulka očekávaných četností

	rodiče O	učitelé O	studenti O	Σ
naprosto ano	0,234	0,225	0,541	1
spíše ano	10,306	9,910	23,784	44
nevím	6,324	6,081	14,595	27
spíše ne	23,892	22,973	55,135	102
naprosto ne	11,243	10,811	25,946	48
Σ	52	50	120	222

15 - Výpočet testového kritéria chí-kvadrát pro kontingenční tabulku

P	O	P-O	$(P-O)^2$	$(P-O)^2 / O$
0	0,234	-0,234	0,055	0,234
0	0,225	-0,225	0,051	0,225
1	0,541	0,459	0,211	0,391
7	10,306	-3,306	10,932	1,061
10	9,910	0,090	0,008	0,001
27	23,784	3,216	10,344	0,435
8	6,324	1,676	2,808	0,444
4	6,081	-2,081	4,331	0,712
15	14,595	0,405	0,164	0,011
25	23,892	1,108	1,228	0,051
20	22,973	-2,973	8,839	0,385
57	55,135	1,865	3,478	0,063
12	11,243	0,757	0,573	0,051
16	10,811	5,189	26,928	2,491
20	25,946	-5,946	35,354	1,363
222	222,000			7,917

16 - tabulka pozorovaných četností

	rodiče P	učitelé P	studenti P	Σ
naprosto ano	0	0	3	3
spíše ano	5	6	12	23
nevím	3	6	12	21
spíše ne	32	16	65	113
naprosto ne	12	22	28	62
Σ	52	50	120	222

17 - tabulka očekávaných četností

	rodiče O	učitelé O	studenti O	Σ
naprosto ano	0,703	0,676	1,622	3
spíše ano	5,387	5,180	12,432	23
nevím	4,919	4,730	11,351	21
spíše ne	26,468	25,450	61,081	113
naprosto ne	14,523	13,964	33,514	62
Σ	52	50	120	222

18 - Výpočet testového kritéria chí-kvadrát pro kontingenční tabulku

P	O	P-O	$(P-O)^2$	$(P-O)^2 / O$
0	0,703	-0,703	0,494	0,703
0	0,676	-0,676	0,457	0,676
3	1,622	1,378	1,900	1,172
5	5,387	-0,387	0,150	0,028
6	5,180	0,820	0,672	0,130
12	12,432	-0,432	0,187	0,015
3	4,919	-1,919	3,682	0,749
6	4,730	1,270	1,614	0,341
12	11,351	0,649	0,421	0,037
32	26,468	5,532	30,598	1,156
16	25,450	-9,450	89,311	3,509
65	61,081	3,919	15,358	0,251
12	14,523	-2,523	6,363	0,438
22	13,964	8,036	64,578	4,625
28	33,514	-5,514	30,399	0,907
222	222,000			14,736

19 - tabulka pozorovaných četností

	rodiče P	učitelé P	studenti P	Σ
naprosto ano	10	16	23	49
spíše ano	16	14	47	77
nevím	9	5	33	47
spíše ne	14	12	16	42
naprosto ne	3	3	1	7
Σ	52	50	120	222

20 - - tabulka očekávaných četností

	rodiče O	učitelé O	studenti O	Σ
naprosto ano	11,477	11,036	26,486	49
spíše ano	18,036	17,342	41,622	77
nevím	11,009	10,586	25,405	47
spíše ne	9,838	9,459	22,703	42
naprosto ne	1,640	1,577	3,784	7
Σ	52	50	120	222

21 - Výpočet testového kritéria chí-kvadrát pro kontingenční tabulku

P	O	P-O	$(P-O)^2$	$(P-O)^2 / O$
10	11,477	-1,477	2,183	0,190
16	11,036	4,964	24,641	2,233
23	26,486	-3,486	12,156	0,459
16	18,036	-2,036	4,145	0,230
14	17,342	-3,342	11,171	0,644
47	41,622	5,378	28,927	0,695
9	11,009	-2,009	4,036	0,367
5	10,586	-5,586	31,199	2,947
33	25,405	7,595	57,678	2,270
14	9,838	4,162	17,324	1,761
12	9,459	2,541	6,454	0,682
16	22,703	-6,703	44,926	1,979
3	1,640	1,360	1,851	1,129
3	1,577	1,423	2,026	1,285
1	3,784	-2,784	7,749	2,048
222	222,000			18,919

22 - tabulka pozorovaných četností

	rodiče P	učitelé P	studenti P	Σ
A	28	29	61	118
B	4	9	26	39
C	17	10	31	58
D	3	2	2	7
Σ	52	50	120	222

23 - tabulka očekávaných četností

	rodiče O	učitelé O	studenti O	Σ
A	27,640	26,577	63,784	118
B	9,135	8,784	21,081	39
C	13,586	13,063	31,351	58
D	1,640	1,577	3,784	7
Σ	52	50	120	222

24 - Výpočet testového kritéria chí-kvadrát pro kontingenční tabulku

P	O	P-O	(P-O)²	(P-O)² / O
28	27,640	0,360	0,130	0,005
29	26,577	2,423	5,873	0,221
61	63,784	-2,784	7,749	0,121
4	9,135	-5,135	26,370	2,887
9	8,784	0,216	0,047	0,005
26	21,081	4,919	24,196	1,148
17	13,586	3,414	11,658	0,858
10	13,063	-3,063	9,382	0,718
31	31,351	-0,351	0,123	0,004
3	1,640	1,360	1,851	1,129
2	1,577	0,423	0,179	0,114
2	3,784	-1,784	3,182	0,841
222	222,000			8,050

25 - tabulka pozorovaných četností

	rodiče P	učitelé P	studenti P	Σ
naprosto ano	11	14	47	72
spíše ano	31	25	50	106
nevím	5	7	15	27
spíše ne	5	4	7	16
naprosto ne	0	0	1	1
Σ	52	50	120	222

26 - tabulka očekávaných četností

	rodiče O	učitelé O	studenti O	Σ
naprosto ano	16,865	16,216	38,919	72
spíše ano	24,829	23,874	57,297	106
nevím	6,324	6,081	14,595	27
spíše ne	3,748	3,604	8,649	16
naprosto ne	0,234	0,225	0,541	1
Σ	52	50	120	222

27 - Výpočet testového kritéria chí-kvadrát pro kontingenční tabulku

P	O	P-O	$(P-O)^2$	$(P-O)^2 / O$
11	16,865	-5,865	34,397	2,040
14	16,216	-2,216	4,912	0,303
47	38,919	8,081	65,304	1,678
31	24,829	6,171	38,083	1,534
25	23,874	1,126	1,268	0,053
50	57,297	-7,297	53,251	0,929
5	6,324	-1,324	1,754	0,277
7	6,081	0,919	0,844	0,139
15	14,595	0,405	0,164	0,011
5	3,748	1,252	1,568	0,418
4	3,604	0,396	0,157	0,044
7	8,649	-1,649	2,718	0,314
0	0,234	-0,234	0,055	0,234
0	0,225	-0,225	0,051	0,225
1	0,541	0,459	0,211	0,391
222	222,000			8,590

28 - tabulka pozorovaných četností

	rodiče P	učitelé P	studenti P	Σ
naprosto ano	13	11	45	69
spíše ano	21	24	54	99
nevím	8	5	6	19
spíše ne	10	10	14	34
naprosto ne	0	0	1	1
Σ	52	50	120	222

29 - tabulka očekávaných četností

	rodiče O	učitelé O	studenti O	Σ
naprosto ano	16,162	15,541	37,297	69
spíše ano	23,189	22,297	53,514	99
nevím	4,450	4,279	10,270	19
spíše ne	7,964	7,658	18,378	34
naprosto ne	0,234	0,225	0,541	1
Σ	52	50	120	222

30 - Výpočet testového kritéria chí-kvadrát pro kontingenční tabulku

P	O	P-O	$(P-O)^2$	$(P-O)^2 / O$
13	16,162	-3,162	9,999	0,619
11	15,541	-4,541	20,617	1,327
45	37,297	7,703	59,332	1,591
21	23,189	-2,189	4,793	0,207
24	22,297	1,703	2,899	0,130
54	53,514	0,486	0,237	0,004
8	4,450	3,550	12,599	2,831
5	4,279	0,721	0,519	0,121
6	10,270	-4,270	18,235	1,776
10	7,964	2,036	4,145	0,521
10	7,658	2,342	5,487	0,716
14	18,378	-4,378	19,170	1,043
0	0,234	-0,234	0,055	0,234
0	0,225	-0,225	0,051	0,225
1	0,541	0,459	0,211	0,391
222	222,000			11,735

31 - tabulka pozorovaných četností

	rodiče P	učitelé P	studenti P	Σ
naprosto ano	13	24	50	87
spíše ano	18	23	58	99
nevím	17	3	11	31
spíše ne	4	0	1	5
Σ	52	50	120	222

32 - tabulka očekávaných četností

	rodiče O	učitelé O	studenti O	Σ
naprosto ano	20,378	19,595	47,027	87
spíše ano	23,189	22,297	53,514	99
nevím	7,261	6,982	16,757	31
spíše ne	1,171	1,126	2,703	5
Σ	52	50	120	222

33 - Výpočet testového kritéria chí-kvadrát pro kontingenční tabulku

P	O	P-O	$(P-O)^2$	$(P-O)^2 / O$
13	20,378	-7,378	54,440	2,671
24	19,595	4,405	19,408	0,990
50	47,027	2,973	8,839	0,188
18	23,189	-5,189	26,928	1,161
23	22,297	0,703	0,494	0,022
58	53,514	4,486	20,129	0,376
17	7,261	9,739	94,843	13,062
3	6,982	-3,982	15,856	2,271
11	16,757	-5,757	33,140	1,978
4	1,171	2,829	8,002	6,833
0	1,126	-1,126	1,268	1,126
1	2,703	-1,703	2,899	1,073
222	222,000			31,751

34 - tabulka pozorovaných četností

	rodiče P	učitelé P	studenti P	Σ
naprosto ano	9	18	40	67
spíše ano	18	24	59	101
nevím	20	6	17	43
spíše ne	4	2	4	10
naprosto ne	1	0	0	1
Σ	52	50	120	222

35 - tabulka očekávaných četností

	rodiče O	učitelé O	studenti O	Σ
naprosto ano	15,694	15,090	36,216	67
spíše ano	23,658	22,748	54,595	101
nevím	10,072	9,685	23,243	43
spíše ne	2,342	2,252	5,405	10
naprosto ne	0,234	0,225	0,541	1
Σ	52	50	120	222

36 - Výpočet testového kritéria chí-kvadrát pro kontingenční tabulku

P	O	P-O	$(P-O)^2$	$(P-O)^2 / O$
9	15,694	-6,694	44,806	2,855
18	15,090	2,910	8,468	0,561
40	36,216	3,784	14,317	0,395
18	23,658	-5,658	32,009	1,353
24	22,748	1,252	1,568	0,069
59	54,595	4,405	19,408	0,355
20	10,072	9,928	98,564	9,786
6	9,685	-3,685	13,577	1,402
17	23,243	-6,243	38,978	1,677
4	2,342	1,658	2,748	1,173
2	2,252	-0,252	0,064	0,028
4	5,405	-1,405	1,975	0,365
1	0,234	0,766	0,586	2,503
0	0,225	-0,225	0,051	0,225
0	0,541	-0,541	0,292	0,541
222	222,000			23,290

37 - tabulka pozorovaných četností

	rodiče P	učitelé P	studenti P	Σ
naprosto ano	13	16	38	67
spíše ano	23	19	38	80
nevím	0	4	20	24
spíše ne	12	8	20	40
naprosto ne	4	3	4	11
Σ	52	50	120	222

38 - tabulka očekávaných četností

	rodiče O	učitelé O	studenti O	Σ
naprosto ano	15,694	15,090	36,216	67
spíše ano	18,739	18,018	43,243	80
nevím	5,622	5,405	12,973	24
spíše ne	9,369	9,009	21,622	40
naprosto ne	2,577	2,477	5,946	11
Σ	52	50	120	222

39 - Výpočet testového kritéria chí-kvadrát pro kontingenční tabulku

P	O	P-O	$(P-O)^2$	$(P-O)^2 / O$
13	15,694	-2,694	7,256	0,462
16	15,090	0,910	0,828	0,055
38	36,216	1,784	3,182	0,088
23	18,739	4,261	18,158	0,969
19	18,018	0,982	0,964	0,054
38	43,243	-5,243	27,492	0,636
0	5,622	-5,622	31,603	5,622
4	5,405	-1,405	1,975	0,365
20	12,973	7,027	49,379	3,806
12	9,369	2,631	6,920	0,739
8	9,009	-1,009	1,018	0,113
20	21,622	-1,622	2,630	0,122
4	2,577	1,423	2,026	0,786
3	2,477	0,523	0,273	0,110
4	5,946	-1,946	3,787	0,637
222	222,000			14,563

40 - tabulka pozorovaných četností

	učitelé P	studenti P	Σ
naprosto ano	2	1	3
spíše ano	20	8	28
nevím	10	46	56
spíše ne	14	52	66
naprosto ne	4	13	17
Σ	50	120	170

41 - tabulka očekávaných četností

	učitelé O	studenti O	Σ
naprosto ano	0,882	2,118	3
spíše ano	8,235	19,765	28
nevím	16,471	39,529	56
spíše ne	19,412	46,588	66
naprosto ne	5,000	12,000	17
Σ	50	120	170

42 - Výpočet testového kritéria chí-kvadrát pro kontingenční tabulku

P	O	P-O	$(P-O)^2$	$(P-O)^2 / O$
2	0,882	1,118	1,249	1,416
1	2,118	-1,118	1,249	0,590
20	8,235	11,765	138,408	16,807
8	19,765	-11,765	138,408	7,003
10	16,471	-6,471	41,869	2,542
46	39,529	6,471	41,869	1,059
14	19,412	-5,412	29,287	1,509
52	46,588	5,412	29,287	0,629
4	5,000	-1,000	1,000	0,200
13	12,000	1,000	1,000	0,083
170	170,000			31,837

43 - tabulka pozorovaných četností

	učitelé P	studenti P	Σ
naprosto ano	7	27	34
spíše ano	16	47	63
nevím	6	23	29
spíše ne	18	21	39
naprosto ne	3	2	5
Σ	50	120	170

44 - tabulka očekávaných četností

	učitelé O	studenti O	Σ
naprosto ano	10,000	24,000	34
spíše ano	18,529	44,471	63
nevím	8,529	20,471	29
spíše ne	11,471	27,529	39
naprosto ne	1,471	3,529	5
Σ	50	120	170

45 - Výpočet testového kritéria chí-kvadrát pro kontingenční tabulku

P	O	P-O	$(P-O)^2$	$(P-O)^2 / O$
7	10,000	-3,000	9,000	0,900
27	24,000	3,000	9,000	0,375
16	18,529	-2,529	6,398	0,345
47	44,471	2,529	6,398	0,144
6	8,529	-2,529	6,398	0,750
23	20,471	2,529	6,398	0,313
18	11,471	6,529	42,633	3,717
21	27,529	-6,529	42,633	1,549
3	1,471	1,529	2,339	1,591
2	3,529	-1,529	2,339	0,663
170	170,000			10,346

46 – Test dobré shody chí-kvadrát

	P	O	P-O	(P-O)²	(P-O)² / O
naprosto ano	16	10	6	36	3,6
spíše ano	20	10	10	100	10
nevím	4	10	-6	36	3,6
spíše ne	9	10	-1	1	0,1
naprosto ne	1	10	-9	81	8,1
Σ	50	50			25,4

47 - Test dobré shody chí-kvadrát

	P	O	P-O	(P-O)²	(P-O)² / O
naprosto ano	1	10	-9	81	8,1
spíše ano	21	10	11	121	12,1
nevím	10	10	0	0	0
spíše ne	18	10	8	64	6,4
naprosto ne	0	10	-10	100	10
Σ	50	50			36,6

48 - Test dobré shody chí-kvadrát

	P	O	P-O	(P-O)²	(P-O)² / O
naprosto ano	1	10	-9	81	8,1
spíše ano	19	10	9	81	8,1
nevím	8	10	-2	4	0,4
spíše ne	19	10	9	81	8,1
naprosto ne	3	10	-7	49	4,9
Σ	50	50			29,6

49 - tabulka pozorovaných četností

	rodiče P	učitelé P	studenti P	Σ
naprosto ano	18	22	51	91
spíše ano	24	24	51	99
nevím	1	1	5	7
spíše ne	6	3	12	21
naprosto ne	3	0	1	4
Σ	52	50	120	222

50 - tabulka očekávaných četností

	rodiče O	učitelé O	studenti O	Σ
naprosto ano	21,315	20,495	49,189	91
spíše ano	23,189	22,297	53,514	99
nevím	1,640	1,577	3,784	7
spíše ne	4,919	4,730	11,351	21
naprosto ne	0,937	0,901	2,162	4
Σ	52	50	120	222

51 - Výpočet testového kritéria chí-kvadrát pro kontingenční tabulku

P	O	P-O	$(P-O)^2$	$(P-O)^2 / O$
18	21,315	-3,315	10,991	0,516
22	20,495	1,505	2,264	0,110
51	49,189	1,811	3,279	0,067
24	23,189	0,811	0,657	0,028
24	22,297	1,703	2,899	0,130
51	53,514	-2,514	6,318	0,118
1	1,640	-0,640	0,409	0,250
1	1,577	-0,577	0,332	0,211
5	3,784	1,216	1,479	0,391
6	4,919	1,081	1,169	0,238
3	4,730	-1,730	2,992	0,633
12	11,351	0,649	0,421	0,037
3	0,937	2,063	4,256	4,543
0	0,901	-0,901	0,812	0,901
1	2,162	-1,162	1,351	0,625
222	222,000			8,796

52 - tabulka pozorovaných četností

	rodiče P	učitelé P	studenti P	Σ
1.	9	6	6	21
2.	7	12	10	29
3.	12	11	30	53
4.	6	10	28	44
5.	11	8	32	51
Σ	45	47	106	198

53 - tabulka očekávaných četností

	rodiče O	učitelé O	studenti O	Σ
1.	4,773	4,985	11,242	21
2.	6,591	6,884	15,525	29
3.	12,045	12,581	28,374	53
4.	10,000	10,444	23,556	44
5.	11,591	12,106	27,303	51
Σ	45	47	106	198

54 - Výpočet testového kritéria chí-kvadrát pro kontingenční tabulku

P	O	P-O	$(P-O)^2$	$(P-O)^2 / O$
9	4,773	4,227	17,870	3,744
6	4,985	1,015	1,031	0,207
6	11,242	-5,242	27,483	2,445
7	6,591	0,409	0,167	0,025
12	6,884	5,116	26,175	3,802
10	15,525	-5,525	30,528	1,966
12	12,045	-0,045	0,002	0,000
11	12,581	-1,581	2,499	0,199
30	28,374	1,626	2,645	0,093
6	10,000	-4,000	16,000	1,600
10	10,444	-0,444	0,198	0,019
28	23,556	4,444	19,753	0,839
11	11,591	-0,591	0,349	0,030
8	12,106	-4,106	16,860	1,393
32	27,303	4,697	22,062	0,808
198	198,000			17,170

55 - tabulka pozorovaných četností

	rodiče P	učitelé P	studenti P	Σ
naprosto ano	6	10	24	40
spíše ano	20	18	48	86
nevím	4	3	7	14
spíše ne	14	11	32	57
naprosto ne	8	7	9	24
Σ	52	49	120	221

56 - tabulka očekávaných četností

	rodiče O	učitelé O	studenti O	Σ
naprosto ano	9,412	8,869	21,719	40
spíše ano	20,235	19,068	46,697	86
nevím	3,294	3,104	7,602	14
spíše ne	13,412	12,638	30,950	57
naprosto ne	5,647	5,321	13,032	24
Σ	52	49	120	221

57 - Výpočet testového kritéria chí-kvadrát pro kontingenční tabulku

P	O	P-O	$(P-O)^2$	$(P-O)^2 / O$
6	9,412	-3,412	11,640	1,237
10	8,869	1,131	1,280	0,144
24	21,719	2,281	5,201	0,239
20	20,235	-0,235	0,055	0,003
18	19,068	-1,068	1,140	0,060
48	46,697	1,303	1,698	0,036
4	3,294	0,706	0,498	0,151
3	3,104	-0,104	0,011	0,003
7	7,602	-0,602	0,362	0,048
14	13,412	0,588	0,346	0,026
11	12,638	-1,638	2,683	0,212
32	30,950	1,050	1,102	0,036
8	5,647	2,353	5,536	0,980
7	5,321	1,679	2,818	0,530
9	13,032	-4,032	16,254	1,247
221	221,000			4,953

58 - tabulka pozorovaných četností

	rodiče P	učitelé P	studenti P	Σ
1.	3	0	1	4
2.	2	0	1	3
3.	5	3	15	23
4.	5	12	22	39
5.	15	17	37	69
Σ	30	32	76	138

59 - tabulka očekávaných četností

	rodiče O	učitelé O	studenti O	Σ
1.	0,870	0,928	2,203	4
2.	0,652	0,696	1,652	3
3.	5,000	5,333	12,667	23
4.	8,478	9,043	21,478	39
5.	15,000	16,000	38,000	69
Σ	30	32	76	138

60 - Výpočet testového kritéria chí-kvadrát pro kontingenční tabulku

P	O	P-O	$(P-O)^2$	$(P-O)^2 / O$
3	0,870	2,130	4,539	5,220
0	0,928	-0,928	0,860	0,928
1	2,203	-1,203	1,447	0,657
2	0,652	1,348	1,817	2,786
0	0,696	-0,696	0,484	0,696
1	1,652	-0,652	0,425	0,257
5	5,000	0,000	0,000	0,000
3	5,333	-2,333	5,444	1,021
15	12,667	2,333	5,444	0,430
5	8,478	-3,478	12,098	1,427
12	9,043	2,957	8,741	0,967
22	21,478	0,522	0,272	0,013
15	15,000	0,000	0,000	0,000
17	16,000	1,000	1,000	0,063
37	38,000	-1,000	1,000	0,026
138	138,000			14,488

61 - tabulka pozorovaných četností

	rodiče P	učitelé P	studenti P	Σ
naprosto ano	14	17	28	59
spíše ano	22	20	51	93
nevím	3	1	7	11
spíše ne	10	10	28	48
naprosto ne	3	2	6	11
Σ	52	50	120	222

62 - tabulka očekávaných četností

	rodiče O	učitelé O	studenti O	Σ
naprosto ano	13,820	13,288	31,892	59
spíše ano	21,784	20,946	50,270	93
nevím	2,577	2,477	5,946	11
spíše ne	11,243	10,811	25,946	48
naprosto ne	2,577	2,477	5,946	11
Σ	52	50	120	222

63 - Výpočet testového kritéria chí-kvadrát pro kontingenční tabulku

P	O	P-O	$(P-O)^2$	$(P-O)^2 / O$
14	13,820	0,180	0,032	0,002
17	13,288	3,712	13,777	1,037
28	31,892	-3,892	15,147	0,475
22	21,784	0,216	0,047	0,002
20	20,946	-0,946	0,895	0,043
51	50,270	0,730	0,533	0,011
3	2,577	0,423	0,179	0,070
1	2,477	-1,477	2,183	0,881
7	5,946	1,054	1,111	0,187
10	11,243	-1,243	1,546	0,137
10	10,811	-0,811	0,657	0,061
28	25,946	2,054	4,219	0,163
3	2,577	0,423	0,179	0,070
2	2,477	-0,477	0,228	0,092
6	5,946	0,054	0,003	0,000
222	222,000			3,230

64 - tabulka pozorovaných četností

	rodiče P	učitelé P	studenti P	Σ
1.	6	2	3	11
2.	4	5	1	10
3.	9	12	14	35
4.	4	8	17	29
5.	16	11	46	73
Σ	39	38	81	158

65 - tabulka očekávaných četností

	rodiče O	učitelé O	studenti O	Σ
1.	2,715	2,646	5,639	11
2.	2,468	2,405	5,127	10
3.	8,639	8,418	17,943	35
4.	7,158	6,975	14,867	29
5.	18,019	17,557	37,424	73
Σ	39	38	81	158

66 - Výpočet testového kritéria chí-kvadrát pro kontingenční tabulku

P	O	P-O	$(P-O)^2$	$(P-O)^2 / O$
6	2,715	3,285	10,790	3,974
2	2,646	-0,646	0,417	0,158
3	5,639	-2,639	6,966	1,235
4	2,468	1,532	2,346	0,950
5	2,405	2,595	6,734	2,800
1	5,127	-4,127	17,029	3,322
9	8,639	0,361	0,130	0,015
12	8,418	3,582	12,833	1,524
14	17,943	-3,943	15,548	0,866
4	7,158	-3,158	9,974	1,393
8	6,975	1,025	1,051	0,151
17	14,867	2,133	4,549	0,306
16	18,019	-2,019	4,076	0,226
11	17,557	-6,557	42,994	2,449
46	37,424	8,576	73,547	1,965
158	158,000			21,335

67 - tabulka pozorovaných četností

	rodiče P	učitelé P	studenti P	Σ
naprosto ano	19	22	55	96
spíše ano	26	24	44	94
nevím	3	1	6	10
spíše ne	3	3	13	19
naprosto ne	1	0	2	3
Σ	52	50	120	222

68 - tabulka očekávaných četností

	rodiče O	učitelé O	studenti O	Σ
naprosto ano	22,486	21,622	51,892	96
spíše ano	22,018	21,171	50,811	94
nevím	2,342	2,252	5,405	10
spíše ne	4,450	4,279	10,270	19
naprosto ne	0,703	0,676	1,622	3
Σ	52	50	120	222

69 - Výpočet testového kritéria chí-kvadrát pro kontingenční tabulku

P	O	P-O	$(P-O)^2$	$(P-O)^2 / O$
19	22,486	-3,486	12,156	0,541
22	21,622	0,378	0,143	0,007
55	51,892	3,108	9,660	0,186
26	22,018	3,982	15,856	0,720
24	21,171	2,829	8,002	0,378
44	50,811	-6,811	46,387	0,913
3	2,342	0,658	0,433	0,185
1	2,252	-1,252	1,568	0,696
6	5,405	0,595	0,354	0,065
3	4,450	-1,450	2,104	0,473
3	4,279	-1,279	1,637	0,382
13	10,270	2,730	7,451	0,726
1	0,703	0,297	0,088	0,126
0	0,676	-0,676	0,457	0,676
2	1,622	0,378	0,143	0,088
222	222,000			6,161

70 - tabulka pozorovaných četností

	rodiče P	učitelé P	studenti P	Σ
1.	12	19	16	47
2.	4	7	7	18
3.	15	4	23	42
4.	7	6	29	42
5.	8	11	27	46
Σ	46	47	102	195

71 - tabulka očekávaných četností

	rodiče O	učitelé O	studenti O	Σ
1.	11,087	11,328	24,585	47
2.	4,246	4,338	9,415	18
3.	9,908	10,123	21,969	42
4.	9,908	10,123	21,969	42
5.	10,851	11,087	24,062	46
Σ	46	47	102	195

72 - Výpočet testového kritéria chí-kvadrát pro kontingenční tabulku

P	O	P-O	$(P-O)^2$	$(P-O)^2 / O$
12	11,087	0,913	0,833	0,075
19	11,328	7,672	58,856	5,196
16	24,585	-8,585	73,696	2,998
4	4,246	-0,246	0,061	0,014
7	4,338	2,662	7,084	1,633
7	9,415	-2,415	5,834	0,620
15	9,908	5,092	25,932	2,617
4	10,123	-6,123	37,492	3,704
23	21,969	1,031	1,062	0,048
7	9,908	-2,908	8,455	0,853
6	10,123	-4,123	17,000	1,679
29	21,969	7,031	49,432	2,250
8	10,851	-2,851	8,130	0,749
11	11,087	-0,087	0,008	0,001
27	24,062	2,938	8,635	0,359
195	195,000			22,796

73 - tabulka pozorovaných četností

	rodiče P	učitelé P	studenti P	Σ
naprosto ano	14	18	51	83
spíše ano	17	23	48	88
nevím	5	3	8	16
spíše ne	12	6	7	25
naprosto ne	4	0	6	10
Σ	52	50	120	222

74 - tabulka očekávaných četností

	rodiče O	učitelé O	studenti O	Σ
naprosto ano	19,441	18,694	44,865	83
spíše ano	20,613	19,820	47,568	88
nevím	3,748	3,604	8,649	16
spíše ne	5,856	5,631	13,514	25
naprosto ne	2,342	2,252	5,405	10
Σ	52	50	120	222

75 - Výpočet testového kritéria chí-kvadrát pro kontingenční tabulku

P	O	P-O	$(P-O)^2$	$(P-O)^2 / O$
14	19,441	-5,441	29,609	1,523
18	18,694	-0,694	0,481	0,026
51	44,865	6,135	37,640	0,839
17	20,613	-3,613	13,051	0,633
23	19,820	3,180	10,114	0,510
48	47,568	0,432	0,187	0,004
5	3,748	1,252	1,568	0,418
3	3,604	-0,604	0,364	0,101
8	8,649	-0,649	0,421	0,049
12	5,856	6,144	37,751	6,447
6	5,631	0,369	0,136	0,024
7	13,514	-6,514	42,426	3,140
4	2,342	1,658	2,748	1,173
0	2,252	-2,252	5,073	2,252
6	5,405	0,595	0,354	0,065
222	222,000			17,204

76 - tabulka pozorovaných četností

	rodiče P	učitelé P	studenti P	Σ
1.	0	0	1	1
2.	0	1	2	3
3.	3	4	19	26
4.	10	14	40	64
5.	22	24	44	90
Σ	35	43	106	184

77 - tabulka očekávaných četností

	rodiče O	učitelé O	studenti O	Σ
1.	0,190	0,234	0,576	1
2.	0,571	0,701	1,728	3
3.	4,946	6,076	14,978	26
4.	12,174	14,957	36,870	64
5.	17,120	21,033	51,848	90
Σ	35	43	106	184

78 - Výpočet testového kritéria chí-kvadrát pro kontingenční tabulku

P	O	P-O	$(P-O)^2$	$(P-O)^2 / O$
0	0,190	-0,190	0,036	0,190
0	0,234	-0,234	0,055	0,234
1	0,576	0,424	0,180	0,312
0	0,571	-0,571	0,326	0,571
1	0,701	0,299	0,089	0,127
2	1,728	0,272	0,074	0,043
3	4,946	-1,946	3,786	0,765
4	6,076	-2,076	4,310	0,709
19	14,978	4,022	16,174	1,080
10	12,174	-2,174	4,726	0,388
14	14,957	-0,957	0,915	0,061
40	36,870	3,130	9,800	0,266
22	17,120	4,880	23,819	1,391
24	21,033	2,967	8,805	0,419
44	51,848	-7,848	61,588	1,188
184	184,000			7,744

79 - tabulka pozorovaných četností

	rodiče P	učitelé P	studenti P	Σ
naprosto ano	8	7	23	38
spíše ano	13	11	31	55
nevím	3	6	15	24
spíše ne	18	16	39	73
naprosto ne	10	10	12	32
Σ	52	50	120	222

80 - tabulka očekávaných četností

	rodiče O	učitelé O	studenti O	Σ
naprosto ano	8,901	8,559	20,541	38
spíše ano	12,883	12,387	29,730	55
nevím	5,622	5,405	12,973	24
spíše ne	17,099	16,441	39,459	73
naprosto ne	7,495	7,207	17,297	32
Σ	52	50	120	222

81 - Výpočet testového kritéria chí-kvadrát pro kontingenční tabulku

P	O	P-O	$(P-O)^2$	$(P-O)^2 / O$
8	8,901	-0,901	0,812	0,091
7	8,559	-1,559	2,429	0,284
23	20,541	2,459	6,049	0,294
13	12,883	0,117	0,014	0,001
11	12,387	-1,387	1,925	0,155
31	29,730	1,270	1,614	0,054
3	5,622	-2,622	6,873	1,223
6	5,405	0,595	0,354	0,065
15	12,973	2,027	4,109	0,317
18	17,099	0,901	0,812	0,047
16	16,441	-0,441	0,195	0,012
39	39,459	-0,459	0,211	0,005
10	7,495	2,505	6,273	0,837
10	7,207	2,793	7,800	1,082
12	17,297	-5,297	28,061	1,622
222	222,000			6,091

82 - tabulka pozorovaných četností

	rodiče P	učitelé P	studenti P	Σ
2.	0	0	1	1
3.	2	1	3	6
4.	2	2	7	11
5.	20	18	53	91
Σ	24	21	64	109

83 - tabulka očekávaných četností

	rodiče O	učitelé O	studenti O	Σ
2.	0,220	0,193	0,587	1
3.	1,321	1,156	3,523	6
4.	2,422	2,119	6,459	11
5.	20,037	17,532	53,431	91
Σ	24	21	64	109

84 - Výpočet testového kritéria chí-kvadrát pro kontingenční tabulku

P	O	P-O	$(P-O)^2$	$(P-O)^2 / O$
0	0,220	-0,220	0,048	0,220
0	0,193	-0,193	0,037	0,193
1	0,587	0,413	0,170	0,290
2	1,321	0,679	0,461	0,349
1	1,156	-0,156	0,024	0,021
3	3,523	-0,523	0,273	0,078
2	2,422	-0,422	0,178	0,074
2	2,119	-0,119	0,014	0,007
7	6,459	0,541	0,293	0,045
20	20,037	-0,037	0,001	0,000
18	17,532	0,468	0,219	0,012
53	53,431	-0,431	0,186	0,003
109	109,000			1,292

85 - tabulka pozorovaných četností

	rodiče P	učitelé P	studenti P	Σ
naprosto ano	10	6	34	50
spíše ano	19	16	41	76
nevím	6	8	16	30
spíše ne	10	11	15	36
naprosto ne	7	9	14	30
Σ	52	50	120	222

86 - tabulka očekávaných četností

	rodiče O	učitelé O	studenti O	Σ
naprosto ano	11,712	11,261	27,027	50
spíše ano	17,802	17,117	41,081	76
nevím	7,027	6,757	16,216	30
spíše ne	8,432	8,108	19,459	36
naprosto ne	7,027	6,757	16,216	30
Σ	52	50	120	222

87 - Výpočet testového kritéria chí-kvadrát pro kontingenční tabulku

P	O	P-O	$(P-O)^2$	$(P-O)^2 / O$
10	11,712	-1,712	2,930	0,250
6	11,261	-5,261	27,681	2,458
34	27,027	6,973	48,622	1,799
19	17,802	1,198	1,436	0,081
16	17,117	-1,117	1,248	0,073
41	41,081	-0,081	0,007	0,000
6	7,027	-1,027	1,055	0,150
8	6,757	1,243	1,546	0,229
16	16,216	-0,216	0,047	0,003
10	8,432	1,568	2,457	0,291
11	8,108	2,892	8,363	1,031
15	19,459	-4,459	19,887	1,022
7	7,027	-0,027	0,001	0,000
9	6,757	2,243	5,032	0,745
14	16,216	-2,216	4,912	0,303
222	222,000			8,435

88 - tabulka pozorovaných četností

	rodiče P	učitelé P	studenti P	Σ
1.	1	0	7	8
2.	1	1	2	4
3.	5	6	18	29
4.	6	5	20	31
5.	20	13	31	64
Σ	33	25	78	136

89 - tabulka očekávaných četností

	rodiče O	učitelé O	studenti O	Σ
1.	1,941	1,471	4,588	8
2.	0,971	0,735	2,294	4
3.	7,037	5,331	16,632	29
4.	7,522	5,699	17,779	31
5.	15,529	11,765	36,706	64
Σ	33	25	78	136

90 - Výpočet testového kritéria chí-kvadrát pro kontingenční tabulku

P	O	P-O	$(P-O)^2$	$(P-O)^2 / O$
1	1,941	-0,941	0,886	0,456
0	1,471	-1,471	2,163	1,471
7	4,588	2,412	5,817	1,268
1	0,971	0,029	0,001	0,001
1	0,735	0,265	0,070	0,095
2	2,294	-0,294	0,087	0,038
5	7,037	-2,037	4,148	0,590
6	5,331	0,669	0,448	0,084
18	16,632	1,368	1,870	0,112
6	7,522	-1,522	2,317	0,308
5	5,699	-0,699	0,488	0,086
20	17,779	2,221	4,931	0,277
20	15,529	4,471	19,986	1,287
13	11,765	1,235	1,526	0,130
31	36,706	-5,706	32,557	0,887
136	136,000			7,089

91 - tabulka pozorovaných četností

	rodiče P	učitelé P	studenti P	Σ
naprosto ano	6	5	20	31
spíše ano	13	16	29	58
nevím	5	5	14	24
spíše ne	16	11	32	59
naprosto ne	12	13	25	50
Σ	52	50	120	222

92 - tabulka očekávaných četností

	rodiče O	učitelé O	studenti O	Σ
naprosto ano	7,261	6,982	16,757	31
spíše ano	13,586	13,063	31,351	58
nevím	5,622	5,405	12,973	24
spíše ne	13,820	13,288	31,892	59
naprosto ne	11,712	11,261	27,027	50
Σ	52	50	120	222

93 - Výpočet testového kritéria chí-kvadrát pro kontingenční tabulku

P	O	P-O	$(P-O)^2$	$(P-O)^2 / O$
6	7,261	-1,261	1,591	0,219
5	6,982	-1,982	3,928	0,563
20	16,757	3,243	10,519	0,628
13	13,586	-0,586	0,343	0,025
16	13,063	2,937	8,626	0,660
29	31,351	-2,351	5,529	0,176
5	5,622	-0,622	0,386	0,069
5	5,405	-0,405	0,164	0,030
14	12,973	1,027	1,055	0,081
16	13,820	2,180	4,753	0,344
11	13,288	-2,288	5,236	0,394
32	31,892	0,108	0,012	0,000
12	11,712	0,288	0,083	0,007
13	11,261	1,739	3,023	0,268
25	27,027	-2,027	4,109	0,152
222	222,000			3,618

94 - tabulka pozorovaných četností

	rodiče P	učitelé P	studenti P	Σ
1.	1	0	0	1
2.	1	1	1	3
3.	2	0	5	7
4.	2	8	7	17
5.	16	16	40	72
Σ	22	25	53	100

95 - tabulka očekávaných četností

	rodiče O	učitelé O	studenti O	Σ
1.	0,22	0,25	0,53	1
2.	0,66	0,75	1,59	3
3.	1,54	1,75	3,71	7
4.	3,74	4,25	9,01	17
5.	15,84	18	38,16	72
Σ	22	25	53	100

96 - Výpočet testového kritéria chí-kvadrát pro kontingenční tabulku

P	O	P-O	$(P-O)^2$	$(P-O)^2 / O$
1	0,220	0,780	0,608	2,765
0	0,250	-0,250	0,063	0,250
0	0,530	-0,530	0,281	0,530
1	0,660	0,340	0,116	0,175
1	0,750	0,250	0,063	0,083
1	1,590	-0,590	0,348	0,219
2	1,540	0,460	0,212	0,137
0	1,750	-1,750	3,063	1,750
5	3,710	1,290	1,664	0,449
2	3,740	-1,740	3,028	0,810
8	4,250	3,750	14,063	3,309
7	9,010	-2,010	4,040	0,448
16	15,840	0,160	0,026	0,002
16	18,000	-2,000	4,000	0,222
40	38,160	1,840	3,386	0,089
100	100,000			11,238

97 - tabulka pozorovaných četností

	rodiče P	učitelé P	studenti P	Σ
naprosto ano	9	9	40	58
spíše ano	13	20	28	61
nevím	4	6	9	19
spíše ne	19	11	34	64
naprosto ne	7	4	9	20
Σ	52	50	120	222

98 - tabulka očekávaných četností

	rodiče O	učitelé O	studenti O	Σ
naprosto ano	13,586	13,063	31,351	58
spíše ano	14,288	13,739	32,973	61
nevím	4,450	4,279	10,270	19
spíše ne	14,991	14,414	34,595	64
naprosto ne	4,685	4,505	10,811	20
Σ	52	50	120	222

99 - Výpočet testového kritéria chí-kvadrát pro kontingenční tabulku

P	O	P-O	$(P-O)^2$	$(P-O)^2 / O$
9	13,586	-4,586	21,028	1,548
9	13,063	-4,063	16,508	1,264
40	31,351	8,649	74,799	2,386
13	14,288	-1,288	1,660	0,116
20	13,739	6,261	39,203	2,853
28	32,973	-4,973	24,730	0,750
4	4,450	-0,450	0,203	0,046
6	4,279	1,721	2,961	0,692
9	10,270	-1,270	1,614	0,157
19	14,991	4,009	16,072	1,072
11	14,414	-3,414	11,658	0,809
34	34,595	-0,595	0,354	0,010
7	4,685	2,315	5,361	1,144
4	4,505	-0,505	0,255	0,057
9	10,811	-1,811	3,279	0,303
222	222,000			13,207

100 - tabulka pozorovaných četností

	rodiče P	učitelé P	studenti P	Σ
1.	0	1	0	1
2.	0	0	1	1
3.	1	1	3	5
4.	5	7	18	30
5.	19	21	51	91
Σ	25	30	73	128

101 - tabulka očekávaných četností

	rodiče O	učitelé O	studenti O	Σ
1.	0,195	0,234	0,570	1
2.	0,195	0,234	0,570	1
3.	0,977	1,172	2,852	5
4.	5,859	7,031	17,109	30
5.	17,773	21,328	51,898	91
Σ	25	30	73	128

102 - Výpočet testového kritéria chí-kvadrát pro kontingenční tabulku

P	O	P-O	$(P-O)^2$	$(P-O)^2 / O$
0	0,195	-0,195	0,038	0,195
1	0,234	0,766	0,586	2,501
0	0,570	-0,570	0,325	0,570
0	0,195	-0,195	0,038	0,195
0	0,234	-0,234	0,055	0,234
1	0,570	0,430	0,185	0,324
1	0,977	0,023	0,001	0,001
1	1,172	-0,172	0,030	0,025
3	2,852	0,148	0,022	0,008
5	5,859	-0,859	0,739	0,126
7	7,031	-0,031	0,001	0,000
18	17,109	0,891	0,793	0,046
19	17,773	1,227	1,504	0,085
21	21,328	-0,328	0,108	0,005
51	51,898	-0,898	0,807	0,016
128	128,000			4,331

103 - tabulka pozorovaných četností

	rodiče P	učitelé P	studenti P	Σ
naprosto ano	19	23	44	86
spíše ano	24	14	50	88
nevím	2	9	7	18
spíše ne	5	4	14	23
naprosto ne	2	0	5	7
Σ	52	50	120	222

104 - tabulka očekávaných četností

	rodiče O	učitelé O	studenti O	Σ
naprosto ano	20,144	19,369	46,486	86
spíše ano	20,613	19,820	47,568	88
nevím	4,216	4,054	9,730	18
spíše ne	5,387	5,180	12,432	23
naprosto ne	1,640	1,577	3,784	7
Σ	52	50	120	222

105 - Výpočet testového kritéria chí-kvadrát pro kontingenční tabulku

P	O	P-O	$(P-O)^2$	$(P-O)^2 / O$
19	20,144	-1,144	1,309	0,065
23	19,369	3,631	13,181	0,681
44	46,486	-2,486	6,183	0,133
24	20,613	3,387	11,474	0,557
14	19,820	-5,820	33,870	1,709
50	47,568	2,432	5,917	0,124
2	4,216	-2,216	4,912	1,165
9	4,054	4,946	24,462	6,034
7	9,730	-2,730	7,451	0,766
5	5,387	-0,387	0,150	0,028
4	5,180	-1,180	1,393	0,269
14	12,432	1,568	2,457	0,198
2	1,640	0,360	0,130	0,079
0	1,577	-1,577	2,486	1,577
5	3,784	1,216	1,479	0,391
222	222,000			13,774

106 - tabulka pozorovaných četností

	rodiče P	učitelé P	studenti P	Σ
1.	10	15	8	33
2.	6	1	7	14
3.	11	12	18	41
4.	6	4	21	31
5.	10	7	41	58
Σ	43	39	95	177

107 - tabulka očekávaných četností

	rodiče O	učitelé O	studenti O	Σ
1.	8,017	7,271	17,712	33
2.	3,401	3,085	7,514	14
3.	9,960	9,034	22,006	41
4.	7,531	6,831	16,638	31
5.	14,090	12,780	31,130	58
Σ	43	39	95	177

108 - Výpočet testového kritéria chí-kvadrát pro kontingenční tabulku

P	O	P-O	$(P-O)^2$	$(P-O)^2 / O$
10	8,017	1,983	3,932	0,491
15	7,271	7,729	59,735	8,215
8	17,712	-9,712	94,320	5,325
6	3,401	2,599	6,754	1,986
1	3,085	-2,085	4,346	1,409
7	7,514	-0,514	0,264	0,035
11	9,960	1,040	1,081	0,108
12	9,034	2,966	8,798	0,974
18	22,006	-4,006	16,045	0,729
6	7,531	-1,531	2,344	0,311
4	6,831	-2,831	8,012	1,173
21	16,638	4,362	19,023	1,143
10	14,090	-4,090	16,731	1,187
7	12,780	-5,780	33,404	2,614
41	31,130	9,870	97,418	3,129
177	177,000			28,831